

Eesusi Ajawaria

Yooraria

Riosi Riosiwara enamo tuuria

1 Kúira Tiojiroo, weruma iyoriwa tiame. Kaaweruma kahtiare muuua. Kaaweruma yasisaamua tísia kaawe enemiihua. Nee aamo iyotepuamea, aamo no'o pahcha simiyame iyoterichi iyotepuriaa, Eesusi Riosie Weratiame iintoria iyotepukamenia, masiteria tiame. ²Pu'kaonia, pukeri o'iniachisi ahkasi tewekachi apechunatiachisi Eesusio, yooma iyotekania iintoriao. Ihji Eesusia ke'chu mooenai tewekachio, ahpo ajawariao Riosi Riosiwarie nuurerehua pu'kao, ahpo nayewatumichiohua pu'kao, neipa ahpo tewekachi moenasoohua. ³Neipa mukukai oijenasaahua, Eesusia ahpo ajawariao, apoe wa'api ahpo tetewiterehua eenechio, ahpo masitera mochikachi machejeneka, ahpo ajawariao, pichiwa ahpo oijenario erakomichiohua. Eesusia ahpo ajawariaohua tiameo, ahpo te'ta Noono ye'karichi simiyame nayewerehua, Apoe tisiwa te'pa kahtiame.

⁴Nape neipa eenechi oijenasaohua tiameo, ahpo ajawaria ahjama koayaio, Eesusia ahpo ajawariao, ki ahka puuyanurerehua Eerusareniohua pehjo. Wa'a cheesaahua eee chaanerehua:

—Riosi iintomia puuyemitiapua pehjo, no'oo aamoo ki ehpesi aamo nayeweka yasitoria. ⁵Eemea ehpe taawechemio, neeroie paatotiamehua Waani Paatorieo, nape ku'we eemea Riosia ahpo Riosiwarie aamo paatomerihua, ahpo utewarie aamo teetomichio apochi simiyame nayewatukaohua.

Eesusia tewekachi moenaria

⁶Piiechi taawechemi neipao, Eesusi ahjama mochikaio, Eesusi ajawariaa, iinatukerehua Eesusio:

—¿Paamira, ehpe taawechemi enetarepu aamo yawichitumiaa, yooma i'ka i'isaerichi ikimiaohua?

*Eesusia tewekachi moenani
toomarichi pakika akipaka. (1:9)*

nayewatuwao; neipami eemechitia noochi paparakamea, noochi simiyame nayewatuka nokisimeripua, ahkasi yomatiamé i'ka wehjoarichi mochiwachiami, noochi paparamichio nayewatukao.

⁹Neipa i'ka cheesaapa Eesusia, ne'neka ajanioipua pehjo Eesusia, tewekachi apechunaretupua, ahkasi toomarichi wekaka.

¹⁰Pu'ka ne'neka ajakoiopua pehjo, senawato Eesusi ajawaria chokichi ajakame tetewiretupua ooka ti'tjioe, totosáme wakiraeme.

¹¹Ihji ooka Riosi ku'iwaria chaachaparepua:

—Arirea ti'tjioérii,
gachini iika wa'a teeka
ne'neka itipina eemea
pu'ka tewekachi moenaka
akipariachio? Puuu wa'api
Eesusia, ahpo wa'achi teeka
tewekachi moenariachitia,
wa'achi teeka eename
tetewipuamepua, kii ookapi
ti'tjioeri yeeka tekiyame
tewekachi o'iniaio.

*Ooka Riosi ku'kuiwaria, iinatukena
ti'tjioeri ne'neka ajakameo. (1:10)*

Maatia weraniame Uurasi teetoriachi

¹²Waikao wa'a ijikisaapua wa'a kaawichi Ooriwo taakeri echitiachi tewaniachi o'inia, yoomahka Eerusareni e'enarepua eenechi, sawarachi^a oiwa keenako reesisewachi. ¹³Puuu Eesusie ajawatiamea, Eerusareni nonowasaapua, raampakarichi mo'moenarepua wa'a naanapawika mochikachi, naatia: Peero, Aakowo, Waani, Anteresi tiame, Eeripe, Toomasi, Waatorome tiame, wa'a ikisa Maateo, Aakowo Arajeo taanara, Siimoni We'muame teewataniame, naati tiame, Uurasi Aakowo poonira. ¹⁴Wa'ao yooma puuuu, wa'a nanapawiamie eneriaipua Riosichi iyoriwa nayewamia, Maariaa Eesusi yeeyera, Eesusi poponiraapua tiame, wahjachi ooweru tiame.

¹⁵Seenepi simikame Eerusareni wa'apiopua napawitioio, Peeroa werisika nayewerepua napawikameo. Wa'a napawikamea, piire sienta aampa piire weerewahka napawiriaipua. Pu'ka napawikameo Peeroa, chaanerepua:

¹⁶—Riosichi poponiwaa pipiniwa tiame, no'o keepumitiaopua ku'witapio. Ehkoriaami Raawitaru iyoteriaa Riosi Riosiwario, aaata wahka ihtoriachi na'ara iintomeriko tuuriaa, ikikache itipirupa puuuu. Uurasi wa'a iintomia nayewaka cheeriamepua, Uurasia pichiwa wa'a iintokamekopapua, pichiwa muuwaeme yeeka eenakamepua Eesusi chapisa i'topuawichioopua. ¹⁷Puuu Uurasia, Eesusi ahjama taamo ohjoio, wa'a iintokamepua Eesusi na'arekao. ¹⁸Pu'ka na'ara iintoriao teemekamera tetewikamepua, ahpo Eesusi na'ara iintoria nateteretiaepua, wee tarariamekopua Uurasio. Wa'a iintosaopua neipao, tekoratatipo wichika, yooma ta'pariamepua topachio, ma'chi wichika siwarao. ¹⁹Uurasi ikiriaa, yooma Eerusareni ohjoeme ti'tijoeria, tisia nane'reka ohjoemepua pu'kao. Pukaepa pu'ka we'e tarariao, Akerama teewartupua, riekoyewarichio, puuu wee wa'a teewaraa, Eraame Wee cheeka chaniwamepua. ²⁰Uurasi ikiriaa, te'ta Wiika Iyotaperichi chiiachitia ikirepua, Raawi iyoteriachitiaopua, ehkoriaamio. Wiika Iyoterichio eee cheeriamie puuuu:

Uuruchi toipuapua ohjirao,

ki aaata ohjoepuapua wa'ao.

Puuu cheeriamepua tiameo:

Pu'ka tehkiwa teetoriachio, piirechi werapuapua.

²¹Pukaepa Uurasi tehki towariachio, piirechi werapuamepua, nape Eesusiche ahjama oikame, iiweta Apoe Paamirao, taamo ahjama oiyoi. ²²Nape puuuu Eesusio, Waanie paatoniachisi o'inia, ahkasi tewekachi moenariachisi tetewikame enemeripua. Te'ta

pu'ka tetewakame nakiwamepua, taamo ahjama pichiwatamichiopua Eesusio, pu'kao, te'ta pichiwa oijenakamekopua.

²³Waikao wa'a cheesoopa Peeroo wa'a raampa karichi napawitiachio, Eesusi ajawariaa ooka ne'neparepua waikao werapuameo, Uurasi Eesusie weratiamechitia teetomichiopua, aata pu'ka ooka uutiamero, Riosie uutiamekoopua werapuawichioo. Piiripi puuuu, Oose enerepua werapuamea, Warawasi teewataniame, Uhto teewataniameopua tiame. Piiree, Maatia tewaniame enerepua.

²⁴Waikao Riosichi nayewarepua, chaachapaka:

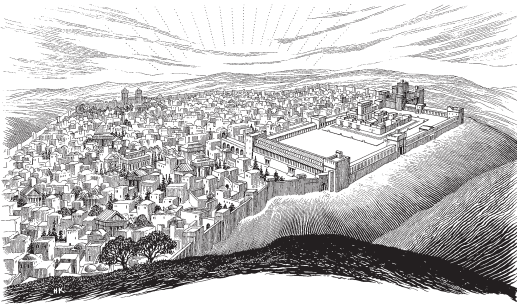
—Muuu No'no tewekachi kahtiameraa, muuu te'ta machiyamerakapa pu'ka ti'tijoeri iikara te'reriaa, taamo ne'netepuapua aatanakamerakopua taamo weramiao, i'ka ookao. Amoe uupuapua i'ka werapuameo, ²⁵i'ka Uurasi teetoriachi tehki werapuawichioopua, Uurasio simikamekopua pu'kaopua wa'asio, ahpo te'ta kokosa aiwamiachiopua wa'asio, ahpo ki kaawe iintoriawichioo.

²⁶Waikao puuu oosa mariki aampa piiripi Eesusi ajawariaa, aata pu'ka ooka piiripi werapuame inatariao, itapiti ihpapaka nane'repuamechi iyoterepua teewarao, pu'ka ihpapaniamechio nane'repuawichioopua Riosio, aatanakamera e'rariopua werapuameo. Waikao Riosie nane'repuame ihpapatiamechio, Maatiachikamera wichirepua werapuamea. Wa'a yooraka nane'retioopua Riosie eratiameo, Maatiakamera weraretupua, Uurasi tehkiwara teetoriamechioopua. Waika o'inia Maatiaa, Eesusi ajawaria ahjama oisirepua, Uurasi tehkiwaeria yorasika, pu'ka Eesusi oosa mariki aampa piiripi ajawari ahjamao.

Riosi Riosiwari eenari

2 I'ipari pahko asisoopua, yooma puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawaria napawiriachiopua, ²senawato te'pa tewekachi o'inia inamuretupua, weruma eeka cheetoamechitia. Puuu cheetochaniamea Eesusi ajawaria mochikachi, pochikame yasiparepua. ³Waikao weeka yeenika tiame puuyarepua, na'ika tiame tajenarieme. Puuu na'i yeenia yooma Eesusi ajawariachi moochi chachasoopua yomatiamero wa'a yooremina mochikamechio, pochikame yasipare Riosi Riosiwaria. ⁴Wa'a iikaopua Eesusi ajawariaa, pochikame ahjachi muipaterepua Riosi Riosiwario, yooma ihtaai seesenu naeraoi kajuteka, Riosi Riosiwario kiaretia iiyenawa.

⁵Pu'ka wa'a ikinioio Eesusi ajawariao, puuuu yomachi weechi Eerusareni e'nakamea, yooma Eerusareni mochikameapua tiameo, pu'ka weruma eeka ahpo inamuriachi, ujumasirepua ne'nemia. ⁶Waikao Eesusi ajawariaa wa'a e'nakameopua, yooma aata pipiripi naewarichi, iiyenaka nayewerepua. Waikao wa'a e'nakame seesenu ti'tijoeria, ahpo wa'api naewachi nayewetiaopua Eesusi ajawariaeo, tisia wekamuwa

*Te'ta Eerusareni múuwaeme
mochiwachi. (2:5)*

erakorepua. ⁷Waikao ahpo
nayewa nayewachaniopao,
tahpitika erakokao,
chaachaparepua ahpoo:

—¿Ihtana ijikikame
ohjoare naaju ihji
ti'tjioea? Naakona, ¿ki
Arirea ohjoemekosapu
ihji ti'tjioe? ⁸Nape Arirea
ohjoeme enesaa, ¿achini
iika taamo nayewa
nayewachaniamepua, yooma

pipiripi taamo seesenu nayewamechi? ⁹Ihji ti'tjioeri ahpo seesenu
naewachi inamukamea, wekanami weechi o'inia e'enakamepua:
Paratia weechi e'enakame, Meeria weechi e'enakame, Eerami
e'enakame, Meesopotami e'enakame, Uurea e'enakame tiame,
Kaparosia e'enakame wa'achi, Poonto e'enakame, Aasia e'enakame
tiame, ¹⁰wa'a ikisa Rijia e'enakame, Paanjiria e'enakame tiame, Eejito
e'enakame tiame, Riiwia weechi e'enakame tiame, Siirene weechi
waapi. I'wa nookapua tiameo, Rooma muuwarichi e'enakame, Iitaria
weechi o'inia; ookapi ihjia i'isaeri naawakame enerepua, epeche
ookapi puuua isaeri enepakamepua. ¹¹I'wachi nookapu tiameo,
Kereta e'enakame, Aarawia weechi e'enakame tiame. Yooma ahka
ma'chiamé pahteka inamuame teemea pu'ka Eesusi ajawariao,
ma'chiamé taamo nayewa nayewachaniamekoo, Riosio yooma ihta
peenía iintoriamekoopua
taamowichioo.

¹²Yooma ihji ti'tjioeria, ki
nu'unti peenia erakorepua, ki
teesá peenia tiame ikitiopua
wa'ao. Wa'a erakoapaopua,
chaachaparepua ahpoo:

—¿Ihtana ikiwame i'wao?
¿Ihtanapua?

¹³Nape aaata wahjachia,
na'arakao chaachaparepua:

—Aa puuua,
nawajikamepua.

*Peeroa weeru sisinamuka
nayewena ti'tjioerio. (2:13)*

Peero naewaria

¹⁴Wa'a chaachapopa Peeroa, yooma pu'ka Eesusi ajawaria
ahjama weripakao, pu'ka ti'tjioeri ahpoo nawajiamé teewariao, weeru
sisinaka chaanerepua:

—Yooma ti'tijoeri yomachi e'énakamea, yooma i'wa Eerusareni ohjoeme tiaméa, kaawe no'o keepumitiapua pahchuo. ¹⁵Teemea, kiisi nawajika chaachapamepua. ¿Aatana nawajita piarikooiopua pehjo?
¹⁶Ihji taamo ikiyaa, ehkoriaami chanitiamepua, Ooeri iyoteriachi, Riosi nayewatura. Ihjia cheeka iyoteriapua:

¹⁷Neipami taawechemio, Riosi nayewatura kajumiachiopua wa'asio, Riosia cheeriaipua:

Yooma weechi mochikamewichioo, no'o Riosiwari kiamania pu'kao;

yooma noochi paparameo, aamo tatana tehtemario, no'o kaaweruma nayewamichiopua, aamo mamaraopua tiame, wa'achi chaachapamichio; aamo tehtemario, ka'karuma yoorari inatatemichiopua pu'kao; o'ochetiamea yayawatiamea tiame, peenia tiame teemumichiopua kochirewachio,

ahpo peenia erakoa tewekachi mochipua.

¹⁸Pu'ka taawechemio, no'o seekarachitia mochikameo, ti'tijoeo ooweruo tiameo,

no'o Riosiwari yahchemania pu'kao, noochi simiyameo peeneka nayewamichiopua, ki se'wi simiyame;

¹⁹Neeea tewekachio, itapiti tetewitemania neipamio, itapiti peeniatiwari uurapari tetewitemania neipami teetomeri wa'asi,

wehchioi itapiti eera uurapari teetotemania waikamio, itapiti na'i uurapari tiame, itapiti morowa tiame.

²⁰Taaaai tukapamapua, meechaai eeraka tiame ikimapua sehtanasipaka,

ke'chu no'o aamo Paamirao Riosi Tijoetukame eenoio pehjo, yooma wa'a tiame teetomeripua, nape no'o Taana eenaiopua Tijoe Tijoetukameopua,

tahpitika teetoka enameripua, pu'ka taawechio.

²¹Yooma pu'ka Riosi Tijoetukamechi paparakamea, newipatepuamepua pukaeo, tatakoriwao.

²²Eeme i'isaeri ti'tijoeria, keepusa i'ka naawesari: Nane'rena eemea Eesusi Nasare ohjoemeo, Riosie weratiamekopua pu'kao, pu'ka weruma itapiti, peenia tiame ihsiriapa, Eesusia pukae peenia ihsiawae ahpo pichiwatarepua, pichiwa Riosie weratiamekopua ahpoo, pu'ka taamo nane'reka mochitomichiopua. ²³Nape ihji Eesusichi ikitiamea, Riosi e'rariachitia teerekamepua, Apoe Riosi Taanarao, amochi kiatiamekopua meripuaichio. Eeme wa'api nokakamepua pu'kao, nanaaramechi ki'yakao. Pukaepa wa'a noonoire eemea, kurusichi meripuaichioo. ²⁴Nape Riosia i'ka ahpo

Taana Eesusio, eenechi ahjatero puuuu, oijenatekao. Wa'a iintoka Riosia Eesusio, newitoterepua wahjipaniameo; wahjipaniameo ka'chi iika newitome tiamekopua Eesusio. ²⁵Taamo yawichi ehkoriaami Raawitaru ikipo tuuriai, i'ka Eesusi ikiria cheeka cheekame puuuai, eee cheeka iyotiaiopua:

Neeea no'o Noonoo, ki piineri no'o toaka tetewamepua,
pukaepa no'oche ahjama inisiame tetewamenia,
pukaepa ki majayamenia noochio, apoeo no'o ahjamakopua
pu'kao.

²⁶ Pukaepa peenia e'raninia noochio, no'o iikachio, pukachi ahjachi e'rapa;
pukaepa no'o yeenieoi, ta'iria nayewamenia wa'a e'rapa;
no'o weerewaai ahjachi e'ramepua, ahpo oijenatepuao mukukai,
amoeopua No'noo.

²⁷ Muuuu no'o iikaoi, ki toimapua wahjiparichio,
aamo Taana Te'ta Piipari weerewaraoi, kiisi toimamua
pikamichioo.

²⁸ Muuuu no'o tetewitekamemua aachin iintoka no'o mukukoio,
eenechi no'o ahjatemiio;
wa'a ikitiapao neeea,
tísia ta'iria yasitomerikopua, aamo kahtiachi ahjamao.

²⁹ Ihji ehkoriaami Raawi wa'a cheeriao, ma'chiamé ki
ahpo weerewa nayewaka cheerepua, apoeai Raawitaruo,
wetemajitiamekopua mukisoo, i'ka Raawitaruo tetewikame teemea
wetemajitiachio. ³⁰ Ihji Raawitarua Riosie naewaniamekapa,
ma'chiamé tiame enerepua, i'ka Riosi ahpo chaaneretiao, pichiwa
ahpo tetejimarisiwachi machenamerikopua piiripi aaata yawichi,
ahpo tetejimariwachi yawichitumeri. ³¹ Wa'a tiame pahtekapa
Raawitarua, ke'chu ehpiami simiyame ikiyoiopua pehjio; pukaepa,
wa'a cheeka iyoterepua Eesusi oijenatepuao, ka'chi iika pikamerikopua
weerewarao, wa'a iikaopua, kiisi itipimerikopua wahjiparichio
mukukaio. ³² Ihji Ehkoriaami Iyoteri no'o aamo tuuyeriaa, Eesusi
naewaka cheetiamé pua, i'ka Eesusio, Riosie oijenatetiame. I'ka wa'a
ikitiameopua teemea, tetewákame teemea. ³³ Ehpeo Riosie Eesusia,
tewekachi i'toretupua, pu'kao ehpeo ahpo chokichi yasitenapua,
te'ta ahpo weruma teerewaeka. Riosi ahpo ahjama yachapasaopua
Eesusio, tamochi teerepanurarepua ahpo Riosiwari, ahpo utewarie
teetopuawichio pua, ihtaio ahpowichio nokiwao. Puuupua ihjia,
ehpe i'wa aamo tetewariaa, ehpe i'wa aamo inamuriaopua tiameo,
yooma i'ka itapiti aamo naewachi taamo nayewariaopua. ³⁴ Waikao,
ma'chiamé pichiwa ki ahpo naewaka cheere Raawitarua, ki
apoekamera ki moenariopua tewekachio. Pukaepa Raawitarua,
Eesusi ahpo Paamira naewakaopua, eee cheerepua:

Apoe no'o Noono Paamira Riosia, chaanerepua no'o Paamira weechi enamerio:

“I'wa yasipamitia no'o ahjamina,

³⁵ ahkasi no'o aamo seepurawao newitoachisi,

ahkasi aamo taaratero so'mipaka tesiwa te'tereka toapachisi.”

³⁶ Yooma i'isaeri ti'tijoeria, te'ta weruma nane'rewa iintaka mochitopuapua, i'ka Eesusi aamo me'yariaopua kurusichio, ki nu'uti teerewa kiaretiame eneriopua pu'kao, pu'kakamera te'ta Noonorao, ki nu'uti Paamiratumichio uuriamekopua pu'kao, yomatiamer wehjoarichi mochikame ti'tijoerichio, yooma ihta yomatiamer i'ka weechi iintuameopua tiame.

³⁷ Waikao i'isaeri ti'tijoea, apoe me'yario tuuwapa Eesusio, ki teesa iiyana erakorepua apochio, ahpoo ki kaawe noonowirio tuuwapa. Wa'a erakoapa puuuu, iinatukerepua pu'ka Peeroo, yooma wahja Eesusi ajawariaopua tiameo, chaachapaka:

—¿Ihtana noonoita teemea ehpeo, taamo ki kaawe nokaria kaawe itipipuawichio?

³⁸ Peeroa waikao chaanerepua:

—Eemea, Riosichi aamo ma'chitapuapua ohso kaawe, pu'ka aamo ki kaawe noonowiria erakoao, Riosio eemea, aamo cheriwenurapuapua. Pu'ka ki kaawe aamo noonowiria erakoao, Riosichi aamo paatoka tetewitepuapua. Aamoo kaaweruma inatamekopua, Riosi e'rariopua amochi yasipariopua ahpo Riosiwari.

³⁹ Ihji Riosiwari paatoniamer, Riosi ehkoriaami o'iniao taamo kiamo tuuriaopua, aamowichio, aamo tatanawichio, seesenuwichio, tiame, yooma Riosichi paparamer tiame, Riosichi e'enakame.

⁴⁰ Peeroa tehpe weeka itapiti tuuyerepua pehjo, apoe Riosie Weratiamer, Eesusikopua pu'kao. Wa'a cheesaopua chaanerepua tiameo:

—Yooma ki ka'karuma nokiwameopua ti'tijoeo, poanatuapuapua pu'kao.

⁴¹ Waikao, yooma Riosichi simiyamer Peero nayewaturia pichikekamea, ahpo paatonurerepua, yoomahka pipiripi Riosichi ma'chitaka, ahpo ki ka'karuma yoorario. Waika taawechio, paika miiri ahka Riosichi eneparepua, te'ta Riosichi paparaka, yooma Eesusi ikiria pichikekameopua, iintoria. ⁴² Wa'a iika paatotiamer, yoomahka Riosi chiia na'naritopua, pu'ka Eesusi ajawariae masiteriao. Puuu papatotiamer, waika o'inia ahpo nanapawirepua, wahjachi Eesusichi paparamer ahjamao, kaawe erakoka teetomiaopua, Riosichi nayewamiaopua, Eesusi Aari Ko'karia^b, yorasimiaopua.

b 2:42 Ihji Eesusi aari koi'wamea, Riosie Weratiamer nuuraria enerepua, inatepaka mochitopuwichio. Eesusia paanio, ahpo weerewako tuukamepua, puuu echijuwari neerorao, ahpo eerako tuukamepua.

Pukerio aachin te'tereria Eesusichi paparakameo

⁴³Waika o'inia yomatiamé Eesusichi paparakamea, Riosie tísia peeniatiwari tetewiwa mochtorepua, Eesusi ajawaria nokisiwaeopua. ⁴⁴Yooma Riosichi paparaka mochtikamea, yoomahka ahpo kipotiame eneparepua, ihtaoi ahpo kipoteka mochipuameo. ⁴⁵Ihja, a'chitia ahpo nakisiachi, ahpo ku'isiamé enerepua, ahpo iinueka itapiti nehjisa. ⁴⁶Tiopachioi ki toarepua napawikaopua, senepi taawechi. Ahpo ta'pechioi napawisaoi tiame, yooma ahpo kaawe uuka mochtorepua, pu'ka Paamira Aari Koi'wameopua, koayaio. Wahjachi kooameopua tiameo, ahpo kipoteka ko'karepua pu'kao, nape kaawé erakoka. ⁴⁷Ihji we'wemera Eesusichi paparamea, tísia kaawe tetewiniame enerepua aataeoi wahjachio. Puuu we'wemera Eesusichi paparasiamé, wahjachi paparakame ahjama enepasirepua, Riosie.

Chookopakame kokoriame yachapatewa

3 Piire taawechemio, Peeroo Waani tiame tiopachi e'noiopua, arikiri Riosi ahjama nayewamia tiopachio. ²Wa'a tiopa muirachio, yasariai aata chookopakame kokoriame. Wa'a tiopa muirachio, puuu rojomi kokoriamea, wa'a ujuparetiaipua senepi taawechio, ihko itamichiohua wa'ao, Peeniatiame teewaeriachi muirachio. ³Puuua, Peero Waani tiame tiopachi muiyame tetewapao, ihko itanerepua pu'kao. ⁴Nape Peeroa Waani tiamea, chaanerepua:

—Ehsoo, taamo ne'nepao.

⁵Waikao kokoriamea ne'neparepua, itapiti ahpo kiapuame maaeka. ⁶Nape Peeroa cheerepua:

—Toomio ki iinuenia, nape aamo kokoriao aamo yachapatemia iinuemenia: Eesusi Riosie Weratiameo, utewarie.

Wa'a cheesaopua chaanerepua:

—¡Werisísaa! ¡Kaaweruma oisísaa saukame!

⁷Waikao Peeroa ahjamina sekachi chapikao, werisipurepua. Waikaopu chookopakame sautetiamea, pu'ka wa'apichi werisipuniaio, tonochi utewarepakaopua, oisirepua. ⁸Wa'a iika oisisaapua chookopakamea, tísia kaawe e'raka niinipakao, Riosichi papararepua; wa'a inisika pakirepua tiopachio. ⁹Pu'ka chookopakame oisikameo, yooma ti'tijoeri tetewarepua pu'kao, Riosio ahpo iintoria pukachio, tísia cheriwema ki'yaopua pu'kao, tísia kaawéruma naewakaopua Riosichio. ¹⁰Yooma machirepua chookopakame sautetiameo, puukopua chookopakame kokorekameo, tiopa muirachio yayasamekoopua pu'kao, i'isaeri tiopachi, Peeniatiame muirachi tewaniachi yayasariameo, ihko itaká. Wa'a iikame tetewikame

chookopakameo, yooma weruma peenia erakorepua chookopakameo, wa'a ikikame tetewapao.

Peero masiteria tiopachi

¹¹Peeroo Waani tiame tiopachi ohjoio, pu'kao tiopateriami nokisioiopua Saromoni tewaniachi, puuu yachapakamea, chokichi weritoriaipua tiameo. Waikao yooma ti'tijoeria, wa'a ihtoame tetewapa yachapakameo, wa'a ujumasirepua ne'nemia, tísia peenia erakokaopua yachapariopa. ¹²Peeroa wa'a noonoikopao, cheerepua pu'kao:

—Eeme ti'tjoeri, ¿achini iikai taamokamera weruma erakona eemea, taamoe utewarie yachapaterio erakoka i'ka tijoe? ¹³Ka'ipua. Ki teemekamera iintokaitepua.

Keepusao naaju. Ihji sautetiame aamo tetewariaa, Riosikamera iintokamepua sautekao, ahpo te'ta utewarie, puuu wa'apia Aurani Riosiwara, Ihsa Riosiwara tiame, Aakowo Riosiwara wa'achi. Puuu Riosiwara iintokamepua, aamo ehkoriaami o'inia Riosiwara. Puuu wa'api Riosi ihsikamepua, Eesusi werumatakaoiopua, ahpo Seekaechitia yasimichioopua. Pu'ka eeme i'isaerio, Piiratochi nehjaria meripuaichio, Piirato ki merinarioio aamo utewa yooraria meripuaichio. ¹⁴Eemea Piirato, Eesusi Te'ta Kaawerumara puhjenarioiopua, tijoe ko'yakamera itaria, puhjepuawichio. ¹⁵Wa'a nokaka me'yakame eemea Eesusio, pu'ka Eesusi te'ta ki wahjiamé ahjari taamo ki'yameopua. Eemea pu'ka me'yarepua me'yao, nape Riosia eenechi oijenaterepua pu'kao. Yooma i'kao, taamoe wa'api tetewakamepua, teeme Eesusie wa'api ajawátiamé. ¹⁶Ihji tijoe aamo machiyachitia ikiriao, Eesusi utewarira iintokamepua sautekao, tonochi utewatekao oitekao. Ihji wa'a ikitiaméa i'ka tijoechio, Eesusichi paparakapa wa'a ikitiamépua, yoomá aamoo, tetewachi.

¹⁷Eeme no'o tetejimari wa'api, nane'renania aamoo, aamo pa'pamiratuameopua tiameo, ki nane'riamekopua aatanakoo, wa'a noonowiriopua Eesusi me'yakao. ¹⁸Nape puuu wa'a

Tijoe chookopakame naawakamea, kaawe e'raka niininapua, Peeroe sautetiapa. (3:8)

aamo noonowiríaa, wa'a teeremiapa wa'a noonowirepua, wa'a ikimio tuutiamekapa, ehkoriaami Riosi nayewaturaeo, Aapoeo chaachapariaipua, ihji Riosi Uutiamea, tísia aiwameri puuuu. ¹⁹Wa'a teesoo pu'ka aamo noonowiriawichioo, Riosichi e'enamitia eemea, apoe aamo noonowiriawichioo, aamo cheriwemichiopua, pu'ka aamo noonowiria Eesusichio, ki peteremichiopua wa'asio. ²⁰Wa'a aamo noonoisoopua, eenechi uhjurepuame eemea i'ka Riosie Weratiameopua, pu'ka aamo puuyetoka mochitoao weeechi yawichitumeriopua, apoe yasipamichiopua waikao, aamo yawichichitiao. Ihji enapuame aamo puuyeka mochitoaa, ihji Eesusi puuuu, ehkoriaami Riosi nayewatura chaachaparia. ²¹Nape Eesusia pehji, tewekachi yasimeripua pehji, ahkasi Riosi yahchariachisiopua ahpo eenechi enamiachio. Waika enasaapua Eesusia, te'ta kakupachi aamo iintapameripua i'wao, te'ta ehkoriaami Riosi nayewatura chaachapariachitia. ²²Moisetaruai, ahpo Ehkoriaami Iyoterichio, cheeriaipua: “Apoe taamo Paamiraa Riosi, aamo tetejimarichi ma'chipamapua, piiripi noochitia Riosi naewame. Yoorepuapua pu'kao, yooma ihtaoi aamo nuuriao. ²³Aaata ki e'wakamea pu'kao, kihta teeremeripua Riosichio, poanachi te'teremeripua Riosi ijinuwarachio, ki seená aampasi.”

²⁴Yooma puuu Riosi na'nayewakamea, wa'achi chaachapariamepua, yooma i'ka ikitiameopua, Saamueri taawechi o'inia ahkasi ehpesi. ²⁵Yooma Riosi aamo kiamo tuuriaa ahpo na'nayewaturachio, kajukame itipimeripua amochi enasoopua, pu'ka Nayewatura Riosi enamo tuuria. Nane'riame eemea tiameo, Aurani ahjama ahpo katewiaiopua Riosio, cheeriopua Auranio: “Amochi machenameripua piiripi tijoe, yoomá weee mochikamewichioo, ki teesá kaawe iintomeri.” ²⁶Pukaepa aamo i'isaeri ti'tijoerio, Riosia Eesusi naawatesao, amochikamera uhjurerepua pahchao, amochi pahcha cheriwepuwachiopua tatakorio, aamo toinaresoopua aamo ki ka'karuma nokayao.

Peeroa Waania tiame, ya'yawichi iinatukewachi

4 Neipa taawechiamio, Peeroo Waanio tiame ti'tijoeri ahjama nayewioio Eerusareni tiopachi masitekao, wa'a e'enarepua ookapi tiopachi neesetori. Puuuu piiripi kapitai yeeka e'enarepua, tiopachi inatiame, naati yeeka tiame, saruseo ti'tijoe, puuuu Moise nuurarira neesetoame enerepua. ²Puuuu nekamucherepua Peeroo Waaniopua tiame, Eesusio meritai eenechi ahjariae, pichiwa iintapariopua tuuyopua, eenechi ahjaniameo. ³Puuuu wa'a erakoapao, chapisa yeeteparepua pu'kao, nape tísia aarikopua wa'asio, meerewichio toarepua katewepuao. ⁴Nape muuwaeme ti'tijoe ooweru tiamea, kaawe e'raka inamukamea pu'ka eenechi ahjapuame

tuuyewario, pichikerepua. Pu'ka wa'a ikipuame pichikekamea, ahkasi mariki miiri enetorepua, ti'tijoeche ihtetakao.

⁵Pu'ka meereo i'isaeri ya'yawichia ahpo napawirepua, Peero katewemia Eerusarenioepua. Wa'a napawikamea tiameo, tuuyewari pa'pamuratuame enerepua, Moisetaru nuurari neesetoame. ⁶Wa'a mochirepua tiameo, Aanasi te'ta tiopachi paamiratuamera, wa'a ikisa Kaija, Waani, Arejanto, wahjachi tiame te'ta tiopachi paamiratuameo, tetejimara. ⁷Waikao wa'a napawisaapua, ahpo napawiriachi upanurarepua Peeroo Waani tiame. Pu'kao upatioopua, naasipa ajawaka iinatukerepua, chaachapaka:

—¿Aatanachi utewaeka peenia nokayame eemea, pu'ka ki maaepori aamo nokayao? ¿Aatana reesisewachi wa'a nokayame eemea?

⁸Waikao Peeroa, Riosi Riosiwari ku'irae naewakao, cheerepua:

—Yooma eeme te'ta pa'pamiratuameopua ti'tijoeeri, ⁹i'ka rojomi taamo cheriweka sauteria katewenario, pukachi simiyame taamo iinatukiao, ¹⁰ma'chiamé chanimania pu'kao, yooma aamoopua, yooma aamo i'wa napawikameopua, yooma aaata i'isaeriopua tiame. Ihji tijoe i'wa weeriamé aamo tetewachio, Eesusi ihsikamekaitepua yachapateka ahpo utewario, Nasare tijoe enekame, Apoe puuu aamo merinureria, nape Riosio eenechi ahjateria. ¹¹Ihji Eesusia, aamo wa'api ipaka tetewariapua, nape ehpeo tísia nateyame enepakame, yomatiamé ihta itapitichioepua. Ihji Eesusia, tehte te'ta nateyamechitia enepakamepua, itapiti tehte te'ta kaari naawarachi yachaniamechitia. ¹²Ki'tepua wa'asi i'ka weechio, aaataai taamo tatakorio, te'ta puhjiamea.

¹³Waikaopua ya'yawichia, Peeroo Waani tiameopua, kihta seweka nayewiopua pu'kao oowera ti'tijoe kai, tísia pepeniamé kopua pu'kao, tahpitika eraparepua. Waikao nane'rerepua pu'kao, Eesusi ihsiriopua masitekao. ¹⁴Waikaopu pa'pamiratuamea, pu'ka yachapatiaméchi simiyameo, kihta chaachapame e'rarepua, pu'ka saukameo wa'achi weeriopua pu'kao tetewachi, yachapakame wa'asi. ¹⁵Waikao Peeroo Waani tiameo, ma'chi puuyanasaoepua ku'itapio, aapoeche ahpo nayeweke itipirepua waikao, ihtana ahpo noonowimiao. ¹⁶Puuua ahpo chaachaparepua:

—¿Achini yoorata teeme i'ka ti'tijoeo, i'ka nokario i'wa Eerusarenio, yooma nane'reniamé pua wa'asio, ihji oika yachapatetiamé, pichiwakooepua? Pu'kao teemea, ka'chi iika ka'itametepua. ¹⁷Kihta yorametepua tiiao, nape a'chitiaoi teewetenia nakiyame puuu, Eesusichi simiyame masitiaoi, ki weruma mehtamichioepua wa'asi. Mamajochatia kaawepua pu'kao, teewemichioepua wa'asio, pu'ka Eesusichi simiyame masitiaoi.

¹⁸Wa'a erapasaapa puuuu, Peeroo Waani tiameo, eenechi ahpo mochikachi upanurerepua. Wa'a upasaapa pu'kao, utewaeme chaanerepua pu'kao, kiisi masitemichiohua wa'asi Eesusichi simiyameo. ¹⁹Nape Peeroa Waani tiame wa'a chaanetiapao, chaacháparepua:

—Eemea, eeme wa'api ne'nepuapua aatakamera yoorepuameo, Riosioi, aamo chaachapaoi, ²⁰nape teemea taamoo, kiisi teewemeriko erakoamepua taamo tetewarioa taamo inamuriaopua tiame Eesusichio.

²¹Waikao isaeri pa'pamiratuamea, oowera mamajochasa toarepua Peeroo, Waaniopua tiameo. Ki wepisa toarepua pu'kao, muuwaeme ti'tijoe ooweru tiameo, Riosi peenia ihsiwa pu'sereka tetewiriopua pu'kao. Pukaepa ti'tijoerio, majawekaopua tiame. ²²Ihji pa'pamuratuamea, kihta chaachapame erakorepua aapoeo, pu'ka sautetiameopua, apoe wa'api nayewame tiiohua pu'kao, ooka weerewa paamuamekopua tijoeo wa'asi.

Eesusichi paparamea, ahpo nayewatumia oisa teetowa itaniame

²³Waikaohua toitiapao, Peeroa Waania tiame, wahjachi Eesusichi paparame mochikachi nonowarepua. Pu'kao wa'a e'enasao, yooma tuuyerepua ahpo ikiriao, pu'ka pa'pamuratuame noonowiriaopua apochi, yooma ihtaopua tiameo, ahpo mamajochatiame. ²⁴Ihji Eesusichi paparame kaawe keepusaapua, yoomahka pirena kaawe erakoka nayewerepua Riosichi paparakaopua chaachapaka:

—Muuu te'ta yoomachi Paamiraa, Muuu amoe netekameraopua tewekao weeepua tiameo, yooma ihtaopua pa'weoi, taamo anachari kiamitiapua utewari, ki seeweka nayewatupuaichiohua aaataiohua, yooma ihta amochi simiyame naawesariohua. ²⁵Muuua aamo Riosiwarioe, aamo Raawi seekarewachi naewakao, cheeriaimua:

¿Achini iikai ki no'o nakiyamea no'o puipameriko erakoame eemea,

ka'chi iika no'o newitome tiiai eemea?

²⁶Yooma ya'yawichi weeechi mochikamea, pu'kawichio noochi nasiwamia pirenatuamehua, no'o Uuria Weerariamechi nasiwamiaopua tiame.

²⁷Puuu aamo Raawichi cheeriao, pichiwa ikikamechepua. Eerore yawichia, Poonsio Piraatoa tiame, seesenu ti'tijoeriohua tiameo, i'wa Eerusareni napawikamehua, aamo Uuriame merimia, Eesusi, pu'kao aamo seekarewachitia yasitoame. ²⁸Puuua, pichiwa wa'a noonowiretupua, te'ta aamo cheeriachitia. ²⁹Ehpeomua Apoe taamo te'ta Paamiraa, taamo ku'imitiapua ki majamichiohua taamo mamajochameo, taamoo, anachaka aamo nayewamichiohua. ³⁰Tamochi teerepuapua aamo seekao, amoe sautepuawichiohua

aaataoi ahpo sautejeresoo, aaata aamo Taanachi paparakameo. Tamochioi itapiti aamo peenia ihsiwa yorajerasaa, taamo ku'ipapuapua aamo tetewitepuaichiopua utewarirao.

³¹Kajutiopa Riosi nayewekao, wa'a mochikachio noonorepua, Riosio wa'a kahtiopa ahjama. Pu'ka noonosoopua yooremina mochikamea, ahpo iikachio peenia eraparepua, Riosi Riosiwari apochi eenariopa. Pukaepa wa'a puuyasaapa, oisa e'raka nayewasirepua eenechio, Riosi tuuyewario.

Yoomahka ahpo iinuwa, ki ahpochewichio erakowa

³²Eesusichi paparama muuwaeme enerepua, yoomahka pirena, ahpo tetejimachitia mochikame. Pukaepa yooma ahpo iinuekao, ahpo kipotepuamewichio iinuerepua. ³³Waikaopu yooma puuu Eesusi ajawariaa, utewaeme te'teretorepua ahpo Paamira Eesusi oijenaria naewatukao. Riosiai epeche teetorepua pukachio, ahpo ku'isika cheriwewaeo. ³⁴Eesusichi paparamechio, kitererepua chorowaniamea. Weewaemeai, kariwaemeai ahpo ijinuwa nehjisaapua, ³⁵Eesusi ajawaria kiasirepua, kehkisa ahpo ku'inariaeopua. Waikaopu Eesusi ajawaria yooma Eesusichi paparakameche, kiasirepua naachutekao, ki cho'chorowamichiopua pu'kao. ³⁶Weee nehjiwa naewaniachio, wa'achi yasariaipua piiripi tijoe Oose teewaeme, puua Wenawe teewataniame eneriaipua Eesusi ajawariaeo. Puuu teewaraa, “Kaawe Erapatame” chaniwame puua. Puuu tijoea, tiopachi ku'yame eneriaipua, Chipire tewaniachi o'inia eenakame eneriaipua, pawenasipa weeechi. ³⁷Ihja ahpo weewa nehjisaopua, Eesusi ajawaria uujuyeparepua toomio, naachutepuaichio kooame nakisiameo.

Ananiaa tatakoriwa, ahpo uupira Saajira tiame

5 Nape piirechi tijoea, ki wa'achi iintorepua, Anania tewaniamea ahpo uupimaopua Saajira tewaniame. Puua ahpo weewa nehjisaapua, ²paikapi toomi ahpowichio katewesaopua, ki ahsieme i'yetorepua Eesusi ajawariaopua, pu'ka nehjitiame toomio. Ihji Ananiaa, wa'a eenakaopua yooma Eesusi ajawaria ajakachio, wehchi to'weparepua toomio cheeka:

—I'wa maani weee taamo nehjaria toomia. ³Waikao Peeroa chaanerepua:

—Anania, ¿achini iika aamo toakamua Satanasi wisikuepuawichioo, Riosi Riosiwarikamera aamo wihkuenaremichioo, ki ahsieme aamo wihkueka upamichiopua toomio? ⁴Ke'chu nehjiwai weee, ¿ki aamo weekosakaipua? ¿Achini iikai wihtumio o'raka nehjaka eemea weeeo, ki ahsieme upanariapa toomio ki wihkuamechitia, aamoo te'ta weeka nehjariachitia

tetewipuawichioo? Puuu aamo iintoria, ki nu'unti wihkuatiamepua Riosiwichiokamera, ki ti'tijoeriwichiokamera.

⁵I'ka inamusache Ananiaa, mukukame wichirepua. I'ka tetewikamea wa'a ikitiopao, ki nu'uti iyoripo eraparepua Riosio.

⁶Waikao wa'a e'enaka aaata tehtemaria, wisasorie ikapisapao weerewarao, apechunasa i'torepua wetemajimia.

⁷Paika keenako tepepio, puuu uupiraa wa'a eenarepua. Puuu uupiraa kihta nane'riame eneriaipua pehjo, ahpo kuuna ikiria.

⁸Pu'kao Peeroa chaanerepua:

—¿Eee kehkichi nehjaka eemea weeeo?

—Eje'e. Wa'a kehkichi nehjitiapua —cheerepua.

⁹Waikao Peeroa chaanerepua:

—¿Achini iikai wa'a noonoimo o'raka eemea, aamo tísia kokosapuame tiame Riosie? Ka'chi ikimete muuu ehpeo. Ne'neo wa'a ajakameopa, aamo kuuna i'tokame puuuapa, wetemajimiao; ehpeo aamopechi i'tomia e'enakamepua.

¹⁰Wa'a chaanesoche Peeroo, mukukame wichirepua ikanati, puuuai. Pu'ka tehtemari muiopua, mukukame poirepua wa'asi. Waikao ma'chipasaapua, kuunara wetemajitiachi wetemajirepua tiame. ¹¹Yooma ti'tiopachio, aaataai i'ka ikitiame inamukameopua tiameo, tísia majaka inamurepua, wa'a ikitiameopua wa'a.

Eesusi uhjurawaa muuwaeme ki maaenari yoorani

¹²Yooma puuu Eesusi ajawariaa, ki ookapi Riosi peenia ihsiwa tetewiterepua ti'tijoeriopua, Eesusi utewarieo. Eesusichi paparamea, eepi nanapawiriaipua tiopatereo, Saromoni tewaniachio. ¹³Wahjachi ti'tjoeria, kaawe tetewiriaipua pu'kao, nape ki nanapawiriaipua ahjama, tísia iyoriniame tetewapa wa'ao. ¹⁴Nape wa'atioipua, Eesusichi paparamea, epeche epecheche teetorepua muuwesikao, ti'tjioepua, ooweru tiame. ¹⁵Muuwaeme ti'tjoeriaio, e'taparachi puyanariaipua ahpo kokoriamewao poesuwe Peero u'matomiachi toamia, Peero ekawiraraa ahjachi u'matosaapua sautemapua, erakokao. ¹⁶Ahkasi Eerusareni mochiwachiamioi wa'achi noonoirepua, Peero u'matomiachi puuyanekaopua kokoriameo, pooechi. Waikao yooma Eesusi ajawariaa, yooma kokoriame Eesusichi paparaka sautesirepua, wa'ami u'umatokao.

Eesusi ajawaria chapipuame naanaritowa

¹⁷Wa'a tiame inamukapa napawikarichi pa'pamiratuamea, wahjachi tiame saruseo ti'tjioe pirenaturiai, kiisi kaawe erakore puuu ahpoche tísia erakowae pochikapa, muuwaeme ti'tjioe ooweru tiame Eesusi ajawariakamera na'naritoamekopua. ¹⁸Waikaopua, pu'ka Eesusi ajawariao chapisaopua, yeeteparepua meeresi. ¹⁹Nape

tewekachi Riosi ku'iwaria, wa'a eenaka tukaoo, wahjonerepua Eesusi ajawariao, yeetaeka mochikachio. Puuuu yeetapuka puuyanasaopua, chaanerepua:

²⁰—Eemea, simitepuapua tiopachio masitekaopua ti'tijoerio, pu'ka weemera ahjarichi simiyameopua.

²¹Wa'a chaanetiamekapa Eesusi ajawariaa meere piario, simiterepua masitekao, wa'api tiopachio.

Waikao wa'a nokayoiopua masitekao, puuu te'ta isaeri napawikarichi pa'pamuratuamea, eenechi napawirepua, ahpo yeetepariachi simiyame katewemiaopua. Wa'a napawisaopua, Eesusi ajawariao, upanurerepua eenechio, pu'ka noonowiria katewepuawichioopua. ²²Nape wa'a yeetepatiachi e'enasapua i'norameria, ki aaata tewarepua yeetepatiameo. Wa'a ikisaopua, wa'atia nonowarepua, ahpo pa'pamuratuamechi tuumiaopua. ²³Pukachi e'enakaopua chaachaparepua:

—Ki'tiapua wa'ao. Yooma yeetaeka weririapua weeriao, inatiameai wa'achi ajariapua ajariao, nape taamo yeetapusa ne'nioipua yooreminao, ki'tia wa'ao aaataai.

²⁴Waikao yoorewa inatiame kapitairaa, tiopachi neesetori pa'pamuratuamea tiame, i'ka inamukapao, wekana erakokao chaachaparepua: “¿Ihtana ikiniamekosapua naaju i'wao?” ²⁵Wa'a erakoiopua pehjo, wa'a eenare aaata tijoea chaanesikao:

—Aamo karichi mo'ariaa ti'tijoe, waami nokayamekapua tiopachi masiteka.

²⁶Waikaopua tiopachi inatiame kapitairaa, piirechi yeeka simirepua tiame, pu'ka Eesusi ajawaria ahpo yeetepariachi i'noramiaopua. Nape ki e'raka chapisa u'parepua, majawiapa pu'ka ti'tijoeriopua, ahpo pasipupuawichioo. ²⁷Waikao pa'pamiratuamea, ahpo mochikachi u'yepatiaapua pu'kao, naasipa ajawaka iinatukerepua pu'kao:

²⁸—¿Ki utewaeme wa'ineka teeme aamoo, ki masitemichiopua wa'asi Eesusichi simiyame utewario? ¿Ki wa'a noonoire eemea ohsotia? ¿Ki yomachi Eerusareni pochiware eemea aamo masitiaeo? Eemea pukaeo taamokamera sahtuchamepua, pu'ka Eesusio taamokamera me'yario tuuka.

²⁹Waikao Peeroa, wahjachi Eesusi ajawariaa tiamea, nehjiarepua:

—Wa'atepua tiiao, nape teemea, Riosikamera yooremetepua, ki ti'tijoerikamera. ³⁰Pu'ka Riosi taamo ehkoriaami mochikame Riosiwarao, pu'ka Eesusi eenechi ahjatekame, pu'kao aamoo, kurusichi chuhchaka me'yaria. ³¹Pu'ka wa'api Eesusio Riosia, eenechi ahjaterepua, wa'a iintosaapua, epeche te'ta weruma yasira ki'yarepua pu'kao, ahpo ahjamina yasimichiopua, te'ta ki nu'uti weruma Paamirachitia yasimichiopua. Riosia pu'ka Eesusio ahpo ahjamina

yasakao, te'ta ki nu'uti Newipatiamera enepaterepua pu'kao, yooma isaeri ti'tijoe ooweru tiameo, cheriwepuawichiopua tatakoririao, yooma ahpo ki kaawe nokayao pichiwaka toinaresoopua. ³²I'ka Eesusi Riosi eenechi ahjateriao, tamoe wa'api tetewikamepua. Yooma wahjachi Eesusichi paparama, ki tetewameai Eesusi oijeraniao, Riosi Riosiwariae ahpo nane'retia te'ta pichiwatame puuuai.

³³Waikaopua aapoe noonowirio tuuwapa Eesusi me'yakao, ki teesa nenekarepua, ahkasi ko'inareka Eesusi ajawariaopua.

³⁴Nape piiripi parisero tijoea, Amarieri tewaniamea, werisika ma'chi uhjurarepua ku'itapi Eesusi ajawariao. Ihji Amarieria wa' mochiwachio, tísia nakiwame eneriaipua, Moise nuurari masitiame.

³⁵Waikao ihjia pa'pamuratuameo, chaanerepua, yooma wa'a napawikameo:

—Eeme isaeri ti'tijoe, aamo chaanemane no'o e'rao. Ki te'ta yorajepo e'raninia i'ka ti'tijoeo, seenekachi ki kaawe teeremaio eeme. ³⁶Nane'riame eemea piie taawechiamio, Teurasi tewaniameo,

muuwaeme ahjama werisiriopua, weruma ahpo maaeka. Pu'kao meriretiopua, yoomahka ahpo ahjama ohjoao, naao sientohka. Wa'a iikapa puuuu, yoomahka chi'ripaka kajurio. ³⁷Neipaoipua tiameo,

aaata Uurasi tewaniameai, wa'achi iintoriai puai, muuwaeme pirenatusao. Nape meriretu puai, pu'ka na'naritoameai, yooma chi'ripaka. ³⁸Pukaepa, ehpe tiiachio, toitia kaawe eneriaipua ohso kaawe. Oowera ti'tijoerichi eename enesaa, wa'atia u'matomapua.

³⁹Senawato seenekachi Riosichi eename enesoo, ka'chi iika saipatema eemea i'kao, Riosichi nasiwame enemeri eemea, Riosi puipanariame.

⁴⁰Waikao Amarieri chiia kaawe e'resaapua, uhjurarepua waikao Eesusi ajawariao, upapuaichio. Upasaapua i'kao, ki oosa naewanuresaapua Eesusio, wepisache toarepua pu'kao. ⁴¹Waikao wa'a weruma napawitiachi puuyaiopua, ka'chi erakorepua Eesusiwichio wepiretia aiwakaio, ohsotia kaawe erakorepua wa'a yoratiaopua.

⁴²Wa'a yoratiai puuuu, kaawe erakoka simiterepua Eesusichi simiyame masitekao, senepi taawechi wa'api isaeri tiopachio, yomachi wa'api mochiwachiami ta'pechiamiopua tiame.

Oowisani tijoe naachutari ajawatiame

6 Pu'ka taawechiamio Eesusichi paparama, epeche teetorepua muuwaepakao. Wa'a teetopa i'isaeri ti'tijoeri rieko naeraemea tiame, ki kaawe erakorepua, ahpo wahjachi i'isaeri euro naewamechio, ahpo tetejima ki kukunaameo, ki ajasepo tuuka kooameo, senepi taawechi naachutaniameopua. ²Waikao puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa, napawinurere puuuu, Eesusichi paparama. Napawisoopua piiripi puuu Eesusie ajawatiamea, cheerepua wa'a napawikameo:

—No'o keepumitia yoomahka. Ki yekimeri teemea naachutakao, ki toime tiipa teemea masitekao, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyekao. ³Pukaepa ajawatia kaawepua aata kooame naachutameri. Aamoe chaachapamitia eemea amochio, aatanakamera ajawapuame amochi uuka oowisani ti'tijoeo, nape ka'karuma ijinatamera ti'tijoe, ahsepari ahjachi oowe e'repua te'terame naachutapuawichio, apochi yahchaka ohjoamera Riosi Riosiwario, kaawe e'rariwa tiame. ⁴Wa'atiaopua teeme Eesusie ajawatiamea, wa'apitia simitemapua masitekao, Riosichi itasikaopua tiame aamo kaawe te'teretopuawichio.

⁵Waikao chaanetiamea, yooma ahka ahpo pirena kaawe iintasaapua pu'kao, apochi i'yasaapua aatao, Teiwa uurepua piiripio, kaawerumakoopua pu'kao, soparame yahchamekopua apochio, Riosi Riosiwario. Wa'achi te'terame uuretupua wahjachioi, Eeripeopua, Poorokoroo, Nikanoriopua tiame, Tiimoni tewaniame, Paramena tewaniame tiame, Nikorasi Antiokía ohjoekame tiame. Ihji tijoea pukerio, isaeri tijoe enepakame, ehpeopua Eesusichi paparame. ⁶Wa'a ikisaopua i'ka oowisanio Eesusi ajawaria u'yeparepua. Waikaopua Eesusi ajawariaa, ahjachi seekarepaka Riosichi naewakao, pu'kakamera uurepua naachutamichio.

⁷Waikao puuu Eesusi ajawaria nokisiachio, Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyekao, epeche mehtasirepua Eerusarenio, wa'ao, yomatame wa'a weechiamiopua tiame. Wa'a ahkaoio, ahkasi muuwaeme isaeri tiopachi neeserosiai, Riosichi papararepua.

Teiwa chapisa i'toniame, te'ta weruma kateweri napawirachi

⁸Teiwaa, piiripi puuu naachutamea, weeka itapiti peenia ihsiwa ihsikamepua tiameo Riosi ihsiwao, muuwaeme ti'tijoeri tetewachio, ti'tjoeria pu'sererepua Teiwa masitiao. ⁹Nape Puhku Puhjetiame napawikari tewaniachi te'teramea Eerusareni o'inia e'enakamea, kiisi pu'sereka tetewarepua Teiwa masitiao. Pukaepa Teiwa masitiao, o'inerepua Teiwa chiia ka'itakao. Yooma puuu Aasia weechiami o'inia e'enakame enerepua, Siirene tewaniame mochiwachi, Arejanti mochiwachi tiame, wa'a ikisa Seerisia mochiwachi. ¹⁰Yooma ihji ti'tijoea Teiwa newitonariaipua, ka'chi iika newitome teererepua, Teiwao Riosi ihsiopa ahjama ku'isikao, ahpo Riosiwario. ¹¹Waikao puuu ti'tijoea, ki newitome tiipa Teiwao, aata nateterepua Teiwa wenejimichio, Eerusareni ohjoemehio. Ihji natetetiamea waikao, ahkai oiyachio chaachaparepua wenejikao: “Na'ara chiame inamukame teemea, Moise masiteriao, wa'a cheekaopua, na'arinapua Riosio.” ¹²Wa'a chaachapakaopua, weeru noonowiterepua ti'tijoerio ki kaawe erakoteka, wa'achi chaachapakao ki kaawe erakoterepua

tiameo, isaeri pa'pamuratuameoi, ahkasi tiopachi iyoteri ti'tijoeoi nenekaterepua. Wa'a iikapao, Teiwa chapisao, weruma kateweri napawirachi uparetupua. ¹³Wa'a napawitiachi upasaopua, puuu wihtuka wenejiamea, chaachaparepua:

—Ihji tijoea, kiisi teewenarepu na'ara cheekaopua, i'ka taamo tiopao, Moisetaru nuurai taamo iyoría. ¹⁴I'ka Teiwao chiiame inamuka teemea, Eesusi Nasare tewaniameo, yooma ru'minamio tuuyamekapua i'ka tiopao, pu'ka Moise nuurari taamo yooriaopua tiameo, yooma taamo toitemio tuuyapua tiameo, taamo ehkoriami o'inia taamo nokisiwaoui.

¹⁵Nape Teiwaa wa'a chaachapaka wenejiniaipua, sewina iikaopua nanarirao, Riosi ku'iwarika tiame eneparepua, tewekachi ename.

Teiwa ahpo nehupupaka naewa

7 Te'ta neeserosia, iinatukerepua Teiwao:
—¿Pichiwapu ihji aamo chaachapawaa?

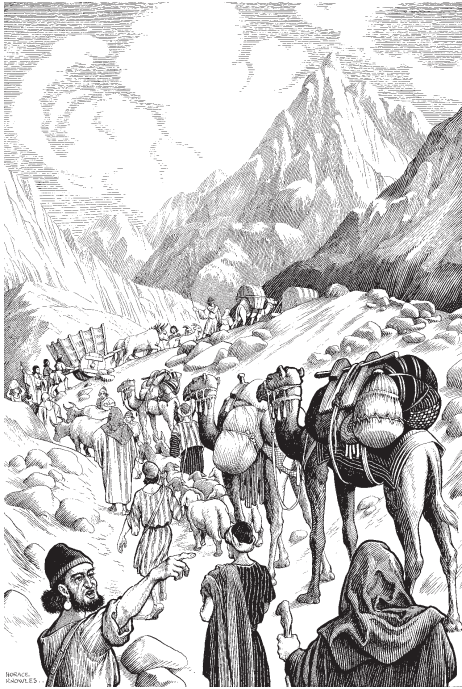
²Waikaopua nehjiarepua:

—Ka'íí, ki wa'atepua. No'o keepumitiaopua ku'itapiooio, yooma eemea pa'pamuratuamea, yooma eeme keepuamea tiameo. Riosia, Auranitaruo tetewiterepua ahpoo, taamo ehkoriami Meesopotami weeechi kahtioipua pehji, ke'chu Aarani mochiwachi eenoiopua. ³Riosia chaaneriaipua pu'kao: “Machenamitia aamo weewachio, aamo tetejimachio, wa'a ikisaomua, no'o aamo tuuyemiachi weeechi siimitiapua.” ⁴Waikao Aurania Riosie siminuretiapao, Kaareo weeechi machenasaopua, Aarani weeechi eenarepua mochiwachi. Neipao wa'ao, ahpo noono mukisooopua, Riosia i'wa u'parepua, ehpe aamo mochikachi. ⁵Aurania waikamio kihta weewaeka yasariaipua, ahkaoui

i'wami ahpo ohjoekachio. Nape Riosia i'wami kiamo tuuriaipua weeo, ahpo tatana tatanasiwachioipua tiame. Pu'ka ahpo wa'a chaanetiameo, ke'chu aaata tanaekoi eneriaipua. ⁶Nape Riosia Auranio chaanekame eneriaipua tiameo, pu'ka tatanachi puuyakameo, seesenuchitia mochimerikopua wahka seenu weeechiopua, puhkuchitia, naao siento paamuparichisi. ⁷Nape Riosia

*Teiwaa ahpo nehupupaka nayewani,
te'ta weruma napawitiachi,
ahpo katewepuachi. (7:2)*

*Aurania Riosi e'wekaopua
ahpo chaaniao, Kaareo weechi
machenasaa, Aarani weechi
ohjoemia siimpani. (7:3)*

pu'ka puhkuchitia mochitiameo,
cheerepua: “Neeea pu'ka aamo
puhkuekachitia mochitiameo,
ki teesa aiwatemania pu'kao.
Nape neipa wa'a no'o
puuyanasoopua pu'ka i'isaerio,
noochi paparameripua, i'wa
no'o upasoopua eenechi.”
⁸Riosia wa'a cheesaapua ahpo
kateweka Aurani ahjamao,
pu'ka Auraniopua ahpo kateweri
naaniatiwachitiao, ahpo
siichitepujewerepua, yooma ahpo
tatanaopua tiame tehtemari.
Neipamio Aurania, pahcha
weeriamie tatanaesaopua, osanao
taawe i'toi siichitepurepua,
Ihsa tewaniameo. Ihsaai,
wa'achi iintorepua ahpo
taanachi Aakowooi; puuu
Aakowoai tatanatasikaopua,
wa'achi inisirepua siichitepuwa
inisikaopua tiameo, yooma
ahpo oosa mariki aampa ooka
tatanasiriao.

⁹Ihji Aakowo tatanaraa, epeche kaawe tetewiniopua ahpo pooni
Ooseo, ki kaawe erakorepua papachiraa pu'kao. Wa'a tiame ki kaawe
erakoapa puuua ahpo poonichio, ti'tijoe tarayamechi nehjarepua,
Eejito siimpamechi. Nape Oosea wa'a yooratiaio, tísia kaawe
teeremiai teerepua Riosieo. ¹⁰Riosia, yooma ihta a'chi ikiyoio,
nehpuparepua pu'kao. Neipamio Eejito weeechioo, Riosia Ooseo, ki
teesa tiame machiwari ki'yarepua pu'kao. Pukaepa Eejito yawichia,
Araoni teewataniameapua tiameo, tísia kaawe tetewapa pu'kao,
weruma ye'kamechitia yahcharepua pu'kao, yooma ahpo kariwachi
neesetoame, yomatiamie weechiopua tiame, Eejitoo.

¹¹'Wa'a weruma teereka kahtioiopua Ooseo, wa'a pu'ka
taawechiamio, weruma toorewi eenarepua, yomachi Eejitoo
weechiopua, wa'a ikisa Kaanani weechi tiame. Pukaepa taamo
ehkoriaami noonoria, ka'chi ikime erakorepua tooremuri. ¹²Waikaopu
taamo noonori Aakowoa, Eejito ki tooremuniamie inamukapa
tiirikowichioo, wa'a uhjurarepua waikao, taamo ehkoriaami
noonoriwa papachioopua, tiiriko tarijupamichioopua wa'ao. Ihjia
pahcha simiyamechi enerepua pukeri. ¹³Oosea, oosa simiyachi

uhjuratioi ahpo papachio, ahpo ma'chiterepua ahpo papachio. Wa'a iika nane'reretu Eejito yawichieo, Oose tetejimaraa. ¹⁴Ehjepamio Oosea, upanurarepua ahpo noonoo Aakowo tewaniameo, yooma ahpo ta'pechi tetejimaopua tiame. Puuu ta'pechi tetejimaraa, paika weerewa oosa mariki aampa mariki enerepua. ¹⁵Waikao Aakowoa, wa'a iika Eejitoo, eenarepua. Wa'a ohjoekai mukurepua, taamo noonori tatanaraapua tiame, yooma wahjiparepua wa'a. ¹⁶Ihji weerewaraa Kaanani weewarachi i'tosiretupua, Siikeni weeechi toasimia, ehkoriaami Aurani tarariachi, wahjipame toapuachio. Puuu weeea, Aamori tewaniamechi tatanara, taritiame.

¹⁷'Amori asiyoi Riosi Aurani kiamo tuuriachi weeeo, ki ookapi muuwekame eneriai i'isaeriapa, Eejitoo. ¹⁸Waika taawechiami Eejitoo, piirechi yawichi yasiparepua, Oose ki nakiyame. ¹⁹Ihji yawichia, taamo ehkoriaami noonoriwao, ki nu'uti tesiwa yooraka tetewarepua. Puuu taamo yayawaopua tiameo, ki nu'unti na'ara yoorarepua pu'kaoi, ahkasi pu'ka kohjawaraopua yooma ihpapanura, toore wahjipamichiopua pu'kao. ²⁰Pu'kachi taawechiami naawariai Moiseai, puuu kohjaa tísia peeniatiam eperiaipua. Ihji kohjaa, paika meeche inateretupua, ahpo yayawaeopua petechio. ²¹I'ka kohjao paika meeche i'toiopua, akisuwe neerochi toiretupua apoe yeeyeraeo, aatae teipuaichiopua pu'kao. Waikao wa'a eenaka, yawichi maaaraa, neerochi po'yame tewakaopua itapitichi pohjachuka, apechunarepua pu'kao. Wa'a ikisaopua ahpo taanachitia weripaterepua. ²²Waikao Moisea, yooma masiteretupua, Eejito te'ta pepenipari machiwariopua. Ki teesa peeneka nayewame eneparepua, ahpo yooraoi, tísia inatame.

²³'Moisea, ooka weerewa paamuaipua, ahpo tetejima tekipanachi ne'nemia, machenariaipua, i'isaeri ti'tijoeri. ²⁴Wa'a oiyai tekipananiachio, aata ahpo tejima wepayame tetewapao Eejito tijoeo, me'yarepua pu'kao ahpo tejima nehpuapakao. ²⁵Ihji Moisea, ahpo pahtepo o'rariaipua, apoekopua ahpo tetejima, Eejito puuyanamerio, nape aapoe, kiisi pahterepua. ²⁶Pu'ka meere eenechiopua, Moisea, eenechi nateparepua nasiwaniame, nape ooka isaeri wa'api ahpo. Puuu pu'kao, ta'omakao chaaneriaipua: "Ka'te nasiwaa, ¿achinikai nasiwani eemea, eeme wa'apikai?" ²⁷Waikao Moisea tejimariaa, chaanerepua: "¿Achinikai papakinamua tiame taamo nasiwachio? ¿Aatana aamo weerakame aamoo, taamo ta'omamichioo? ²⁸¿No'okosa merinaremua tiameo, tapana aamo me'yariachitia, eejito tijoe?" ²⁹Moisea wa'a tiame inamukapao, simirepua Eejitoo. Mehka u'marepua Mariani weeechi, wa'ao, seenuchitia ohjoerepua. Wa'ao neewisaapua, ooka tatanaerepua.

³⁰'Wa'a Miriano, ooka weerewa paamupari ohjoekaio, wa'a wakiwechi, waapi Sinai kaawichiami oiyoio, wa'a nayewere Riosia, weeru kuhsichi tajenakaopua. ³¹Moisea waikao, weruma

ihtanakaitepu erapakao, ne'nemo oraparepua waapi weripaka. Nape Riosia waapi weritoio, chaanerepua: ³²“Aamo ehkoriaami Riosiwara neeea, Aurani Riosiwara, Ihsa Riosiwara tiame.” Waikao Moisea tisia majarepua. Oowera chachapia ihsirepua majakao, kiisi ne'neme e'rareoipua wa'a tajenarichio. ³³Waikao Riosia cheerepua: “Pujisa mo'korio, aamo kaakaopua tiame, no'o tetewachi werika, yooresa. ³⁴Ma'chiametewaninia no'o mochiwario, Eejito mochikameo, tisia aiwaka mochikopua pu'kao, tésiwa chaachapaka, pukaepa tekikamenia ku'imia pu'kao. Muuu enemeripua puuua, pu'ka ti'tijoeri ku'imeriopua no'o ku'ika.”

³⁵Ihji kuhsichi nayewakamea, i'ka Moise wa'api weerarepua Eejito uhjurapuaichio, ahpo tetejima nehpuumichioopua, Riosie paamiratuamechitia, i'ka Eejitoo kahtioio: “¿Aatana aamo weerakame aamoo taamo ta'omamichioo?” chaanetiame. ³⁶Wa'a ikire Moisea wa'ao. Waikao Riosia pu'kao, ki ookapi peenia ihsiwae yorateka, puuyanarepua Eejitoo, ahpo utewarie ku'ikao Moiseo. Ihji peenia ihsiriaa, Eejito mochikoi enerepua pukerio, neipao Pa'we Sehtanamechi paatenioi, wa'a ikisa wakiwechiami nokisinioi, ooka weerewa paamuparisi. ³⁷Moise wa'api enerepua, isaeri ti'tijoerio chaanekamea: “Riosi aamochi machenatemapua piiripi, noochitia Riosi nayewatura.” ³⁸Ihji Moise wa'api enerepua tiameo, isaeri ti'tijoeri, wakiwechi nokisioio paamiratuame. Puuua enerepu tiameo, Riosi ku'iwari ahjama nayewakamea, te'pa Sinai kaawichioopua. Puuuchi enerepua tiameo, taamo ehkoriaami noonori ahjama yasakamea, pu'ka Riosi nuurari taamo a'chi teeka mochitopuameo, tuuyeka.

³⁹Nape pu'kao, taamo ehkoriaami mochiriamea, ki yoorerepua pu'kao, ohsotia ahpo iikachioopua, sewina erakorepua, Eejito nonowanarewa eenechi, Eejito ti'tijoechitia mochitonarewa. ⁴⁰I'ka Moise sinai kaawichi ihsioiopua, Riosi nuurari kianioiopua, taamo ki'yami mochiriamea, chaachaparepua Aaronio: “Muuua, taamo netekemita itapiti taamo ahjachi paparamia, i'ka Moisea Eejito taamo ku'ika puuyanakameapa, ki naaniajupua puuupa wa'asi, itapiti ikireoipua.” ⁴¹Waikao Aaronia, wakasi taanara riosirewa netekerepua, yooma ti'tijoeri ku'iwae itapiti netetiamee o'roe, pu'kao pu'ka riosieka mochimichioopua. Wa'a ikisaapua pu'ka ahpo riosi neteriaopua tooroo, wakasi me'resa manawerepua, kohseka. Waikao wa'a noonoisao, ahpo wa'api netetetiachi, ahpo riosiwaka paparawerepua, pahkotekaopua. ⁴²Waikao Riosia towarepua pu'kao, ahpo wa'api riosichi neteria, paparaweka mochimichioopua, itapiti so'soporichioopua tiame, paparawemichioopua tiame. Pu'ka wa'a tiame noonowitiame chaachapare Riosi ehkoriaami nayewaturaa taamo ehkoriaami mochiriamea, eee chaachapaka iyoteriaopua Riosieo:

¿No'o oowekamena eemea wakiwechi nokisiaio,
 no'onawichio kohsekamena eemea,
 no'owichio kaaweruma erakokaopua aamo iikachio?

43 Eemea no'o iyoriwa karitera mooketoriaipua mooketoao,
 nape ki ka'karuma iikaeka,
 ohsotia eemea, aamo neteriakamerachi, inataka nokisirepua,
 Mooroki tewaniame aamo riosiwatiachi.

Wa'achitia tiameo, Reejani so'porichi paparare eemea tiame,
 wa'achi tiame so'pori netesa.

Pukaepa Wawironia aamo i'totemania,
 seesenuchitia mochimichiopua wa'ao, puhkuchitia.

44'Puuu iyoriwachi Riosi karitera^c i'toniamea wakiwechi
 nokisinioio, Riosi te'ta cheeriachitia netetiame enerepua,
 ehkoriaami Moisetaruo, Riosi cheerio tuuyeriachitia, ahpo moochi
 tetewiteriachitia tiamé. 45 Pu'ka Osuwetaru ahjama nokisinioio
 ahpo Riosie kiapuaopua weee, pu'kao wa'a mochikame u'yerioiopua
 weeeo, pu'kachi mookeka nokisiriaipua tiame, pu'kachi Riosi
 karitera iyoriwachi. Ihjia Riosi karitera i'tokao, wa'a nokisiretupua
 ahkasi Raawitaru taawechiamisi. 46 Raawitaru eneriaipua te'ta
 weranariamea, Riosi kaari tiopao, wa'a ohjoremichio Aakowo
 Riosiwarao, wa'a enapaka paparapuawichioipua Riosichi
 iyorikao, yoomá i'isaeri ti'tijoeriopua tiame. 47 Nape pu'ka tiopao
 Saromonikamera iintorepua, te'ta weerakao, 48 Riosio ki weeechi
 karichi ohjoemekoipua, Riosio Ehkoriaami Iyoterichio, eee cheeriopa:

49 No'o nuurari yasiraa tewekachi o'iniapua;
 no'o ihteka kahtiachio weepua.

Wa'a kehchuma kahtiame enesoopua weeechi ihtekao,
 ¿Kajutare eemea, no'o kariwa netekao, no'o kehchumawichioo?

50 ¿Ki Nee iintokamepu tiameo, yooma itapiti netekao?

51'Eemeai i'wa napawikamea, wa'achitia tísia peewaeme
 kuhtaemepua, ki ku'rime tiame Riosie ku'richaniaiopua. Eemea
 wa'achi te'tiamepua aamo ehkoriaami noonoriwachitia, tísia
 peewaeme aamo iikachio, kiisi keepunariame eemea Riosio,
 aamo chaaneniameopua Riosiwario. 52 ¿Aatana ehkoriaami
 Riosi na'nayewatura, ki na'ara yoorakamepu, aamo ehkoriaami
 mochiriamea, aamo noonori? Yooma pu'ka Riosi na'nayewaturaopua,
 kiisi kaawe yoorakamepua pu'kao, pu'kao, Riosi Te'ta Kaawerumara
 enameriko tuuyoio, ohsotia ko'yakame puuuu pu'kao. Ahkasi ehpiami
 taawechioi eemea, wa'achi noonoikamepua, ahkasioi pu'ka Te'ta
 Kaaweruma Riosi enameri tuutiameopua tiame, me'yare eemeai.

^c 7:44 Puuu Riosi kariteraa, wi'chi yokitiame eneriaipua, ahpo siimpachio,
 sa'runasa i'tosiniame, tuuminasa.

+ +⁵³Eemea pu'ka Te'ta Kaaweruma Eesusi me'yakamekapao, kiisi iyorikame eemea Moise nuurario, pu'ka nuurario eee chiiame: “Ka'te aaata merimitia muuuu.” Puuu wa'a chiiame nuurari Moise kiatiaamea, Riosi apoe iintokamepua ki'yakao, ahpo tewekachi nuurewarie ku'iwarie.

Teiwaa meriwame

⁵⁴Ihji isaeri pa'pamiratuame wa'a napawiriamea, ahpo wa'a chaaneniapao, tísia nekamuparepua Teiwachio, ki'pupaka taameo.

⁵⁵Nape Teiwaa, kihta seeweka Riosi Riosiwarieopua, te'pa ne'nepaio, Riosi tahpitira tiari tetewarepua, tewekachi wahjorachio, Riosi ahjama weeriane tetewarepua Eesusio, Riosio ahjamina kahtiachi.

⁵⁶Waikao chaacharepua:

—¡Nee! ¡Wahjore tewekachio! ¡Wa'a weeri Eesusi Tijoe Tijoetukamea, Riosi ahjamina!

⁵⁷Nape wa'a napawikame ti'tijoea, kiisi inamunariapa Teiwa chiiiao, ahpo nahka to'pekao, yooma aampa e'enarepua Teiwao, weeru chaachapaka. ⁵⁸Waikaopua chapisao, te'ta napawirachi ma'chipasao, ma'chi i'torepua mochiwachio, merimia. Wa'a ikisaopua, yoomahka pasipuka me'yarepua Teiwao. Wahjachi ne'neka ajakamea, ahpo kaawe iintamechitia wa'a nokiwao, ahpo wakira pujisaa, Sauro tewaniametera to'warepua, tarachi. ⁵⁹Teiwaa ahpo papaniaio, Riosichi nayewerepua, cheeka:

—No'o Paamira Eesusi, no'o iikao, aamo kahtiachi no'o i'tomitiamua.

⁶⁰Wa'a cheeka chopokorieka weripakao, weeru sisinarepua cheeka:

—¡Eesusi, wa'a nokayoiopua i'k'ao, cheriwemitiapua!

Wa'a cheesache, mukukame wichirepua.

Aaata Sauro tewaniame Eesusichi paparama na'araria

8 Pu'ka taawechi Teiwa meritoio, wa'achi ihsiriai Sauro tewaniameai, puuu eneriaipua tiame, Teiwa merinioi kaawe iintameapua meripuawichioo. Ihji Sauroa, parisero eneriaipua isaeri tijoe.

Ihji Sauroa pu'ka taawechi o'inia o'inerepua, Eesusichi paparamaepua tesiwa yorasikao, kokosa yorasikao, Eerusareni mochiwachio. Eesusichi paparama muuwaeme eneriaipua, yooma Uurea weechiamio, chi'rika mochikame, Saamaria weechiami tiame, naatiche ki ujumakame eneriaipua, Eesusi ajawaria. ²Riosichi te'teretoame ti'tijoea, Teiwa apechunasa wetemajirepua. Wa'a ikitiameopua, tísia naaracherepua pu'k'ao, yuuwesika. ³Nape Sauroa simiterepua pu'ka Eesusichi paparama, tesiwa yorasika, yooma

ta'pechi pakisika puuyachasika pu'kao, ti'tijoeoipua ooweru tiame chapisaopua, perekarichi toamia.

Riosi kaaweruma tuuyewari, Saamaria mochikame sisinamuwa

⁴Nape ujumakamea wa'a Eerusarenio, ahkaii nokisiai, simiterepua Eesusichi simiyame nayewakao, Eesusi iintoriaopua ahpowichioo. ⁵Eeripea piiripi puuu oowisani kunamukukame naachutemichio weratiamea, Saamaria eenariaipua muuwari mochiwachi. Wa'a enasaapa puuua, Riosie Weratiamechi simiyame nayewarepua wa'ao. ⁶Eeripe nayewariao, yoomahka yooreka keepuretupua wa'ao, Eesusichi itakaopua, tísia peenia ihsiopa pu'kao, sautekao. Waikao ki ookapi puuua, Eesusichi papararepua. ⁷Ki ookapi yachapaterepua tiame, ki ka'karuma na'arari yahchameopua, puuu na'araria, ki ku'ita siinakoka puuyaparepua puuyachaniaio; muuwaeme tu'ikameoipua yachapaterepua, rojomiwa kokoriame tiame. ⁸Wa'a inisia Eeripe wa'a muuwarichio, weruma kaawe erakoretupua wa'ao.

⁹Wa'a ohjoeriaipua piiripi tijoe, Siimoni tewaniame. Ihji tijoea, puusi wihkueka machiyame eneriaipua. Puuua, muuwaeme wihkuekame eneriaipua wa'asio, itapiti yooraka ahpo peenia ihsiwaepua, yomatime wa'a weechi mochiwachiamioipua. Ihjia epeche machiyame ahpo tetewipuawichio ihsiame eneriaipua ki aaatachitia. ¹⁰Wa'a ihsiopa Siimonio, yooma ti'tijoeeria yooreka tetewiriaipua pu'kao, ahkasi ya'yawichiai peenia e'reriaipua pu'kao. Pukaepa chaachapame eneriaipua:

—Ihjiape, pichiwa Riosi utewara iinuemepua.

¹¹I'ka yooreka tetewakao, ki ku'itapisi wa'a te'tereriaipua wa'ami ohjoemia. ¹²Nape Siimoni na'naritoamea ti'tijoeeri, Eeripe nayewa Riosi ye'karichi simiyamera tísia pu'sereka inamukapao, Eesusi Riosie Weratiameo ahpowichio iintoriamekopaopua tiameo, Eeripechikamera eeneparepua, Eeripe chiiakamera pichikiapa. Wa'a iika Eesusichikamera papararepua. Wa'a iikopaopua pu'kao Eeripea, yooma paatorepua pu'kao, ti'tijoeopua ooweruopua tiame. ¹³Waikao ahkasi Siimoniai kaaweruma tiamekopua Eesusichi simiyameo, Eesusichi papararepua tiame. Wa'a iintokoopua pu'kao, paatorepua tiame. Wa'a o'iniaio, Eeripe ahjama oisirepua. Eeripe ahjama oikao, tísia peenia e'rerepua, Eeripe peenia ihsiao.

¹⁴Eesusi ajawaria Eerusareni mochikamea, Saamaria mochikameo, apochi uuka mochiko tuuopa Riosi tuuyewariopua tiameo, Peero uhjurarepua wa'ao Waani tiame. ¹⁵Waikao puuu uhjuratiamea Saamaria e'ensaaopua, yooma Eesusichi paparakameo, Riosi Riosiwariichi simiyame kaawe ma'chiame masiterepua. Chaanerepua pu'kao aaata Eesusichi paparanaresoo, Riosia

pukachio, ahpo Riosiwari yahchemerikopua, aapoeo pukae ahpo ku'ika mochitomichiopua. ¹⁶Aaataa ki nane'reka mochitoriaipua, Riosi iintoriaopua aapoechio Eesusichi paparariopao, pukachi yahcheriaopua ahpo Riosiwario. Puuuu oowera paatotiamе mochiriame eneriaipua pehjo, Eesusichi paparakao. ¹⁷Waikao, Saamaria ohjoeme Eesusichi paparakameo pahteriapapua Riosi Riosiwario apochi uuriamekopapua Eesusichi paparaka, Peeroa Waaniapua tiameo, ahjachi seekarepasoopua, pirena cheriwema ki'yarepua Riosio, Riosio ahpo Riosiwari ahjachi enepariopa.

¹⁸Waikao Siimonia, Peeroo Waani tiameo, Saamaria mochikame Eesusichi paparakamechi ahjachi seekarepakoopua Riosi Riosiwari kiaretiawichioo, puuu Siimonia wa'a nokayopao puusi wihkueniame maaerepua. Pukaepa wa'a nokiniameo, toomie tarinareriaipua, wa'achi ihsinariapa. ¹⁹Pukaepa eee chaaneriaipua Peeroopua Waaniopua tiame:

—Noochi nehjimitia pu'ka aamo pepenia nokaka, wa'achi ihsimichiopua no'ooi, aaatachi no'o ihchepakoi seekarao, uutemichiopua Riosiwario.

²⁰Nape Peeroa chaanerepua:

—¡Teesana ki inatanimua aamo chiia? ¡Aamo toomichi pikapuapua ohso kaawe! Riosie kianiamea, ki toomichi kianiamepua; Apoe Riosi ahpo Riosiwari ki'yaa, kihta natekachi ki'yamepua.

²¹Wa'a cheekamekapa muuuu, ehpe waanamio muuuu, kihta ihsimeripua Riosi tehkichio, kihta kaawerumakapa muuuu aamo iikachio. ²²Yaapiti Riosichi aamo cheriwepua itamitiapua, yooma tuuyeka aamo ki kaaweruma erapariao, nape te'ta pichiwaka Riosichi tuumitiapua naaju. Aamo te'ta pichiwaka cheesoo Riosia, aamo cheriwemapua. ²³Naaniaju noochio, tísia iinya tiamechi aamo kahtio. Aamo na'arariaa, aamo chapirepua wa'asi.

²⁴Waikao Siimonia nehjiarepua:

—No'owichio ka'chi ikimichio nayewamitiapua aamo Riosichio, kihta no'o a'chi ikimichio no'o aamoo, ki kaaweruma chaaneriawichioo.

²⁵Ahpo uhjuritia kajusaapa wa'ao, pu'ka Riosi tuuyewari naewakaopua, ihji Peeroa Waani tiamea, nonowarepua waikao Eerusareni. Waikaopua ahpo uumatosiachiamio, yooma masitesirepua mochiwachiamio, Saamaria weewachiamio.

Eeripe tomikatewiame nayewia, Etiopía ohjoeme

²⁶Neipatakirio i'ka Eeripeo, Riosi ku'iwari machejenerepua pu'kao. Ihjia Eeripeo chaanerepua:

—Werisika muuuu teetu siimitiapua, Eerusareni o'iniao, Kaasa tewaniachi akipame pooechi.

²⁷Waikao Eeripea werisika simirepua, pu'ka pooechituo. Pooechitu ihtoaiopua, wa'a nateparepua aaata tijoe, wa'achi pooechitu ihtoame, Etiopía weeechi ohjoeme. Puuu tijoea, weruma teerewa iinueme enerepua, Etiopía yawichi tomiwara katewekiamie. Eerusareni o'inia no'rakame eneriaipua, ahpo Riosiwa iyoririaipua, kaawai kaaretachi yasitoriaipua. Puuu Etiopía yawichia, oowitiame eneriaipua waika taawechemio, Kaantasi tewaniame oowitiame.

²⁸Ihji tijoea, Isaia tewaniame iyoteria iyonasiriaipua, ehkoriaami Riosi nayewatura iyoteria. ²⁹Waikao Riosi Riosiwaria chaanerepua Eeripeo:

—Kaareta chokichi weritomua.

³⁰Waikao Eeripea kaareta chokichi weritoaiopua, ehkoriaami Isaia iyoteria, iyonasiamie inamurepua. Pu'ka iyonasiamie inamukaopua, iinatukerepua pu'káo:

—¿Pahtiamemojemua pu'ka aamo iyonasiaó?

³¹Waikao puuu tijoea, nehjiarepua:

—Ka'i, tehkipua pahteniaa ki aaatae masiteniaa. No'o ku'isaomua pahchu, pahtiamie enesaa.

Waikao utewa yoorarepua, ahpo ahjama kaaretachi moenamichioo.

³²Ihji tijoe iyonasiriaa, eee chiiachi iyonasiriaipua:

Po'wachitia i'toretupua meriwachio,

ihchi itipirepua, po'wa poasikira sikiniamechitia.

³³Na'ara yooranioipua pu'kao, ki aawata eenarepua pejana naewameo.

Kiterema puuu tatanaraa, aaata ahpo naewapuameo, pu'kao, ke'chu tatanaekoi u'yetiapa i'ka weeechio.

³⁴Waikao iyonamea Tiopia tijoe, iinatukerepua Eeripeo:

—¿Aatana naewaka cheekame ihji Riosi naewaturaa? ¿Ahpo wa'api naewaka, aaata piirechikosaoi?

³⁵Eeripea, pu'ka wa'api

iyonarichi nayewakao,

kaawe tuuyerepua pu'kao,

yooma a'chitiame ikitiame

Eesusichio. ³⁶Waikaopua

yooma Eeripe cheeria

pichikekapao, ahpo

paatomo eraparepua. Neeroi

maaniachi ajasitioopua

tijoea, chaanerepua Eeripeo:

—Nee, i'wane maani

neeroi; ¿ki kaawejoarene

i'wa paatotia?

*Eeripe Isaia iyoteria masitesia,
Etiopía yawichituwa tomiwara
katewetosiamera. (8:31)*

³⁷Eeripea chaanerepu pu'kao:

—Eje'e. Kaawepua, nape pichiwa aamo pichikesoo.

Tijoea waikao nehjiarepu:

—Aamo pichikena neeea, pu'ka Eesusi Riosie Weratiameo, pichiwa no'owichio mukuriopua, apoekopua tiameo, te'ta Riosi Tijoetukamekoo.

³⁸Waikao tetekisaapua kaaretachio, neerochi muika paatoretupua Eeripeo. ³⁹Neerochi puuyatiaopa, Eeripea ki naania ikirepua wa'ao, Riosi Riosiwarié apechunatiapa sewinachi i'toka. Waikaopu puuu tijoea, ki tewakapa Eeripeo u'matorepua, ki oosa tewarepua wa'asi. Nape wa'a ikisaopua, ihjia tísia peenia eratoka u'matorepua. ⁴⁰Wa'a ikisaopua Eeripea, ikanati pu'ka wa'apichio, Aasoto mochiwachi, ahpo tetewarepua. Wa'a o'iniaio, Sesarea mochiwachi akiparepua, yooma mochiwachiami nayewatusika, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewario, Eesusichi simiyameo.

Eesusichi paparaparia Sauro

(Eesusi Ajawaria Yooraria 22:6-16; 26:12-18)

9 Sauroa, tísia nekamuka Eesusichi paparaka mochitoameo, pukaepa tísia nekamuchekaopua pu'kao, yooma ko'imo tuurepua pu'kao, tísia tahpitika cheeka oiriaipua ahkaoi oiyachio. Wa'a e'rapaopua, te'ta isaeri neeserosi paamiratuamechi eenariaipua, wa'api Eerusarenio, ²pu'kao iyojura reesiseri itanémia, Raamahko ahpo i'tomiaopua. Wa'a Raamahko napawikarichi pa'pamuratuame asinariame eneriaipua, pu'ka reesiseri Eerusareni ahpo itariaio, wa'a napawikarichi pa'pamuratuame iyonamichioopua pu'kao, puuu iyonasaapa, piirechi reesisewa ahpo kiamichioopua. Pu'ka piirechi reesiseri iyoteria, yooma Raamahko mochikame Eesusichi paparaméo, chapisa pe'pereso Eerusareni upameri enerepua. ³Nape wa'a simika pooechi ihtoio Sauroo, senawato ki

*Sauroa Eesusichi paparaméchio,
chapinuraka na'ara yoratena. (9:1)*

nu'uti uutapasiparepua tepoona o'iniaio, nape ki teesa tísia utewaeme tajayame, Sauro norikameo tisiwa uutapasipaka. ⁴Wa'a iikapa Sauroa tísia majakao, wehchi wichirepua. Sauroo wichikame po'yoioopua tewekachio, ahpo chaaniame inamurepua:

*Eesusia Sauro nayewechani, tisiwá
uutapasipateka norikameo. (9:3)*

—Sauró, Sauró
¿achini iikai noochi
nasiwánimua?

⁵Waikao Sauroa
iinatukerepua:

—¿Aatanamua chiiaa?
Nayewachaniamea
nehjiarepua:

—Neeea Eesusipua,
aamo ahjachi nasiwa.
Aamo wa'api na'atanimua
wa'a ihsikao, itapiti
animari, icherachi
motayamechitia.

⁶Sauroa waikao chachapia ihsikao, nehjiarepua:

—Paamira, ¿ihtana cheenariamemua no'oo?

Waikao tepoona o'inia Paamiraa, chaanerepua:

—¿Werisí! Waami siimitiamua Raamahko mochiwachi, wa'a
chaanepuamemua, itapiti aamo yoramiao.

⁷Puuu Sauro ahjama nokisiamea, tajinachukame ajarepua wa'ao,
wa'a nayewachaniame inamurepua inamua, nape ki tetewarepua
aatao. ⁸Wa'a chaanetiapa Sauroa, werisirepua, nape werisiaiopua
tiisi ma'chirerepua. Wa'a iikopa Sauroo, puuu ahjama nokisiamea,
sekachi panitoka i'torepua Raamahko mochiwachisi. ⁹Raamahkoo,
paika taawe yasarepua ki ma'chirekao, ki koakaopua tiame, kiisi
nerojikaoi.

¹⁰Raamahkoo, wa'a yasariaipua aataa tijoe, Anania
tewaniame. Ihji tijoea, Eesusichi paparame eneriaipua tiame. I'kao
kochirewachio, Eesusi Paamiraa chaanerepua:

—¿Ananía! —chaanerepua.

Waikao Ananiaa teemurichio, nehjiarepua:

—¿Ihtana Paamíraa?

¹¹Waikao chaanere Apoe Paamiraa:

—Werisika siimitiapua, wa'a Pooe Riisame tewaniachi. Wa'a
asisaapa, Uurasi kariwara i'yapuapua, pu'ka kaari tewisaapa, aata
Sauro tewaniame iinatukepuapua wa'ao, Taraso o'inia eenakame.
Ehpe wa'api wa'a ihsiamepua, noochi paparaka. ¹²Puuu Sauro
tewaniameai tiameo, ehpe wa'api kochirewachio, aamo tetewanipua
tiameo, aamoo, ahpo puichi seekarepaka sautiame.

¹³Ananiaa nehjiarepua:

—Nape Paamira Eesusi, ki teesa na'ara ihsiamé inamukamenia
pu'ka tijoeo, yooma Eerusareni mochikameopua, amochi paparame.

¹⁴Puuu tijoea tiameo, i'wa wa'apioi reesiseri itamia enamerikaipua,

i'wa pa'pamuratuameeoi, yooma amochi paparameopua, chapisa i'topuawichiopua Eerusareni katewepuawichioo.

¹⁵Nape Eesusi Apoe Paamiraa, chaanerepua Ananiao:

—Nape wa'a ihsiamekoipua tuunioi Sauroo, siimitiapua muuuu, pu'ka tijoeo noekamera uukamekopa. Neeea pu'kao, yomachi ki i'isaeri mochikachiamio, uhjuramerinia, wa'ami ya'yawichiopua tiame, aaataoipua tiameo, i'isaerichi tijoe. ¹⁶Nee wa'api ne'netemapua pu'kao, aachin teetomerikopua pu'kao, no'owichio aiwasikaopua.

¹⁷Waikao Ananiaa, wa'a eenasaapua ahpo tuuyetiachio, wa'a tewarepua Sauroo. Waikao Ananiaa chaanerepua pu'kao:

—No'o Riosichi pooniwa Sauroo, Eesusi Paamiraa, i'wa no'o uhjurakapua aamo po'yachi, i'wa eenaka aamo sautemichiopua puichio, aamoo eenechi ma'chirepatepaka. Eesusieo amochi uhjuratiamenia tiameo, no'oo aamo weramichiopua Eesusio amochi yachamichiopua ahpo Riosiwario, aamo yorasiachi ku'imichiopua ahpo tehkiwachio.

¹⁸Waikao wa'a chaanesaapua, Sauroo ahjachi seekarepasaopua, Riosichi itarepua sautemichioopua puichio. Wa'a cheeka itasoche Riosichi paparaka, ikanati sinapewaka tiame ruhjikapua puichi o'inia. Wa'a ikisaopua ma'chiriame itipirepua, eenechi kawiyame tetewaka. Wa'a iintosaapua Sauroo wa'a ikisaopua, Eesusi weeraria enepaterepua. Waikao Sauroa werisisaapa, Eesusichi paparakaopua, ahpo paatorepua. ¹⁹Wa'a ikitiaopua ko'karepua waikao, utewaparepua eenechio. Wa'a tiaapua, Raamahko itipirepua ookapi taawe, Eesusichi papareme ahjama.

Sauroa Raamahko nayewatuna

²⁰Wa'a o'inia o'inere Sauroa, pu'ka Eesusi Riosi Taanarao, Riosi wa'apichi eenamekopua, Riosi tiarichi. Wa'a cheeka nayewasire puuuu, ahkaoi mochiwachiamio, i'isaeri napawikarichio. ²¹Yooma i'ka nayewatuame inamukamea, chaachaparepua:

—¡Naakona! ¿Ki ihjipu na'ara iintokame Eesusichi paparame, Eerusareni kahtiaio? ¿Ki puuupu tiame i'wa eenakamea, Eesusichi paparameo chapisa Eerusareni i'tomo o'rakame, te'ta neeserosi yawichichi katewepuaichio?

²²Sauroa, epeche yekatorepua ti'tijoeeri oowe e'retekaopua Eesusichio, pu'kao Riosie Weratiameo, te'ta Riosi tiarirachi o'inia eenameo. Wa'a chiopua Sauroo, te'ta masitari isaeri ti'tijoea, ka'chi ijikime erakorepua, kihta tewakapa ahpo chaachapamiao.

Sauro ku'iwa u'mamichio

²³Neipa muuwaeme taawechiamio, i'isaeri te'ta pa'pamuratuamea, ahpo na'poasaapua Sauro ahpo merimia katewepua. ²⁴Pukaepa

puuu merinarekao, senepi taawechi tukao tiame puuyeriaipua Raamahkoo, wa'a muirachio, nape Sauroa nane'rerepua pu'kao. ²⁵Pukaepa Sauro na'naritoamea, weruma waarichi tekipurepua wanaminao, sa'mikore yeewachitipo ma'chipakaopua. Wa'a iika newipateretupua ahpoo seepurawachio.

Eesusichi paparame uutiam Sauro

²⁶Sauroa Raamahko machenasaapa, Eerusareni asisaapa puuuu, wahjachi Eesusi ajawaria ahjama enepamia teetoriaipua. Nape Eesusi ajawaria Eerusareni asisoo, majawerepua Sauroo, ki nane'riamekapa Eesusichi paparamekoo. ²⁷Pukaepa Sauro natepasaapa Wenawea, Eesusi ajawariachi u'parepua, tetewipuawichioopua pu'kao. Waikao Wenawea yooma tuuyerepua pu'kao, yooma ihta Sauro ikikame Eesusieo, Raamahko pooechi ihtoai. Yooma tuuyerepua tiameo, Eesusie Sauro nuureratiaopua, achini teeka utewaeme teetoriopua Eesusichi simiyame nayewatukaopua Sauroo, yomachiami Raamahko mochiwachiamipua. ²⁸Wa'a ikisao Sauroa, wa'a Eerusarenichi Eesusi ajawaria ahjama teereparepua. Waikaopua wa'ao, ahkai Eesusichi simiyame nayewarepua ti'tijoerio. ²⁹Nape ri'rieko nayewame nayewioio Eesusichi simiyameo, ki pu'sereka inamuretupua Paoro nayewao, newitoka nayewaniapa Sauroeo. Pukaepa merinaretupua pukaeo. ³⁰Nape ookapi Eesusichi paparamea, merinarenipao Sauroo, Sesarea i'torepua, pa'wesuwe mochiwachi, Sesarea o'iniaio puuu i'tokamea, Taraso mochiwachi uhjurarepua waikao, pawekakerachi.

³¹Waika o'iniaio Paoroo, tisiwa te'ta Eesusichi paparame enepariopao, ta'iria mochirepua waikao, yooma Eesusichi paparame Uurea mochikamea, Arirea mochikamea tiame, Saamaria mochikamea wa'achi, Riosichio iyoriwa te'teriapao. Puuu ahjachi erakooa Eesusi Paamirachio, epeche epecheche peewapasika, epeche ta'iria mochisika Riosi ku'iraeo. Wa'a iikao ki ookapi muuwepasirepua, Eesusi Paamirachio.

Eenea tewaniame yachapatetiame

³²Peeroa piiripi Eesusi ajawaria, ahkai oiya masiteka Eesusichi simiyameo, piie taaweo Riira mochiwachi asirepua. ³³Wa'a mochiwachio, aata tu'i kokoriame tewarepua, Eenea tewaniame. Ihji tijoe Eenea tewaniamea, osanao paamupari i'toame eneriaipua tu'ikameo. ³⁴Peeroa, tesiwa tiame tetewapa Eeneao, sautekao chaanerepua pu'kao:

—Aamo Eeneao, Eesusi Riosie Weratiamea, aamo sautekame itipitenapua wa'asi. Werisisa, apechunasa katewemitiamua aamo ipetao.

Waikao Eenea tewaniamea, ikanati werisirepua, yachapatetiame wa'asi. ³⁵Muuwaeme Riira mochikamea, Saaroni mochiwachia tiame tetewarepua saukame itipikameo. Pu'ka kokoriame sautetiame tetewikapao, Eesusichi paparasirepua tiame, Apoe Paamirachi.

Taawita tewaniame oijenatewa

³⁶Pirenachi mochiwachi Oope tewaniachio, wa'a tetewarepua tiame aata Eesusichi paparama, puuuu, Taawita tewaniame enerepua oowetiame. Taawita teewaa rieko naewachio, Roroka teewarapua. Puuu oowitiamea, kaaweruma enerepua, yooma kaawe tetewika ku'yame. ³⁷Pu'ka taawechiami Roroka tewaniamea, kokorepaka mukuriaipua. Pu'ka weerewara papakosaopua, te'pa rampakarichi kateweriaipua yooreko. ³⁸Riira mochiwachio waapikopa Oope mochiwachio, Peeroa Oope oiyame inamuretupua. Waikao ooka Eesusichi paparama, wa'a uhjureretupua, yaapiti enanuremichio.

³⁹Waikao Peeroa paaetiaapao, ahpo uhjurementia ahjama eenarepua. Enasooa Peeroo, te'pa karijampa i'toretupua mukukame po'yachi. Wa'ao Peeroo, ooweru kunamukukamea, naarakoka ne'neterepua Peeroo, itapiti pu'ka kiterepakame neteria, sipicha, wakira, pu'kao ahjaka kahtiai neteria. ⁴⁰Peeroa yooma puuyanasapa pu'kao, Riosichi paparaka nayewarepua. Waikao pu'ka weerewa ne'nepakao, cheerepua:

—¡Taawitaa, werisisaa!

Waikao mukuriame oowitiamea, ne'neparepua. Wa'a kahtiame tetewapa Peeroo, yasisirepua. ⁴¹Waikao Peeroa, sekachi chapika werisipurepua. Wa'a ikisaapua, paaesapa Eesusichi paparama, kukunara wahjipakameopua tiameo, ahjakame ki'yarepua pu'kao. ⁴²Yooma Oope mochikameai, nane'rerepua i'ka ikitiameopua Riira mochiwachio. Pu'ka nane'rekapaopua, muuwaeme papararepua Eesusichio. ⁴³Peeroa wa'ao, muuwaeme taawe itipirepua, Oope mochiwachio, Siimoni wi'chi yokiyame ta'perachio.

Peero Koonerio tiame

10 Sesarea mochiwachio, wa'a ohjoeriaipua aata tijoe Koonerio tewaniame, soontaro kapitaira eneriaipua, piie sienta soontaro pirenaturi, Iitaria tewaniamechi. ²Ihji tijoea yoomahka Riosi iyoriame eneriaipua ahpo ta'pechio, senepi Riosichi nayewame, ti'tijoerioi tísia ku'yame enerepua, koamechio tesiwa te'tiameopua. ³Piie taawechi Koonerioo, ahpo ta'pechi kahtioiopua arikiri waanamio, ahpo kahtiachi eename tetewarepua aata, tepoena eename Riosi ku'iwari. Ihji tewekachi eenakamea Koonerio kahtiachio, chaanerepua Koonerioo:

—¡Kúíra Koonerio!

⁴Koonerioa majakame ne'nepakao, nehjiarepua:

—Kúíra. ¿Ihtana teetoamemua noochio paamira?

Waikao tewekachi eename Riosi ku'iwaria, chaanerepua Koonerio:

—Aamo Riosichi paparariaopa, kaawe e'retiame muuua Riosieo, aamo tísia ku'ika yasitooaai aaata, peenia e'reka tetewitiamemua tiameo. ⁵Muuua Oope uhjuramitiapua aaata, wa'a mochiwachio Siimoni Peero teewataniame i'noramichioopua. ⁶Wa'a ta'pechio, piirechi Siimoni ta'perachi kahtipua, wi'chi iyokame pa'we suuwerachi. Puu Peero aamo tuuyemapua, apoe enasaa.

⁷Koonerioa, wa'a cheesa no'rasoopua tewekachi eenakameo, ooka ahpo nuurewa paaerepua, piiripi soontaro tiame Riosichi iyoriame tiame, pukachio Koonerioo oowe e'rewa tiame enerepua. ⁸I'kao yooma tuuyesa uhjurarapua Oope mochiwarichio.

⁹Pu'ka meereopua i'ka pooechi waapi nokisirioio, Peeroa oowetaweopua wa'asio, karijampa moenariaipua, Riosichi paparamia. ¹⁰Wa'a ihsiaiopua Riosi ahjama nayewakao, chorowapariaipua. Chorowapasopua, ahpo kooame yoranurariaipua. Waikaopua ahpo kooame yorakenioio, kochirewachi wichikameka ikirepua. ¹¹Wa'a ahpo ikiwatereopua, te'pa tewekachio, wahjoame tetewarepua. Wa'a o'iniaio, weruma wisasori apochi waapi tekiyame tetewarepua, naomina o'yaeka ta'rame. Ihjia ahpo waapi tekikao, ta'raka ipeparepua wehchi. ¹²Pu'ka wisasorichio, kii ookapi chuchutorepua yooma ihta ahjakame, chuchuka ohjoame, wehchi petika ohjoame itapiti animari, ma'saeme eekachi ohjoame tiame. ¹³Pu'ka tekisooopua, tewekachi

o'inia inamurepua Peeroa, eee cheechaniame:

—Werisisa Peeroo.

Yaapi merisa ko'kosa.

¹⁴Waikao Peeroa nehjiarepua pu'kao:

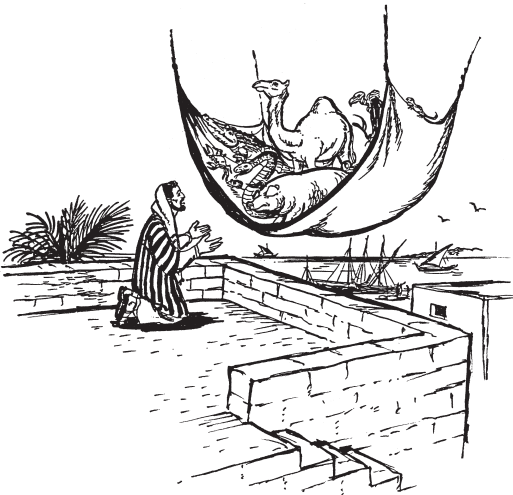
—Ka'i, ki ko'komania

pu'kao, no'o Noono Paamira Riosí. Ka'chitia taawechi koayamenia, ki no'o aamo reesiseria ko'komichioo, ki aamo iyoriniameopua kooameo.

¹⁵Nape Riosia eenechi chaanerepua:

—No'o aamo reesisia

ko'kopuame ki'yaa, kiisi ki iyoriniame tewamete muuua pu'kao.

Peeroa tewekachi o'inia tekikame tetewani, ki ookapi animari chuchukuame ahjachi, kiisi koi'wamera. (10:11)

¹⁶Paisa simiyame wa'a cheechaneretupua. Wa'a ikitioopua, eenechi apechuneretupua wisasorio, te'pa tewekachio. ¹⁷Peeroo weeka inataka itipioiopua pehjo, ihtana cheerio e'rioioopua ahpo chaaneretiao. Peeroo wa'a tiame inataka kahtioipua karijampao, puuu Koonerio uhjurariaa, Siimoni wi'chi iyokame ta'perachi, muirachi ajarepua wa'asi, Peero akana kahtiamie iinatukeka. ¹⁸Puuua sisinamukao chaachaparepua: “¿I'waju Siimoni Peero ohjirachio?” ¹⁹Peeroo wa'a kahtioio pehji ahpo chaaneretia inatakao, Riosia eenechi chaanerepua inatarichio:

—Peeroo, ne'nesao muuuu. Aamo ta'pe teereo paika tijoea aamo i'yachanipua. ²⁰Ehpe wa'api werisika tekisaa, kihta seeweka siimpuapua ahjamao, nee uhjurakamekapu pu'kao.

²¹Waikao Peeroa tekirepua teepotemiao, pu'ka Koonerio uhjurario. Pu'kao teepotasaopua chaanerepua:

—Kúíra. Neeju aamo i'yaka te'teretoaa. ¿Ihtana eratoka teetoame eemea noochio?

²²Aapoeo chaachaparepua:

—Kúíra. Teemea kapitai Koonerioe uhjuratiamekapua, kaaweruma tijoe Riosi iyoriamee, kaawe tetewiniameopua tiameo, i'isaeri ti'tijoeo. Ihji Koonerioa aamo paaenurekapua, Riosi ku'ira tewekachi eenamee, aamo paaenureretiapa, Koonerio ta'perachi enamichioopua aamoo, aamo keepupuawichio wa'a enasoo, Riosichi simiyame aamo nayewa.

²³Waikao Peeroa muinurarepua yooreko, wa'a che'repamichioopua pu'kao. Pu'ka meereopua piari yasisaapua, ahjama simirepua waikao, wahjachi yeeka tiame, wa'api mochikame Oope, Eesusichi paparama.

²⁴Pu'ka meere ahpo puuyariachioopua, Sesarea ajasirepua Koonerio ohjirachi. Wa'a ta'pechi ajasioio, Koonerioa wa'a yasarepua, weeka ahpo tetejima paajutesa ahjama, wahjachi tiame ahjama, kaawe ahpo tetewame tiame, seenu yeeniemeopua ahpo nayewa. ²⁵Koonerioa Peero asikame tetewapao, weruma yooreka teepoterepua pu'kao, chopokorieka weripaka. ²⁶Nape Peeroa sekachi apechunakao, chaanerepua:

—Ka'te wa'a iinto no'ochio, werumachitia tijoe iyorikao. Oowera tijoekaite neeeai amochitia.

²⁷Pu'ka ahjama nayewasikao, yooremina pakirepua. Wa'a yooreminao, muuwaeme mochikame tewarepua napawikame.

²⁸Waikao Peeroa cheerepua:

—Eemea nane'riamepua wa'asio taamo isaeri ti'tijoerio, ki reesiseniamekoopua taamoo, seesenu ahjama te'terepuawichioopua. Wa'a te'teriami teemea ki ehpesio. Nape Riosia no'o chaanekamepua pu'kao, aaataoio ki chaanepuameo, kiisi piipariemekoo, seesenu

ahjama te'tereniameo, ka'chi ikiyamekopua taamo Riosichi iyoriwao. ²⁹Wa'a chaanetiapania Riosieo, ikanati kihta chanika eenakania amoe paaetiapaonia. Ehpeo no'o chaanejeraninia aamoeo, itapiti e'raka aamo no'o paaeriaopua.

³⁰Koonerioa waikao, yooma tuuyekaopua ahpo ikiriao, o'inerepua cheeka:

—No'o keepumitiao no'o tetewarioa. Naao taawe i'tonapua ehpesio, i'ka wa'api keenakoio arikiri ahkao, no'o ta'pechi Riosichi naewaka kahtioio, no'o ne'neka kahtiachi eenakapua aaata tijoe, tohsaname wakiraeme, tatapara ihsiamie. ³¹Puuua no'o chaanekapua: “Inamukame Riosia aamo nayeweriao, tetewakamepua tiameo, aamoo tísia ki'yamekopua tiameo, wahjachi tijoeoi. ³²Pukaepa muuu Koonerioa, aaata uhjuramitiapua Siimoni Peero i'noramichioo, Oope mochiwachi kahtiamie, piirechi Siimoni tewaniame ta'perachi. Puuu Siimonia, pa'we suuerachi ohjoemepua, wi'chi iyokame tijoe.” ³³Wa'a chaanetiapa neea tewekachi eenameo, ikanati aamo uhjurekania paaepuawichioo. Kaawe chupena eenakame muuuu, no'o paaewa tesiwekao. Ehpeo i'wa mochikame teemea Riosi tetewachi aamo keepumia puuyekao, Apoe Paamira cheeria taamo tuuyepuawichioo.

Peero naewaria Koonerio ta'pechi

³⁴Peeroa waikao Koonerio ta'pechio, o'inerepua cheekao:

—Ehpeo neea, pahtiamepua, Riosio taamoo napati taamo nakika kahtiamekopua, ki aaatache piiripi, epeche kaawe e'reka tetewame. ³⁵Aaata tijoeoi Riosi iyoriameo, ka'karuma yoranariameopua tiameo, kaawe uuka tetewamepua Riosia, ki isaeri ti'tijoeoipua. ³⁶Wa'a tiamekapa Riosia, tísia nakiyamekapapua yomatiamie wehjoarichi ti'tijoeoio, Riosia ahpo Taanao, pahchao, isaeri ti'tijoeoio uhjurarepua Eesusi Riosie Weratiameopua, pu'kao, te'ta yomatiamie ihta aampa tiamerao. Pukaepa puuuu yomachi oikamepua, te'ta Riosi chiia kaaweruma tuuyewari nayewatukao, yomachiami ti'tijoeo ooweru tiameo, ahpo tuuyewari chiiie Riosichi paparamichioopua, ka'karuma erakoame enepamichioopua ahpo iikachio, Riosie cheriwetiaapua yooma ihta ahpo tatakoriario. ³⁷Inamukame eemeapa, i'ka wa'a tiame naawesario, Arirea o'ineriopua i'kao, wa'a o'inia i'ka nayewatuwao, ahkasi yomachi mehtariopua, Uurea weechio. Ihji wa'a ikitiamea, neipa Waani Paatori nayewaturioi eneriamepua, Riosimina e'enamichioo sisinamurioi ti'tijoeoio, ahpo tatakoriwa toaka paatomichioopua. ³⁸Nane'renachi eemea Eesusio, Riosie uutiamekopua ahpo Riosiwari yahchekao, ahpo Riosiwari weerarepua pu'kao, ahpo tehkiwa o'inemichioopua weechio, pukachi teetomerikapapua ahpo utewarioe. Nane'rena eemea Eesusio, Riosi utewarioe, wa'a teetoriopua, yooma riaorósie na'itutiameopua

sauteka. ³⁹Pu'ka yooma teetoriao, taamowichio ikiriaopua tiame, taamoe tetewikamepua pu'kao, Eesusi ajawatiamea, yooma i'isaeri weechio iintoriaopua, yooma Eerusareni muuwarichio, ikiriaopua tiame. Ihji Eesusia, tísia na'araka meritiamepua, kurusichi chuhchaka, ⁴⁰nape Eesusio Riosia, paika taawe i'toi mukukoio, eenechi ahjaterepu. Wa'a ikisaopua, eenechi ahjasaapua, tamochi eenaka tetewitekapua, ⁴¹nape ki yooma ti'tijoечи, taamochekamera ahpo ahjariachiche, ahpo pichiwatameriche. Puuu pichiwa eenechi ahjakamepua, taamo wa'api ko'kakamepua ahjama, teeme wa'api ahjama ohjokamepua tiame, eenechi ahjakoio. ⁴²Apoe Riosi ihsikamepua taamo uhjurakaopua tiame, yooma ti'tjoeri chaanemichiopua, Riosie weratiamekopua Eesusio, i'ka wehjoarichio yooma weechi ti'tjoerio apoekopua te'ta katewemerikoopua pu'kao, wahka ihtoriachi i'ka wee kajuyachiopua, yooma wahjipakame ahpo oijenateria, ki wahjipakameoiopua tiame. ⁴³Yooma ehkoriaami Riosi na'nayewaturaa chaachapariaipua, Riosio aaata uhjuramio tuukao, te'ta tatakori choaniamewichio meripuameo. Puuu Riosie uhjurapo tuutiamea, ihjipua Eesusi, taamo tatakori natetewawichio meritiáme. Pukaepa yooma Eesusi iintoriao ahpowichio iintorio erakoamea, cheriwepuamepua, tatakoririao, yooma aaataai wa'a erakokamea.

Riosia ki i'isaeri ti'tjoerioi, ahpo Riosiwari ki'ya

⁴⁴Pu'ka wa'a tiame inamukapa ki isaeri ti'tjoeri Koonerio paajuteriaa, Riosi Riosiwarie noonotetiaopua, tísia peenia eraparepua, Eesusi ahpowichio wa'a iintoriopao. Wa'a iikapa puuu, ahpo seesenu naerachi naewaka tísia kaawe erakoka cheriwema ki'yarepua Riosio. ⁴⁵Waikao, puuu i'isaeri ti'tjoeri ookapi Eesusichi paparakamea, Peero ahjama e'enakamea, ke'chu Eesusichi paparai siichitepuwetiamepua, chaachaparepua: “iNaakonakosa puuuai cheriwetiamepua, ahpo tatakoririaopua tiame, kiisioi siichiteputiamekai puuu? iWa'a teesopua, ¿aaataai kaawe Eesusichi paparamechei, kihta siichiteputiamekai, ahpo tatakoriwa cheriwepuawichio? Wa'a teesoo Riosia, aaataoi ahpo Taana Eesusichi paparakame enesoo, kaawe uuyamepua pu'kaoi, pukachi yasitoaopua, ahpo Riosiwario.” ⁴⁶Ihji siichitepuwetiamé Eesusichi paparakamea, wa'a chaachaparepua, pu'ka ki siichitepuwetiamé, ahpo wa'api seesenu naerachi kaawe erakochaniopapua, Eesusichi paparakao. ⁴⁷Waikao Peeroa yooma wa'a napawikameo, chaanerepua:

—Waikao Riosia, ma'chiamé tiamepua, pu'kao tamochitia tiameo, ma'chiamé ki'yariopua ahpo Riosiwario, oowera Eesusichi paparakopaopuache. Wa'a iintokame enesoo Apoe Riosio, ¿ihtana taamo wa'iniame wa'a teesoo, i'ka Eesusichi paparakameo, papatopuawichio?

⁴⁸Peeroa wa'a tiame kaawe iintatioopa, paatonurerepua waikao, Eesusi Riosie Weratiamechi paparaka, pu'kao Eesusichi paparamete tetewipuwawichio. Waikao yoomahka wa'a e'enakamea Koonerio ta'perachio, Peeroo, paikapi taaweoi utewa yoorarepua wa'a itipimichioo, Koonerio ta'perachio. Waikao Peeroa, wa'a ikirepua.

Peero tuuiwa, Koonerio ta'perachi ikitiame

11 Pu'ka taawechemio, pu'ka Koonerio ta'pechi ikitioio, yooma ahkaoi Uurea weechiamio, i'isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakamea, nane'reka mochitiapapua, ki i'isaeri ti'tijoeaio, Eesusichi paparamekopa, Riosi kaaweruma tuuyewari pichikekaopua. ²Nape puua, ki nane'reriapua pehjo, siichiteputiame apochi nokiwameopua, ki nateyamechitia tetewarioi Riosio pu'kao. Pukaepa Peeroo Eerusareni enasooopua, Eesusi ajawaria napawiriachio, teriretupua Eesusi ajawariaeo, wahjachi wa'a mochikameeopua tiame, i'isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakamee. ³Puuu te'yaka chaachaparepua Peeroo:

—¿Achini iikai wa'a no'raka muua, ki siichiteputiame mochikachio, ahjama ko'kakamua tiameo, kaawe e'riamechitia?

⁴Waikao Peeroa wa'a chaachapopao, chaanerepua:

⁵—No'o Riosichi poponiwaa, no'o keepumitia pahchuo, neepechi aamo nehjiamakoo, aatia tiachipa wa'a no'o oiria.

'Piie taawechi Oope mochiwachi no'o kahtioi no'o Riosi ahjama nayewakao, itapiti tetewitetiamentia Riosieo, itapiti tewekachi o'inia eename, wisasorika tiame naomina o'yaeka. Puuu wisasoria no'o kahtiachisi tekika ta'rapakapua. ⁶No'oo kaawe ne'nepasooopua pu'kao, pukachi yooreminao ki ookapi chuchukuapua itapiti ahjakame, yooma ihta animari ki koi'wame, ihjichitia: animari naao taaraeme, animari sa'pa koayame mawiyachitia, topae ohjoame animari siinoichitia, te'pa eekachi ohjoameopua tiame tuchiki. ⁷Pu'ka tetewaiopua Oope mochiwachio, no'o chaaneniame inamukania tewekachi o'inia: “Peeroo, werisisa. Werisika Merisa ko'kosa.” ⁸Neeea waikao pu'ka wa'a cheechaniameo, chaanekania: “Ka'i Paamira. Neeea no'o kutachitipoo, kiisi u'matotiamenia ki reesiseniameopua kooame.” ⁹Waikao tewekachi cheechaniamea, eenechi no'o chaanechaniapua: “Riosi apoe aamo ko'konuriao, kihta ka'itametemua pu'kao.” ¹⁰Waikaopu wisasoria, paisa simiyachi wa'a cheesooopao Riosio, yooma apechukapua eenechio te'pa tewekachi. ¹¹Waikaopua, pu'ka wa'apichio apechusocheopua pu'kao, wa'a e'enakapua paika ti'tijoe Sesarea ohjoeme, puua no'o i'yasika e'enakame eneriapua. ¹²Waikaonia Riosi Riosiwarioe, ahjama siinurakapua pu'kao. Waikaonia kihta cheeka siimo erapakania ahjamao, ki i'isaeri ti'tijoeoipua uhjuratiameo. Waikao neea, i'ka

puhsani i'isaeri Eesusichi paparakameo, no'o ahjama siimpamichio uusaopua, pirena e'enaka teemea, Oope mochiwachi o'iniaopua Koonerio ta'perachio. ¹³Sesarea ajasitioopa, Koonerioa, yooma taamo tuuyekapua ahpo ikiriao, yooma a'chitiame siinkameopua wa'ao. Puuua wa'ao, aata tetewako tuukapua tewekachi eename, puuua apochi eenakao chaanetiotiapua pukaeo eee cheeka: “Oope tewaniachi uhjuramitia ti'tijoe, Siimoni i'noramichiopua, Peero tewataniame. ¹⁴Apoe aamo chaanemapua enasaapa, aachin teeka aamo newipamerikopua aamo tatakoririao, yooma aamo ta'pechi ohjoemeopua tiame.” ¹⁵Waikao no'o Sesarea ihsioiopua Koonerio ta'perachi napawikame nayewekao, Riosia ki isaeri ti'tijoeo iikachi noonoteriapua. Tísia pu'serekapa Eesusi iintoriaopua ahpowichioo, Eesusichi papararepua waikao. Ahpo wa'apichi nayewa nayewakao, tísia pu'sereka nayewarepua ahpo Eesusichi paparao, ahpo tatakoririao cheriwetiame itipikapapua. Wa'a iikopaopua pu'kao, nane'rekania Riosi Riosiwario pukachi eenarioopua, tamochi eenariachitia, pukeri Eesusichi taamo papararioiopua. ¹⁶Waikao wa'a iikopua pu'kao, Eesusi cheeria inatepakania waikao, eee cheeria: “Pichiwa chiiame neea, Waania neeroiye paatoriaipua paatoao, nape eemea Riosi Riosiwarie, paatopuamekaitepua.” ¹⁷Waikao wa'a teeriopao i'kao ki i'isaerikoi, Riosi Riosiwarie noonotetiamekopaopua pu'ka iikachio, wa'achitia taamo peenia erakoriachitia pukeri Eesusichi taamo paparoio, ¿ihtana ka'itatania, pu'ka Riosie ikitiameo? ¿Ki kaawe iintoriokosa tuutarenia Riosio?

¹⁸Waikao Eerusareni ohjoeme isaeri ti'tijoeri Eesusichi paparakamea, yuuweeme itipirepua, wa'a chaanetiapa Peeroeo. Tahpitika tiame peenia erakorepua Riosichio, tísia kaawe iintoriopua ahpowichioo. Waikao chaachaparepua tahpitika peenia tiame e'rakao:

—¿Naakonakosa cheriweretupua tiame Riosieo, kiisi i'isaeri ti'tijoerikaioopua?

Antiokía tiopa

¹⁹Ehpeo, Eesusichi paparame chi'ripakame nayewamania i'ka no'o iyoterichio. Neipao Teiwa meritioi ujumakamea, Eenisi mochiwachiami e'enarepua, wahjachi Eesusichi paparakamea Chipire tewaniachi e'enarepua, wahjachi puuu ujumakamea tiame, Antiokía tewaniachi e'enarepua, Eesusi Riosie Weratiamechi paparapa chapipuai uujumasaapua. Waikao wa'ami ohjorepua pu'ka taawechiamio, Riosi ka'karuma tuuyewari nayewatukaopua, nape isaeri ti'tijoerichiche. ²⁰Nape wahjachi isaeri ti'tjoeria, Siirene ohjoemea Chipire ohjoemea tiame, pu'ka ujumakamechi pepenipakamea, Antiokíami ohjoparepua Eesusi ka'karuma

tuuyewari naewatuka. Nape puuuu wa'a ajasisaapua tiameo, riekoo ti'tijoeri masiterepua tiame, machimichiopua pu'kaoui, Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo. ²¹I'kao wa'a ohjoi ri'rieko nayewekao, Riosia i'ka ri'rieko iikarachio, apochi paajutesirepua pu'kao, ahpoo Riosiwariopua. Pu'ka wa'a inisiaopua Riosi Riosiwario, apochi paajutesikao, muuwaeme Eesusichi papararepua. Wa'a iikaopua, Eesusichikamera paparaka mochtorepua waikao, ahpo ki kaaweruma te'tereriaopua toaka.

²²I'ka inamukapa Eesusi ajawatiamea, Eerusareni tiopachi mochikame pa'pamuratuamea, Wenawe uhjurerepua waikao, Antiokía mochiwachio. ²³Wenawe Antiokía asisaapa, Riosio tísia kaawe iintorio tetewikapaopua wa'ao, tísia kaawe erapare Wenawe. Wa'a te'teretoriopua wa'ao Wenawe, kaawe e'raka tuuyerepua wa'ao, yooma pu'kao, ki se'wika mochtomichiopua ahpo Eesusichi papararichio, pewatiame mochtionureka Eesusichio, Apoe te'ta Paamirachio. ²⁴Wenawe wa'a uhjuratiameo, kaawe e'rame tijoe eneriopaopua pu'kao, Riosi Riosiwariopua puuuu, ta'irepakamekopaopua tiameo, tísia paparamekopua Riosichio, pukaepa Antiokía uhjuratiame enere Wenawe. Puuuu yooma wa'a tiamekapapua, muuwaeme Eesusichi paparaterepua, Eesusichi oowe erapateka.

²⁵Neipao Wenawe wa'ao, ki ookapi enepariopua Eesusichi paparakameo, Taraso muuwarichi akiparepua waikao, Sauro i'yasikaopua ahpo ku'imichio. ²⁶Sauro tewisaopua, Antiokía i'torepua yeeka. Waikaopua Antiokíao, piie paaumpari mochiorepua wa'ao masiteka, pu'ka weemera muuwekameopua, Eesusichi paparakameopua. Wa'a Antiokía enere, Eesusichi paparameo, Riosie Weratiamechi paparakame tewatiachio, pahcha pukeri wa'a teewaka o'inetiachio.

²⁷Pu'ka taawechiamio, wa'a Antiokía e'enariaipua ookapi ti'tijoe, Eerusareni o'inia e'enakame, Riosi na'nayewatura eneriapua tiame. ²⁸Piiripi puuu tijoe Akausi tewaniamea, chaanerepua Antiokía ohjoemeo, tísia toorewimio tuuyo tuurepua Riosio, yomachiami i'ka weechiamio. Puuu cheeriaa, pichiwa wa'a teerekapua, Kaurio tewaniame yawichikoipua, rooma weechiami mochiwachio. ²⁹Tísia tooremuniopa yomachi Uurea weechio, Antiokía mochikame Eesusichi paparamea, itapiti ku'iwa uhjurenariapaopua pu'kawichioo, yooma a'chitia ahpo ahsepatia, ku'ipaka na'poarepua, yoomahka pipiripi. ³⁰Wa'a noonoirepua waikao. Waikao yooma a'chitia ahpo ahsepatia na'poasaopua pu'ka ku'iwao, Wenawe uhjurarerepua Sauro ahjama, i'tochekaopua pu'ka ku'iwao, yomachiami pipiripi mochiwachiami pa'pamuratuameopua, yooma tooremuame naachutemichiopua pu'kao.

Saantiao meriretia; Peeroo karichi yachaniame

12 Pu'ka taawechiami Eerore yawichiai, paikapi Eesusichi paparama chapinurarepua, tísia na'arenareka. ²Saantiao merimachetae merinurarepua pu'kao, Waani pa'chirao. ³Eerorea pu'ka isaeri napawikarichi ya'yawichio, kaawe uuka teteopua pu'kao, chapinurarepua Peeroo. Ihji wa'a nokitiamea, Paani Ki Rewaruraeme pahkotanioi nokiretupua. ⁴I'ka chapisaopua perekarichi yahcharepua, naao na'nao soontaro inatetekaopua. Pu'kao, neipa ma'chipasa pahko u'matosoopa, katewemo o'rariaipua pu'kao, wa'a muuwarichi ohjoeme iinatuokekaopua, aatia yorapuamekoopua pu'kao. ⁵Nape Peeroo wa'a kahtioi perekarichi yeetepatiameo, Eesusichi paparama, ki toarepua Riosichi itakaopua, utewaeme chaachapakaopua, Peeroo ma'chipuawichioopua Riosieo.

Riosia Peero ma'chipani karichio pereso

⁶Pu'ka tukao wa'api meereo, Eerore ma'chipamiachi Peero katewemiao, Peeroo, ooka soontaro inatewachi poiriaipua naasipa, kaarenae o'yaeka kochika. Wahjachi ooka soontaroa, yeetachi ajarepua inateka. ⁷Wa'a teerenioiopua tukaoo, senawato wa'a eenare Riosi ku'iwaraa Peero po'yachi yooremina. I'ka wa'a eenakoopua, weeru uutapasiparepua wa'ao. Puuu Riosi ku'iwaria waikao, Peero wachikachi noonoteka pusaterepua. Pusatesaopua chaanerepua:

—Yaapiti Peeroo, werisisa.

Pu'ka wa'a chaanetiochepa na'sore kaarenaa, sekachi o'yaraa tiame. ⁸Waikao Riosi ku'iwaria chaanerepua:

—Ikanati wakiratasa kaakatasa tiamé.

Wa'a iintosoopua Peeroo, Riosi ku'iwaria chaanerepua:

—Yaapi kematosa no'o na'narito.

⁹Peeroa machenarepua waikao na'naritoka, oowera na'naritoka ki nane'riai ahpo ikiyao. Oowera teemuameka e'rarepua. ¹⁰Pirenapi unatiame weeriachi uumatotioopa, pirenachi tiameo, sisioki yeetachi ajasirepua waikao, puuyaniachipua wa'asi wa'a perekarichio. Puuu wa'a yeetaraai apoe wa'api wahjorepua. Puuyatioopua ahpo ma'chiparia Riosichi eename ku'iwari ahjamao, piiripi poe paonaka uumatotioopua, puuu Riosi ku'iwaria ki naania ikirepua piineri toaka. ¹¹Waikao Peeroa pusakameka ikirepua. Wa'a ikisaopua e'rarepua:

—Pichiwa wa'a teesoo no'o ikiyao Riosieo. Ehpeo nane'renane, Apoe ihsirio Riosio no'o karichi ma'chipakao. Ahpo ku'iwari uhjurarepua, no'o Eerorechi nehpuapakao, yooma isaeri pa'pamiratuameo, no'o na'ara yoranariaopua tiame.

¹²Yooma pusasaapa Peeroo, Maaria ta'perachi siimo oraparepua, Waani Marako tewaniame yeeyera kahtiachi. Wa'a Peero asimo o'rachio, wa'a mochirepua muuwaeme, Riosichi paparaka Peerowichio. ¹³Peeroo teepotasoopua kaari yeetarachio, puuu Rooraa tewaniamea nuurewaraa, nehjiarepua. ¹⁴Nape puuu machikai Peero naewachaniao, ki wahjonesa wa'atia u'masirepua, tísia kaawe e'raka, wa'a werichanio tuumia Peeroo, yeetachi.

¹⁵—¡Wííhtuame! —chaachaparepua aapoeo.

Nape nuurewaraa, utewa chaanerepua —Pichiwáá.

Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Ki puukoi chaanipua, iikarachichekoipua chiiaa.

¹⁶Nape Peeroa simiterepua yeetapunurekao, kaari yeetarachio chonaka. Waikao aapoeo wahjonesaapa, tetewisaapa Peerokopaopua:

—Naakona muukaite —chaachaparepua waikao, kaawe erakoka. Sewina ijikirepua tetewapao, ki maaeriaiopaopua pu'kao.

¹⁷Waikao Peeroa pakisaapua, sekae ihchitarepua pu'kao, ahpo keepupuawichio puu ku'itapioi. Waikao Peeroa o'inerepua nayewakao, yooma a'chi tiame ahpo ikiria, a'chi teeka ahpo ma'chiparetiaopua perekarichio, ahpo Noono tewekachi kahtiameopua. Saantiao tuuyenurerepua tiame ahpo ikiriao, wahjachi pichikiame tiame poponiwari. Wa'a machenasaapa, pirenachi akiparepua.

¹⁸Meere ma'chirepasoopa, perekarichi soontaroo, ki teesa wekana erakorepua, Peerochi simiyame aatiatiachi wa'a ikiriopua. ¹⁹Eerorea, i'yanurerepua pu'kao, nape neipao, ki tewariopa Peeroo, utewaeme iinatukesache soontaroo, ko'inurerepua pu'ka soontaroo. Neipao Eerorea, Uurea machenakaopua, Sesarea akiparepua ohjoremia.

Eerore mukuria

²⁰Eerore nekasoopua Tiir mochiame ahjamao, Siironi mochiameopua tiame, na'pa ihji ahjama nekatiamea, Rasito itanerepua Eerore itanemichio ahpo ahjama napawipuawichio. Wa'a napawisaapua, Eerore ahjama ahpo katewepuawichio, wa'a noonoimo o'rarepua, ki ahpo u'yepuawichio, ahpo kooame tariwachi kianiameopua. ²¹Eerorea yahcharepua piie taaweo, pu'ka Tiir mochiameo Siironi mochiameopua tiame ahpo kahtiachi napawipuachioopua. E'enasoopa Eerorea, yawichi wakirataniame wakiratasaopua, yawichi yasirachi yasipaka nayewerepua. ²²Waikao o'inesoopua nayewakao ti'tijoeria, o'inerepua chaachapakao, siinakoka:

—¡Néé, keepusao eemea! ¡Ihji nayewamea, Riosi apoe puuu, ki tijoééé!

²³Waikao tewekachi eename Riosi ku'iwaria, pu'ka wa'apichi ahjachi eenakaopua, tísia kokorepaterepua Eeroreo, Riosichitia

iyoriniame ahpo e'rariopa, ti'tjoerio wa'a chaachapopa. Wa'a iika mukure Eerorea ikuchupakao, kiisi tehpe simiyachi.

²⁴Wa'a wa'a ikitiameeo yoomachi mochiwachiami nane'reretiopapua, weruma mehtare Riosi ka'karuma tuuyewaria, muuwaeme ti'tjioe Eesusichi papararepua, ooweru tiame.

²⁵Wenawea Sauroa tiame, Eerusareni kajusaopua ahpo tehkiwao, Antiokía nonowarepua eenechi, Waani yeekaopua, pu'ka Waanio Marako teewaemeopua tiame.

Wenawea Sauroa tiame, o'inenapua ahpo ohjoa Riosi naawesari i'towa

13 Pu'ka taawechemi Riosi na'nayewatuamea Antiokía tiopachi mochiriaipua, masitari ti'tjioea tiame. Riosi chiia masitiamea, ihji enerepua: Wenawe, Simeoni (Nijeri teewataniame), Ruusio tiame (Siirene eename tijoe), Manaeni (Eerore yawichichi weripakame), wa'a ikisa apoe Sauro. ²Piie taawechio Eesusichi paparameo, Riosichi paparaka nayewenioiopua kiisi koakao, Riosi Riosiwaria wa'a eenaka napawikameo, moochi nayewerepua inatarichio chaaneka:

—No'o poanatekemitia Wenaweo Sauroopua tiame, no'o paaeriakamerakopapua pu'kao, no'o tehkiwa teetomichiopua.

³Waikao Riosichi paparaniame nayewai kajusaapua, kiisi koaka nokarioio, Wenawea Sauroa tiame, Riosi chiia nayewatumichio ajawaretupua; aampa seekarepaka ahjachio, Riosi ku'iwari yahcherepua, Riosi Riosiwari. Wa'a yorasaapua uhjaretupua waikao, Riosi tehkiwa teetomichio.

Chipire weeechi pawenasipa nayewaturia Paaroo, Wenawe tiame

⁴Uhjuratiaapa Riosi Riosiwariopua, ahkasi Sereusia tewaniachi ajasirepua pa'wesuwe, wa'a o'inia pawekakerachi mo'moenasaopua, Chipire tewaniachisi e'enarepua, pawenasipa weeechi. ⁵Chipire weeechi ajasisaapa pawenasipao, Saramina pawekakera chuchupachi, wa'a o'inerepua Riosi tuuyewari naewatukao, i'isaeri napawikarichiamipua. Puuu Waani, Eerusareni o'inia

Paoroa i'ka pawekakerachi moenasao, Chipire tewaniachisi pawenasipa, pawesimera. (13:4)

yeeka enatiameai, wa'achi ihtoame enerepua tiameo, Paoro Wenawe ahjamaopua tiame, Riosi tehkiwachi ku'isika. ⁶Wa'a pawenasipa weeechi masitesikao, ahkasi Parajo tewaniachi e'enarepua. Wa'a tewarepua aaata tijoe Warajesu tewaniame, puuuu isaeri tijoe enerepua. Ihji tijoea riaorósi tekipanakiame eneriaipua, ahpo masitiao wihtuka Riosichi eenameko tuuka. ⁷Puuu tijoea Serejio Paoro tewaniame eneriaipua, ki te'ta yawichi ahjama oiyame, tísia inatame. Ihji ki te'ta yawichia, apochi upanurarepua Wenaweo Sauroopua tiame, keepunariapua pu'kao, Riosichi simiyame nayewatusiaopua. ⁸Nape puuu Warajesua, Eerima teewataniamea (riaorósimina simiyame, masitiame cheeka chaniwamepua), puuuu wa'inerepua Wenaweo Sauroopua tiame, pu'ka ki te'ta yawichio, nayewepuawichioo, ki pichikemichioopua pu'ka chaachapao. ⁹Nape Sauroa (Paoro teewaemea tiame), ki nu'uti yahchameapa utewari Riosi Riosiwario, puichi kaawe ne'nepaka itipisaapua ku'itapi, ¹⁰te'yarepua cheeka:

—¿Muuu riaorósichi eename, muuu yooma ka'karuma seepurawaa, yooma na'arari wiskuari pochikame yahchame, ¿ahkasi achinitio wa'a teeretamua aamo na'ararie? ¿Kiisi toime e'ranimua pu'kao? Toipuapua muuuu pu'kao, wa'asi, ki eerina aamo ihsimichioopua Riosio, Riosi kaaweruma poee masitewachioopua. ¹¹Ehpeopua muuuu, kokosapuame muuuuapa wa'asi Riosieo. Ki ma'chiriame itipimeri muuuu wa'asi, pu'ka aamo tísia na'ara ihsiriawichio; wa'a teeremerimua meeriamesi. Muuwaeme taawechi ki ma'chiremamua; taaaoi teesa ta'wesameo, ki tetewimamua.

Ikanati tukapachi wichirepua chaanetiache. Waikao imasuka i'yarepua, aaata ahpo ku'imichioopua, panitoka. ¹²Waikao ki te'ta yawichia, pu'ka Paoro masitia yooma inamukapaopua, i'ka nokaya tetewikaopua tiameo, tísia iyoriwamekopua Riosio. Waikaopua yooreka yasitomo erapakapao Riosio, Eesusichi papararepua.

Paoroa Wenawea tiame Antiokía, Piisiria weeechi

¹³Wa'a te'teresapa Parajo mochiwachio, Paoroa ahpo ahjama nokisiamero tiameo, pawekakerachi mo'moenasopua, Pereka mochiwachi uumparepua Paajiria weeechi; nape Wanimarakoa, wa'asi toisa no'arepua Eerusareni. ¹⁴Pereka o'iniao Paoroche ahjama nokisikao, Antiokía e'enarepua eenechio, Piisiria weeechi. Wa'aopua resipuniame taawechio, napawikarichi e'enarepua keepumia, wa'a mochiparepua yooreko. ¹⁵Neipa pa'pamiratuamea Ehkoriaami Iyoteri iyonasaopua, chaachaparepua Paoro, itapiti iinuesoo ahpo cheemia, ehpe chanimichio.

¹⁶Waikao Paoroa werisikao, sekae nayeweka ihchiwasaopua yooma napawikame ne'nepakaopua, cheerepua:

—Yooma eeme isaeri ti'tíjoe, wahjachi tiame Riosichi iyoriameapua ti'tíjoe, no'o keepumitiaopua pahchuo. ¹⁷Ihji taamo Riosiwaa, puuu wa'apipua i'ka taamo ehkoriaami noonoriwa uuka tetewikamea, ihji wa'api iintokamepua muuwepatekaopua Eejito mochikoioipua. Ihji wa'api Riosi iintokamepua tiameo, taamo ehkoriaami puhkuchitia Eejito mochikoio puuyanakaopua ahpo utewariego, tísia aiwaka mochikoioipua. ¹⁸Ihji wa'api Riosi enerepua tiameo, kiisi iyoriniameoipua taamo ehkoriaami mochiriameeopua, tísia kaawe neesetokamepua pu'kao, ooka weerewa paamuparisi, nokisinioioipua wakiwechiamio. ¹⁹Ihji Riosi wa'apichipu tiamea, Kaanani weee u'yesaa, taamo ehkoriaami noonoriwa ki'yakamea, wa'a Kaanano oowisani ti'tíjoeri mochiwari puipasaopua ki ka'karuma nokayameopua. ²⁰Wa'a iintosaapa Riosia weewara ki'yakao, naao sienta aampa ooka weerewa mariki paaumpari yawichituterepua wa'ao, taamo noonoriwao, te'ta pa'pamuratuame tu'tuyewari ajawesikaopua, pe'pereira, ahkasi Saamueri taawechisi wa'a teererepua. Saamueri o'inia wa'anao, Saamueri wa'api Riosi nayewatura enerepua, pahcha púkeri Riosie nayewatura ajawanioipua. ²¹Waika taawechemi Riosi na'nayewatura ajawasioio, i'isaeri ti'tíjoeria, yawichi itanerepua Riosio, ahpoo yawichitupuawichioipua. Waikao Riosia, Saauri tewaniame weerarepua yawichitumichioo, puuu Saauria, ooka weerewa paamupari yawichiturepua. Ihji Saauria, Kiiisí tewaniame tíjoe taanara enerepua, Chaamini tetejimarisiwachi naawakame. ²²Neipamio Riosia, Saauri u'yesapa yawichiwao, Raawitaru weerarepua waikao, Riosio pukachi tewako tuuria, ahpo kaawe e'rewao, pu'kao, weemuamekopua pu'kao, ahpo yoratiao. ²³I'ka Raawi tetejimarisiwachi u'pakame Riosia, i'isaeri newipatemerioipua, ihji Eesusi tewaniame enerepua, ehkoriaami o'iniao, Riosie enamio tuutiameopua. ²⁴Waani paatoamerao ke'chu i'ka Eesusi enoio, ti'tíjoeri tuuyeka ihsiriaipua, ahpo tatakoria toinurekao wa'asi, ahpo paatonurerepua ohso kaaweo, apochi te'ta pichiwa tetewipuawichioipua, ahpo tatakorika yasitao, toinariamekopua wa'asi. ²⁵Puuu Waani Paatori wa'apiai cheeriaipua tiameo: “Neeea, oowera paatoamepua neeroiyeo, ki neekapapua pehjio, aamo puuyeka mochitao, puuu no'o neipa ihtoaitepua, puuu apoe te'ta cheriwemeria, yooma ihta ki kaaweruma nokitiameopua. Neeea, kihta nateyamenia pukachio, pu'ka kaakaraoi no'o na'sonemio kakajoyarao.”

²⁶'Poponí, Riosichi no'o poponíwaríiii, yooma eeme Aurani tetejimarisiwachi e'ename, wahjachi tiame eeme Riosi iyorika mochitoame, ihji Eesusi ka'karuma tuuyewaria, yooma tamowichio uhjuratiamepua, Apoe Riosio, uhjuraria. ²⁷Nape Eerusareni

l'isaeri pa'pamiratuamea, kiisi machika tetewarepua pu'kao, apoe Eesusikoipua pu'kao, Riosi uhjurario, senepi resipuniame taawechi ahpo napawikarichio, pu'ka chiia nayewame iyonaioipua. Pukaepa wa'a noonoirepua Eesusi me'yakao, puuu wa'a noonowiriaa, Ehkoriaami Iyoterichi chiiachitiao, pichiwa machenakamepua. ²⁸Pu'ka Eesusio kihta a'chitiame tewakaipua meripuawichio, pa'pamiratuamea Piiratochi u'parepua, kurusichi chuhchaka meripuawichioipua. ²⁹Neipao yooma Eesusi kurusichi meriwame u'matsoopua Ehkoriaami Iyoterichi chiiachitiao, tekipuretupua kurusichio, wa'a ikisaopua, mukukatewechi tekiretupua. ³⁰Nape Riosia pu'ka mukukoioipua, eenechi ahjaterepua. ³¹Eenechi oijenasaapa Eesusia, muuwaeme taawechi mamachenarepua, ahpo ahjama e'enakameopua Arirea o'inia Eerusareni. Ehpeo puuu nokayamepua Eesusi eenechi ahjaria pichiwatakaopua, ti'tijoerio.

³²Wa'a tiachipa teemea, pu'ka wa'api Riosi taamo ehkoriaami mochiriame iintomio tuuyeria, pu'ka wa'api simiteka aamo nayewatuame teemea, ahkasi aamo mochikachiami u'yepasikaopua. ³³Wa'a tiachipao taamoo, taamo ehkoriaami o'inia tijoetusiwachi e'enameo, Riosia ehpe taawechiamio pichiwa wa'a tiame iintorepua ahpo cheeriao, Eesusi mukukoio, eenechi ahjatekao. Riosia ehkoriaami Wiika iyotaperichio, Eesusi naewakao chiiame Riosia: “Ehpeo muua no'o Taanapua; neea aamoo, aamo Noono enepakamepua, aamo tijoetutekao.” ³⁴I'ka Eesusio Riosia ke'chu ikiyoiopua mukiwao, eenechi ahjatemo tuuriaipua Ehkoriaami Iyoterichio, ki pikamichioipua Eesusi weerewarao. Pichiwa iintaparepua ahpo cheeriao, Raawitaru ahpo iintokemo tuuriachitiaopua kiisi wehchi wichika itipimerikopua, eee ahpo ikitemio tuukao: “Nee Riosia yooma no'o cheeriao, te'ta pichiwache iintomerinia, Raawi no'o seekarewa no'o iintokemoche cheeriachitia.” ³⁵Pirenachi iyoterichio Wiika tewaniame Iyoterichio, ihji wa'api Raawiai Riosichi paparaka nayewaiopua, eee cheekamepua ahpo iyoterichioi: “Muuu no'o Riosia aamo Taana Te'ta Tisia Piipariemeoopua, mukukoioopua, kiisi toimamua pu'ka weerewara pikamichioo.” ³⁶Ihji Raawitarua wa'a cheeka iyoteriaa, ki ahpokamera wa'a teeremia nayewaka cheeramepua, pu'ka Raawitaruo, yooma ahpo Riosia tehkiwa kajusa mukisaopua, pikariamekopua weerewarao, puuuu, ahpo ehkoriaami noonori wahjipakame toatiachi, wetemajitiame puuuu. ³⁷Wa'a teesoo Raawia, ki ahpo naewaka cheeramepua ahpo Ehkoriaami Iyoterichio, Eesusikamera naewaka cheeramepua, pu'ka weerewarao Riosia, eenechi ahjateriopua pu'kao, ki pikamichioipua. Wa'a tiachioipua puuu ehkoriaami Raawi iyoteriaa, Eesusi Riosie Weratiamekamera nayewaka cheeramepua. ³⁸Puuua taamo tatakoriawichio nateteka mukukamepua, puuuu mukiwameo newitokamepua, taamoo weemera ahjarichi iintapapuaichioipua, te'ta kaaweruma ahjari ki wahjiamechi. I'ka Eesusi te'ta aamowichio iintoria mukuka, pu'ka te'ta inataka

mochitojerani neeea. ³⁹Yooma aaata i'ka Eesusi iintoriao, ahpo pejanaka mukurio erakoamea, yooma ihta ahpo ki kaawe noonowiriaopua, yooma te'ta cho'wetiame itipimeripua wa'asi; yooma puuu ehkoriaamisi Moise nuurari nokisitiamea, kihtawichio kaawe enekamepua, kihta te'ta cho'wiame eneriopua puuuu tatakorio. ⁴⁰Wa'a tiichipa eeme i'isaeri ti'tjoeria, kaawe inataka pahtepuapua, aamo ehkoriaami Riosi na'nayewatura Riosie chaachapariaopua. Pu'kao eee chaachapaka iyoteriao:

⁴¹ Nee, eeme no'o iintomo tuuya na'ariamea,
 kihta nateyame tetewikameapua pu'kao;
 eeme ki no'o pichikeka na'ariamea,
 tahpitika erakosa no'o iintomia te'ta peenia iintosoopua,
 ki pu'serekamea oowera ne'nepasa toisa nonorapuapua;
 nape no'oo, pu'ka taawechi no'o iintomiaa,
 ki teesa peenia tiame enemeri puuuu,
 ki aaata ahsepari maaeme tiame,
 aaataeo aachin teererio tuuyetiai.

⁴² Paaroo kajusooapa napawitiameo, ahpo ahjama ohjoame machenoio napawikarichio, ti'tjoeri ki i'isaeria, ki muika keepukamea Paoro cheeriao, eenechi e'enanurarepua pu'kao, eenechi resipuniame taawechiopua, pu'ka wa'apichi simiyame ahpo nayewepuawichiopua. ⁴³Muuwaeme i'isaeri ti'tjoeria, i'isaeri ti'tjoeri enepakameapua tiame, Paoroa ahjama nokisirepua. Paoroa Wenawea tiame pooechi nokisiaiopua, chaachapasirepua ahpo ahjama nokisiao:

—Simitemitia eemea, pu'ka Riosie aamo nakirewa teetoachio, pewatiame te'teretokapua pukachio.

⁴⁴ Eenechi sawarachi resipuniame taawechio, kiiya yooma wa'a mochiwari e'enarepua waikao, pu'ka Paoro nayewa keepumiaopua, Apoe Paamira Eesusichi simiyameo. ⁴⁵Nape wa'a napawikarichi i'isaeri pa'pamiratuamea, tísia muuwaepariopua wa'ao, nekamucherepua Paaroo. Wa'ina e'rerepua pu'kao, epeche keepuniopa pu'kao ki ahpochitia. Wa'a erakoapua puuuu, na'ara yoorarepua Paaroo, ka'itaka Paoro chiiiao. ⁴⁶Waikao Paoroa Wenawe ahjamao, uwatiame nayewaka nehjiarepua pu'kao, chaaneka:

—Aamo isaeri ti'tjoerio, aamokamera pahcha tuuyepuamekai ihji Riosi tuuyewaria, nape aamoo, ki nakiyopa i'ka Riosi tuuyewari ki wahjiame ahjaniameo, wahjachi ti'tjioechi nayewatuma teemea ohso kaawe, ki i'isaeri ti'tjioechi. ⁴⁷I'ka ki i'isaeri naewepuameopua tiameo, Ehkoriaami Iyoterichio, cheeriai Riosia:

Aamo i'isaeri ti'tjoerio tahjerichitia ajawakamenia,
 yooma pu'ka ki i'isaeri mochiwarichiopua tiame,
 eeme nayewemichiopua pu'kao tiame,
 ahkasi yomatiamé i'ka wehjoarichisi.

⁴⁸Wa'atiame chaniwame inamukapa ki i'isaeri ti'tjoeria, tísia kaawe erakorepua, Riosi tuuyewario tísia kaawerumako tuuka. Waikao yooma nakikamea pu'ka weemera ahjari ki wahjiaméo, apochi uurepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewario. ⁴⁹Wa'a iika Riosi tuuyewaria, yomachi mehtarepua wa'a wehjoarichiamio, Riosichi pichikiamee nayewaturae. ⁵⁰Nape i'isaeri napawikarichi pa'pamiratuamea, ookapi ooweru nayewarepua tísia kaawe te'tereka mochitoame wa'a napawikarichio, ookapi ti'tjoeriopua tiame, tísia kaawe te'tereka mochitoameopua wa'a muuwarichio, weruma te'tewaka mochikameopua, pu'ka Paoroo Wenaweopua tiame, weeru chaachapaka ujumapumichiopua pu'kao, tísia na'arekao. ⁵¹Waikao Paoroo Wenawe tiame, ahpo ki kaawe erakoa ahpo pechichisapa kaakao, uumatorepua wa'ao Iikonio mochiwachio. ⁵²Nape nu'uti Antiokía mochikame Eesusichi te'ta paparakamea, kaawe erakore puuua, Paoro masiteriae pepenipakamekapa puuua, Riosi Riosiwario apochi yasipariopa, apochi ahjama oimia.

Paoroo Wenawe tiame, Iikonio nokiniame

14 Iikonio ajasisaapa wa'asi, Paoroo Wenawe tiamea, pirena muirepua i'isaeri napawikarichio ti'tjoeri nayewemia. Wa'aopua, pu'ka nayeweriaopua Eesusichi simiyameo, ki ookapi oowe e'repaterepua i'isaeri ti'tjoeria ki i'isaeri ti'tjoeriopua tiame. Wa'a iikapa puuua, ki ookapi papararepua Eesusichio. ²Nape puu ki Eesusichi paparakamea i'isaeri pa'pamiratuame, kiisi kaawe erakoapa puuua Paoro masitiao, nekakomichio ki i'isaeri ti'tjioeo noonoterepua pu'kao, ki aaata wa'asi pichikemichio Paoro Wenawe tiame masitiaopua, Eesusichi paparaméo, ki epeche muuwepamichiopua. Wa'a noonowirepua, pu'ka Eesusichi paparakameo, ki nakipuawichiopua wa'asi ahpo mochiwachio. ³Pukaepa Paoroo Wenawe tiame, tehpe eeneparepua wa'ao, utewaeme nayewekaopua Eesusichi simiyameo, kihta seeweka te'ta pichiwako tuurepua, ahpo masitiao. Apoe te'ta Riosiai ahjama inisirepua ahpo te'ta peenia ihsiwae ku'isikao, ahpo ki maaenari ihsiwaeopua tiame, pukae peenia ihsiwae pichiwasikaopua, Paoroo Wenawe tiame masitesiao. ⁴Wa'a te'terepakaopua wa'a Iikonio mochiwachio, ooka poanaturi eneparepua: pirenamináo isaeri pa'pamiratuame ahjama, pirenamináo Paoro ahjama Wenawe tiame. ⁵Wa'a ikisaapua i'isaeri pa'pamiratuamerachi enepakamea, te'ta i'isaeri ti'tjoeria, te'ta ki i'isaeri ti'tjoeria tiame, Iikonio ya'yawichichi ahpo katewepua, Paoroo Wenawe tiame pasaka ko'ipuawichiopua. ⁶Nape Paoroo Wenawe tiamea, wa'a noonoimia nane'rekapao, Rikaonia weechiami uumparepua, Risitira mochiwachi Erewe mochiwachi tiame e'enaka, wa'a iika newiparepua ahpo pasipupua. ⁷Wa'a ikisaopua tiameo,

wahjachi weechi ohjorepua tiame, yooma wahja weechiami tiame masitesika, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewario.

Risitira tewaniachi pasipunia Paoroa

⁸Nape Risitira e'enakaiopua, wa'a tewarepua aaata, tu'irewa kokoriame, wa'a tiame naawakame eneriaipua kiisi oiyame. ⁹I'ka tijoeo keepuka kahtioiopua Paoroa, kaawe ne'nepakaopua puichio, tísia Riosichi paparama tetewarepua pu'kao, ahsepari tiame ahpo yachapatepuaichio. ¹⁰Waikao Paoroa, utewaeme naewakao, chaanerepua:

—¡Werisika weripa, utewarieme muuupa aamo tonochio!

Waikao tu'ikamea, niika werisirepua. Oisirepua waikao. ¹¹Waikao wa'a iintokame tetewakapa Paoroa, weeru chaachaparepua, ahpo wa'api nayewachi naewaka, Riikoni nayewaniame:

—¡Nee, tamochi tetekire ri'riósii, tijoea te'tiame enepakame!

¹²Wenaweo, Seusi riosi teewarepua^d, Paoroa Eremesi riosi teewarepua^e, te'ta nayewamekopapua pu'kao. ¹³Puuu Seusi tioparachi neesetoamea, wa'achi muuwari ma'chi muirachi, iinueriaipua ahpo tiopawao; puua Paoroichi eenakaopua Wenawechi tiame, tooro u'yepariaipua, Paoroa Wenaweopua tiameo ko'yeka oowewemia. Pukaepa sewateriaipua Paoroa ihsiachio Wenawe tiameo, ri'riosichitia paparawemiaopa pu'kao, ahpo muuwari ohjoeme ahjama. ¹⁴Nape Wenawea Paoroa tiame, nane'rekapa pu'ka noonowinariao, ahpo si'panarepua wakirao, tísia iiyana erapakapaopua ahpo yorakepuao. Waikao wa'a erapakapaopua Paoroa, muuwarichi naasipa weripaka, utewaeme sisinamurepua pu'kao, cheeka:

*Úpite tewaniame riosi neeseriosia,
Paoroa Wenaweopua tiameo,
ri'riosichitia iyorinarepua
pu'kao. (14:13)*

¹⁵—¡Ka'téee, ka'te wa'a nooka taamóo! ¡Teemea aamóka te'tériamekaitepua tiamée, oowera ti'tijoe! Ki aaata ri'riosikaite teemea. Teemea aaata Riosi naewamia e'enakamepua, nape te'ta pichiwariamera Riosíi, Apoe te'ta teweka netekamerachi nayewaniame, Apoe te'ta i'ka weee yahchakame, pa'weoipua Apoe netekamerachi simiyameopua tiame,

d 14:12 Seeusia, Úpite teewarapua tiame.

e 14:12 Eremesia, Meekurio teewarapua tiame.

yooma ihta i'ka paika Riosi neteriachi ahjakame iintuameopua tiame. Pu'ka te'ta Riosichi simiyame aamo nayewemia e'enakame teemea, pu'ka aamo ri'rosiwa ti'tijoe neteriameo, toaka mochtomichiopua pu'kao, kihta kaawewichiokekamekopua pu'kao, aamoo ohso kaaweo te'ta Riosi pichiwarikamerachi, paparaka mochtomichio. ¹⁶ Apoe Riosia, taamo ehkoriaami mochiriameo, a'chikoi erakoka ki ka'karuma yooraka mochirioiopua, ki ahpo nakiyoiopua pu'kao, ¹⁷ Riosia ki toaka tetewarepua pu'kao tísia kaawe yoorakao. Puuua tísia taamo nakiyapaopua, taamo yukitekerepua, yooma ihta taamo echariao tísia taamo taaketemichiopua, taamo ta'iria mochtomichiopua pu'ka koaká.

¹⁸ Nape yooma i'ka nayewetiaipua, tesiwatia ewaterepua pu'kao, ki ahpo oowewemichiopua pu'ka tooro me'yenekao.

Paoroa wa'a po'i, kiiya meritiame papaka. (14:19)

Risitira mochtikameo. Wa'a iikaopua, Paorochoi aampa e'enariamepua pasipusikao. Ihjia pasipukepasaopua, ma'chi ipariamepua mochiwachio, panisutoka i'toka, mukukame maaeka. ²⁰ Waikao Eesusichi paparakamea, wa'a e'enariaipua mukukame apechunamiao, nape norikame ne'neka ajakoiopua pehjo, Paoroa noonoka werisirepua, tísia pasiputiaio; wa'a ikisaopua, eenechi wa'api mochiwachi pakirepua. Wa'a ikisaopua pu'ka meereo, Erewa mochiwachi akiparepua Wenawe ahjama.

²¹ Neipao Erewa mochiwachi mochinioiopua Riosi ka'karuma tuuyewari nayewatukao, muuwaeme Eesusichi paparasoopua wa'a ti'tijoeo ooweruopua tiameo, Paoroa Wenawe tiameo, Risitira mochiwachi e'enarepua pe'kuu Erewa o'iniao, wa'a ikisao

¹⁹ Nape pukeri oowe erapatetioi wa'ao, wa'a e'enaka ookapi i'isaeri ti'tijoea Antiokía e'ename, wahjachi Iikonio e'enakamea tiame, puuua ikanati eenechi sewina erapateriamepua

Eesusichi paparamea Paoro, mukipatetiai pusakame werisipuna. (14:20)

Iikonio tewaniachiami uumatokao, Antiokía nu'utirachi ajasirepua pe'kuo. ²²Yooma i'ka pipiripi mochiwachiamio, muuwaeme weemupaterepua pu'kao Riosi naawesarichio. Pu'ka wa'a ahpo te'teriao, ki se'wika nokisinurerepua pu'kao, ahpo Eesusichi paparaopua. Anachanurerepua pu'kaopua pehjo, aiwaiopua Eesusiwichioo. ²³Yooma pipiripi ti'tiopachi ahpo inisiachioopua tiame, pa'pamiratuame ajawasirepua tiameo, ti'tiopachi neesetomeriopua. Ahkaoi ti'tiopachi pu'ka ajawasaiopua, wa'atia kiisi koaka pu'ka ajawaiopua Riosichi itaka aatanakamera ajawapuamekopuao, yooma ahkaoi pipiripi ti'tiopachioopua, neesetomerio. Wa'a te'teretorepua ahkasi ahpo kuuwepachisio.

Paoroa Wenawea tiameo, eenechi e'enanipua Antiokía Siiria weechi

²⁴Risitira tewaniachi puuyasaapa, Piisiria weechiami nokisikao, Paajiria weechi e'enarepua. ²⁵Wa'a Paajiria weechiami nokisiaio, Pereje mochiwachi ajasirepua. Wa'a nayewaturepua pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewariopua waikao, Pereje o'iniaio, Aataria weechi e'enarepua. ²⁶Wa'a Aataria weechio, pawekakerachi mo'moenasaopua, weruma Antiokía nonowarepua eenechi pe'ku, ahpo ajawasa uhjuratiachioopua, Riosi tehkiwa yoramichioopua. Pu'ka yooma tehki yorapuame kajusaapua, eenechi e'enakame enerepua. ²⁷Wa'a weruma Antiokía ajasisaapa ahpo puuyariachio o'iniaio, yooma napawinurerepua wa'ao Riosichi paparakameo. Wa'a tiopachi napawisooopua, yooma tuuyerepa napawikameo, aachin teerio Riosio ahpo ohjoriachio, yooma ihta teetoria Riosio, apochi paprapuawichioopua. ²⁸Waikao Paoroa Wenawea tiame, ki ku'witapisi itipirepua wa'ao, Eesusichi paparama ahjamaopua.

Eerusareni napawiwa

15 Waika taawechiami weruma Antiokía kahtioiopua Paoroo, wa'a e'enariaipua ookapi i'isaeri ti'tijoe Eerusareni o'inia e'enaka, Eesusichi paparakameaipua, iiweta siichitepuwa yooraka mochitoame. Puuua wa'a e'ensaaopua, tiopachi o'ineriaipua masitekao, wa'a mochikame Eesusichi paparakame. Ihjia ahpo masitewachio chaachapariaipua pu'kao:

Paoroa Eerusareni mochikame Eesusi ajawariao, ahpo ki i'isaeri mochikachiami Riosi kaaweruma tuuyewari nayewaturia, tuuyena. (15:2)

—Eemea Eesusichi paparamepua paparao, nape ki siichiteputiame enesaa eemea, Moisetaru nuurari chiiachitia, ki newipatepuame eemea Riosieo, aamo tatakoririao. ²Pu'kao wa'a chaachapaka masitioopa, ki nu'uti ki kaawe erakoa simikapua wa'ao, Paoroero Wenaweepua tiameo, kiisi kaawe tiame tetewiriopa siichitepuwa masitewa teetoniamopua. Pukaepa wa'api Antiokía tiopachi pa'pamiratuamea, Paoro Wenaweepua tiame Eerusareni uhjurarepua, Eesusi ajawaria Eerusareni mochikamechiopua, aachin teeremio chaachapamichiopua siichitepuwachi simiyameopua, wahjachi wa'a tiopachi pa'pamiratuameopua tiameo, ihtana chaachapamerikoopua pu'kao. ³Waikao Paoroa Wenaweepua tiame Eerusareni siimpaio, Eenisia weewachiami uumatoaio Saamaria weechiami tiame, wa'ami tuuyesirepua ti'tiopachiamio, achini teeka ki i'isaeri ti'tijoeai, ka'karuma enepariopua Eesusichi paparakao, ahpo ehkoriaami o'inia ki kaawe nokaka mochitoriao, toaka. I'ka wa'a tiame inamukapa tuuyetiamea, tísia kaawe erakoka itipirepua.

⁴Eerusareni ajasisoopua Paoroero Wenaweepua tiame, wa'a tiopachio Eesusie ajawatiameea, wa'a pa'pamiratuameepua tiameo, kaawe e'raka uuretupua. Pu'kao, yooma tuuyerepua Riosi iintoriaopua, ahpo ohjoriachiamio.

Paoroa Eerusareni, Eesusi ajawariao wahjachi wa'a pa'pamiratuameopua tiameo tuuyena, aatia tiichipa ki i'isaeri ti'tijoe ooweru tiame Eesusichi simiyame masiterio. (15:4)

simiyameopua. ⁷Tehpe nokioi pu'ka pa'parisero chaachapariachi simiyame ahpo katewekao, ahpo katewesaapa puuua, eenechi napawitiachi e'enasoopua, Peeroa werisika chaanerepua yooma napawikameo:

—Eemea noochitia Riosichi poponiwa, no'oo nane'riame eemeapa, ki ehpesi o'inia no'o weratiamekopua Riosieo, ki isaeri ti'tijoerichi

⁵Nape ookapi pa'parisero Eesusichi paparakamea, ajasika chaachaparepua:

—Puuu ki isaeri ti'tijoe Eesusichi paparakamea, siichitepuwa yachatometepua apochio, Moisetaru nuurari chiiachitia.

⁶Waikao puuu Eesusi ajawaria, wa'a pa'pamiratuamea tiopachiopua tiame, ahpo na'poasa nayewarepua, i'ka pa'parisero chaachapariachi

no'o nayewatumichiokoopua, i'ka Eesusichi simiyame kaaweruma tuuyewario, pu'ka ti'tijoerio, Eesusichi paparamichiopua tiameo. ⁸Riosia, nane'riamekapa taamo iikachi e'rao, nane'rere puuuu i'ka ki i'isaeri ti'tijoeri ooweruopua tiameo, apochi paparanariamekopua pu'kaio, ahpo kaaweruma tuuyewari keepusao. Riosia apochi paparakopa pu'kao, pukachi yasiparepua ahpo Riosiarieo, tamochitia yasiparichitia, pukeri Eesusichi taamo papararioopua. Riosia wa'a iintorepua pukachio, kiisi i'isaeri ti'tijoeoioopua pu'kao, kiisioi siichitepuwa yoratiamekoioopua pu'kao. ⁹Wa'a teesoo Riosia wa'a iintoriopao pukachio, ki seesenuchitia tetewakamepua pu'kao, tamochio. Riosia pu'kao, oowera apochi paparariocheoi, tamochitia te'ta piipaterepua tiameo, pu'ka tatakoriiriao. Wa'asa iintokamekapu Riosi, kiisi ihta Moise nuurari ahsepari nokarioioopua pu'kao. ¹⁰Riosi apoe wa'a tiame inatakame enesoo, ¿aatia ki kaawe iintorio erakota teemea Riosio, ki siichitepuwa yahchetiamekoi piipatetiamekoopua Riosieo? ¿Aatia utewa yorata teemea pu'ka siichitepuniamero, tamochi wa'apioi, tísia pehtiamkoopua, pu'ka wa'a tiame nokiwao? ¿Aatia utewa yorata teemea pu'kao, itapiti taamo ehkoriaami mochiriameai, kiisi ahsepari nokariaopua Moise nuurari iyorikao? ¹¹Riosia, ki i'isaeri ti'tijoe piipatiaioopua tatakoriiriao, kihta nateyame tetewarepua siichitepuwa nokiwameo, naatikamera te'ta nateyame tetewarepua tatakori piipatiameo, Eesusichikamera te'ta paparaniamera. Wa'a tiichipao teemeai, kihta nateyame tetewimetepua tiameo, siichitepuwa nokiniameo.

¹²Wa'a cheesooopua Peeroo, yooma wa'a napawikamea, yuuweeme itipirepua, pu'ka cheeria erakoka. Waikao Paoroa Wenawea tiame, o'inerepua tuukao, yooma Riosi iintoriaopua ahpo ohjoriachiamio, aachin teetoriopua Riosio, ahpo ki maaenari peenia ihsiwaeopua apochio, ki i'isaeri ti'tijoeri mochikachiami inisioioopua, Eesusichi paparatekao. ¹³Paoro kajusoopa ahpo ohjoria tuukao, Saantiaopechi werisirepua naewamiao; puuuu chaanerepua yooma wa'a napawikameo:

—Poponiraa, no'o keepumitia pahchuo. ¹⁴Ihji Paoro taamo chaaneriaapua, achini iintoka Riosio ki i'isaeri ti'tijoerio taamo ahjama Riosichi pirenatariaa, Siimoni Peero taamo tuuyeriachitia ikitiamepua tapanaramio, Koonerio petechiopua ki i'isaeri ti'tijoerichio, aachin teeka Riosio pu'ka iikarachio ahpo Riosiarie noonoteriopua. ¹⁵Ihji taamo wa'a ikitiamea ki i'isaeri ti'tijoeri ahjama taamo Riosichi pirenatutiamea, ehkoriaami Riosi nayewatura chaachapariachitia, ikitiamepua, Riosi nayewatura ehkoriaami ikipuameko chaachaparia, Riosia eee cheeka iyoteteriaipua:

¹⁶Wahka ihtoriachi enasaapa neea,

enechi apechunaka weramania no'o mochiwariopua no'o Raawi kaario;

enechi ajasipumania ru'mikameka te'teriamo,

¹⁷ yooma pu'kao chi'ripariamo, noochi napawinamania eenechio, pu'kao noochi mochitomichiohua yoomahka pirena, yomatiamo ti'tijoeturiopua noochi paparamichiohua tiameo, aaataoi ihta ti'tijoeturiopua, ihta yeeniewa nayewameoiohua.

¹⁸ Wa'a cheekame Riosia, Apoe Paamiraa, tísia ehkoria misi o'inia.

¹⁹ Pukaepa wa'a tiopao, toitia kaawepua wa'asio, kihta utewa yorania kaawepua wa'asio siichitepuwao, Eesusichi paparakame ki i'isaeri ti'tijoeopua. ²⁰ Wa'a tiichipao, oowera iyotesa uhjuratai soparame kaawepua wa'asi, pukachi iyoterichio chaanecheoiohua, ahpo utewaeme neesetonurekaopua ahpo suwepori nokiwameopua, kihta ko'konureka itapiti ri'riosi oowewatiameo, itapiti sa'paoui topepateka meritiameopua, ihtaoui animari eerara ki ko'korureka.

²¹ Ihji iyorewa uhjurariaa, Moise nuurari chiiachitia nokiniamepua, ehkoria misi o'inia wa'a teetojeretiame, ehpe taawechiamioi senepi resipuniame taawechioi, wa'a tiame iyoneniamepua iyoriwao, ahkaoui i'isaeri napawikarichiamio.

Antiokía Eesusichi paparakamewichio iyotepari

²² Waikao Eesusi ajawariaa, Eerusareni tiopachi pa'pamiratuame ahjamaopua tiameo, pu'ka siichitepuwachi simiyame katewesaapua, iyoteri uhjuramo oraparepua, weruma Antiokía tiopachio pa'pamiratuamewichioo. Wa'a erakosaapua ke'chu neteyaiopua iyoteri iyojuraopua pehji, ooka tijoe ahpo tiopachi uurepua, Paaroo Wenawe ahjama siimpamichioopua, ahpo iyojura i'tomichioopua pu'kao. Puuu ooka uutimeaa ihji enerepua: Uurasi Wasawasi teewaeme piiripi, piiree, Siira tewaniame, na'pa puuuu kaawe tetewiniame enerepua Riosichi poponiwaeo. ²³ Waikaoopua iyojura netesao, Antiokía uhjurarapua, pu'ka naao ti'tijoe i'tocheka. Pu'ka iyojurachi chiiia, ee chiiame enerepua:

“Teeme Eesusie ajawatiameaa, Eerusareni tiopachi

pa'pamiratuameopua ahjamao, yooma i'wa mochikame poponiwao pipiniwaopua tiame ahjameopua, aamo teepotena teemeaa, yooma ki i'isaeri ti'tijoe ooweru tiame Eesusichi paparakameopua, yooma aamo Antiokíami mochikameopua, yooma Siiria weeechi mochikameopua tiame, yooma Siirisia weeechi mochikameopua tiameopua wa'achitia. ²⁴ Nane'rekame teemeaa wa'a e'enario ookapi ti'tijoeo, ki i'wa Eerusareni o'inia taamo uhjuraria, wa'ao aamoo, wekana erapaterio tuuwame, ahpo sewina tiame masiteraeo.

²⁵Wa'a tiachipa wa'a uhjuramo orapaka teemea, aaata ti'tijoeopua Paoro ahjamaopua, Wenawe tiame, tísia taamo nakiya poponiwa ahjama. ²⁶Ihji Paoroa Wenawe tiame, tísia maapori tiachi ohjokamepua Eesusi tehkiwachi nokisiaiopua, ahpo ahjario ahkasi wekateme teeka ahpo Paamira Eesusiwichio tekipanapa. ²⁷Puuua Paoro ahjama taamo uhjuraa, Uurasi puuua, Siira tewaniame piirea, aapoe kaawe aamo tuuyemichiopua, i'ka iyoterichi aamo uhjuriao. ²⁸Teemea Riosi Riosiwario aamo chaanenariamepua, pu'ka wahjachi aamo utewa chaachapariaopua, siichitepuwa yoramichioopua aamo newipariwichioo, pu'kao teemea ki aamo yorajeramepua wa'asio. Aamo Riosie newipatepuamewichioo, Eesusichiche paparakaipua sopamepua. Nape i'kache aamo yoorajerani teemea: ²⁹ki ko'komachepua eemea ri'riosi oowewatiameo; ki ko'komache eemea tiameo, itapiti sa'pa eerampakameopua; ki nokimache eemea tiameo, ihtaoi suwepori nokiwameo. Yooma i'kao, mehka te'teresaa eemea, kaawe enemapua. Wa'asi kajuna teeme i'ka taamo iyotiao. Kaawe e'raka mochtomitia naaju.”

³⁰Neipao, kaawe teetonureka uhjuratiapa, Paoroa Wenawe tiame Antiokía uumparepua, ooka uhjuratiame ahjama. Antiokía ajasisaapa puuua, tiopachi napawinuresaapua, yooma Eesusichi paparamepua, pu'ka ahpo iyojura i'toao, pu'ka ki'yarepua. ³¹Waikaopu Eesusichi paparami yonasaapa chiia, tísia kaawe erakorepua waikao, wa'a chanika uhjurateiapa. ³²Waikao Uurasia, Siiraa tiame, yoorakamekapa pu'ka Riosi nayewaturao, pepeneka naewaka nokarepua wa'ao, pu'ka Eesusichi poponiwao, oisa erakoka paparamichioopua Eesusichio, pewatiame te'teretoka ahjachio. ³³Tehpe wa'a mochikoioopua pu'kao, eenechi nonoramioio Uurasio Siiraopua tiame, Antiokía poponiwaa, itapitie ku'iparepua nonoramioio. ³⁴Nape Siiraa, no'ramiao wa'asi, epeche kaawe teeremio eraparepua wa'a ahpo itipimiao, pukaepa wa'a itipirepua. ³⁵Paoroai Wenaweai tiame, wa'achi itipirepua tiame pehjiio Antiokía, Antiokía nayewatuka taamo Paamira Eesusichi simiyameo, pukeri paparasiamepua Eesusichio, epeche kaawe masitesirepua pu'kao, epeche kaawe teeretomichioopua Eesusichio.

Paoroa oosa simiwa o'inena

³⁶Neipa ookapi taawechiamio Paoroa, chaaneriaipua Wenaweo:

—Siimpatia kaawepua eenechi yomachi weechiami nayewatumia, taamo masiteka ohjoriachi, pu'ka taamo Paamirachi simiyame nayewatukao. Ne'nepuapu wa'ami ti'tiopachiamio, aatia teetonarepua Riosichio.

³⁷Wenawea, Wanimarako yeetopo o'rariaipua tiameo ahpo Paoro ahjama siimpamiachiopua, ³⁸nape Paoroa kiisi yeetonarerepua Wanimarakoo, pukeri pahcha simiyachi Paajiria weeechi nokisinioiopua, ahpo na'pa toaka Eerusareni no'rariopa. ³⁹Waikao Paaroo, ki yeetonarekopua Wanimarakoo, tísia ahpo chaachapasapa, poanaturepua. Waikao Wenawea, apoe yeetoka simirepua Wanimarakoo, Chipire weeechi pawenasipa akiparepua waikao, pu'ka ahjamao. ⁴⁰Paoroa waikao, poanachi Siirache yeeka simirepua, ahpo Riosichi poponiwaeo, Apoe Eesusi Paamira kaawe neesetowachi uhjuratiaapa. ⁴¹Waikao Paoroa Siira ahjamao, naatichiami uumatorepua, Siiria weeechiami, Siirisia weeechiami tiame, epeche pewatiame mochitonuresikaopua wa'ami ti'tiopachiamio, Eesusi Riosie Weratiamechioopua, Riosichi poponiwaopua, pipiniwaopua tiamé.

Paoroa Siira tiame, Timoteo yeetona

16 Nape Erewe u'matoka Risitira asisaapua, Paoroa wa'a tewarepua aata Timoteo tewaniame, Eesusichi paparame. Puuu yeeyeraa isaeri oowitiame enerepua, Eesusichi paparame tiame. Ihji Timoteo noonoraa, rieko tijoe enerepua. ²Ihji Timoteoa Risitira mochikame Eesusichi poponiwaeo, iikonio mochikame Eesusichi poponiwaeopua tiameo, kaaweruma nayewaniame enerepua pukaeo. ³Wa'ao Paoroa ahpo ahjama simijeriaipua Timoteo, nape yeetomiapapua pu'kao, siichiteputerepua Timoeoo, ka'chi chaachapamichiopua i'isaeri ti'tijoeopua wa'amio, yomachiami ahkai nane'reniame eneriopa, Timoteo noonorao rieko tijoekopua, ki yooramekopapua siichitepuwao. ⁴Wa'a machenasaapua Timoteo yeetokaopua yomachi weeechiami ohjorepua, mochiwachiami eenechi oisa erapateka Eesusichi paparakameo, pewatiame mochitonurekaopua pu'kao Eesusichio. Wa'a inisikaopua tiameo, yooma tuuyesirepua tiame, pu'ka Eerusareni mochikame iyoteriaopua tuuyenuraka, Eesusi ajawaria chaachapariopua pa'pamuratuameopua tiame. ⁵Wa'a inisiriopua Paaroo, ki ookapi pewatiame itipirepua Eesusichio, ahpo paparao, ki ookapiopua tiame epeche muuwekameopua, Eesusichi paparakamea.

Maseronia ohjoeme tijoe, Paoro tetewaria kochirewachi

⁶Ihja Aasia weeechi siimpai Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatumiao, ki reesietiapa wa'amio Riosi Riosiwariopua, Riijira weeechiami uumparepua, wa'a u'matokao, seene siimpaka Kaarasia weeechiami Miisia weeechi suuwerachisi e'enarepua. ⁷Wa'ami nokisikao, Miisia weeechiami suuwerachi uumatokao, Wiitinia weeechi muimo o'rariaipua, nape Eesusi Riosiwariara, ki reesirepua pu'kao, wa'ami muimichioo. ⁸Waikao Miisia weeechio

semejenatoka uumatosapua, pawekakera chuchupachisi tetekirepua waikao, Torowasi tewaniachiohua pa'we suuwe. ⁹Wa'a mochinioio Paoroa, Maseronia ohjoemee ahpoo paaeniame teemuriamepua, puuu ahpoo chaaniame: "Paoro, asimitia tiame i'wa Maseroniaoi, taamoo ku'imia." ¹⁰Pu'ka ahpoo chaanenia teemukapa Paoroa, yaapiti ihtakotiapua Maseronia siimpapuawichiohua, Paoro Maseronia Riosie paaetiamekopapua, Riosi tuuyewari nayewatumichiohua wa'aopua tiame.

Paoroa Torowasi mochiwachi kohchiai teemurichio, aata Maseronia ohjoeme ahpoo paayame tetewani. (16:9)

Paoroa Siira tiame, Iiripo tewaniachi

¹¹Waikao Toroasi puuyasaapa, Samotasia tewaniachi ajasitiapua neronasipa weechi, riisaka simika wa'apoopua neerochi; pu'ka meereopua, Neeapori mochiwachi paonatiapua. ¹²Wa'a o'iniao, Maseronia weechiami e'enakao, Iiripo tewaniachi te'ta muuwarichi ajasitiapua, wa'ao rooma ye'karichikapua. Wa'a itipitiapua waikao paikapi taawe. ¹³Piie respuniamme taaweche wa'a Iiripo mochiwachio, ma'chi puuyatiaipua wa'ao akisuepa, wa'amahka ooruchi i'yakaopua Riosi ahjama nayewapuawichiohua. Wa'ami ohjoai teemea i'yakao, ooweru tewaka teemea ookapi, akichi e'enakame wa'a pu'seremia. Waikao wa'a mochipaka teemea, Eesusichi simiyame nayeweka, Riosi chiia ka'karuma tuuyewari. ¹⁴Piiripi puuu oowerua Riiria tewaniame eneriapua, Tiatira mochiwachi ohjoekai eenakame, sesetamuri wisasori nehjamekapua, te'ta nateyamera wisasori. Puuu ootiamme, Riosichi paparamme eneriaipua, nape ki machiyame Eesusichi simiyameopua pehjio. Ihji oowitiamea, Paoro masitia Eesusichi simiyame inamukapaopua, pu'ka iikachi noonoteria Riosia, ahpoo Riosiwariopua. Wa'a ikitiapua puuu oowitiamea Eesusichi paparakapua, pichikekapaopua Paoro masitia. ¹⁵Yooma pu'ka oowitiame pehterachi ohjoemea tiameo, Eesusichi paparakapua tiame. Wa'a ikisooopua pu'kao, yooma pirena paatotiapua. Ahpoo papatotioopua puuu Riria tewaniame oowitiamea, tísia utewa cheeka taamo paajutekapua ahpoo petechio, eee cheeka:

—Ehpeo no'o aamo Riosichi piinichitia tetewame enesaa, no'o ta'pechi che'cherepapapua.

¹⁶Wa'a Iiripo mochikaio pehji, eenechi puuyatioipua Riosichi nayewemiao, naati natepatiapua waikao, aaata oowitiame na'arari yahchameopua apochio, ihta ikipuame tuuwichari eneriapua. Ihji oowitiame teekoraa, ki ookapi yowiyame eneriapua pu'ka ihsiaeo. ¹⁷Puuu oowitiamea, ahkaii naanaritoapua Paoroo, taamo ahkaii nokisioiopua, wa'achi iijitoapua taamo pukamina siinasikao. Puuuu na'ara chachanesiaipua Paoroo:

—Nee. Ihji puuu wa'a nokisiamea, wihtuki chaachapamepua, te'ta Riosichi simiyame nayewatuo tuuyaopua, Riosichi newipari nayewatuo tuuyame puuuu. Ka'te pichikemitia pu'kao, aamo wisikuiamekopua pu'kao.

¹⁸Puuuu muuwaeme taawe wa'a cheeka oikapua taamo pukaminao. Paoroo nahsinapakaopua kichiwa chiiiao, te'yekapua pu'kao, apochi yachatoapua na'arari. Puuuu chaanekapua pu'kao:

—Eesusi utewarachi aamo te'yaninia, Apoe Riosie Weratiamechi. Yaapi machedamitiapua pu'ka oowitiamechio, ikanati.

Waikaopu oowitiamechi kahtime na'araria, ikanati teewekapua, oowitiamechi machedana.

¹⁹Waikaopu pu'ka oowitiame na'arasiameteekoraa, ki yowimerikapa wa'asi toomi pu'ka oowitiameeo, Paoroo chapisika panisutokapua waikao Siira tiame, ahkasi rooma yoorewa inatiame ajakachisi, muuwari mochiwarichi peereira karichi. ²⁰Pu'ka yoorewa inatiameo chaanekapua:

—Ihji i'isaeri ti'tijoea, kiisi ta'iria mochitiapu i'wa mochiwachio. ²¹Itapiti taamo te'terejerapu utewachi, ki taamo yorame tiia, rooma ti'tijoeakapa.

²²Puuu wa'a muuwepakameai, wa'achi chaachapakapua Paoroo Siiraopua tiame. Waikao puuu yoorewa inatiamea, kuhsie wepinurakapua wakirara puhjesa. ²³Waikao tísia wepisaapao, perekarichi yeetepatiapua pu'kao, wa'a ikisapao, wa'a perekarichi inatiameo, inatenuresa toakapua pu'kao. ²⁴Wa'a chaanetiapa wa'a perekarichi inatiamea, epeche yooremina yeetepakapua. Wa'a yooreminaopua, kuuu yeewamee tonochi ki'kichesa toiretupua.

²⁵Naasipa tukaomio, Paoroo Siira tiame Riosi ahjama nayeoiopua wikataka tiame Riosiwichioo, wa'achi pe'pereso keepuka mochikoioipua tiameo, ²⁶senawato ki muuenati noonore weee wa'ao, mochikachio. Wa'a iintokopa wee noonoka wa'a perekarichi nawateraa, yohjaparepua, wa'a perekarichi yeetaraai, wahjorepua waikao tiame; waikao kaarenaai yooma na'sokaai, tonochi ki'kicheraai, wahjorepua tiame. ²⁷Waikao wa'a perekarichi moromaa pusasaapa, yooma wahjonatiame tewakapaopua wa'ao, ahpo merimo o'rariaipua ahpo merimachetaeo, ahpo wa'a inatiao, yooma ujumario o'raka. ²⁸Nape Paoroo cheeka sisinamurepua pu'kao:

—Ka'te wa'a iinto muuua paaché, yooma i'wa mochiwi teeme pe'pereso aamo inatiao.

²⁹Waikao perekarichi moromaa, tahjera itasaapa ahpo wahjachio, wa'a eenarepua u'lasika, chachapia inisika majakameo. Waikaopua, chopokorieka weriparepua Paaroo, Siiraopua tiameo, yooma inamukapua pu'kao, ahpo ariwatopi chaachapariaopua. ³⁰Pukaepa puuyanasaapa Paaroo Siiraopua tiame, iinatukerepua pu'kao:

—Eeme Riosi ti'tijoera, ¿achini iintoka newipata neea Riosieo?

³¹Aapoeo nehjiarepua waikao:

—Eesusichiche paparapuache muuua, Apoe te'ta Paamirachiopua, Apoe aamo newipatemapua waikao; aamo ta'pechi mochikameo tiameo, Eesusichiche paparasoo pu'kao, newipatemapua tiameo.

³²Waikao wa'api tukaopua pehjo, Paoroa pu'ka ta'perachi yeetotiaopua Siira tiame, kaawe tuuyeriapua pu'kao Eesusichi simiyameo, yooma pu'ka ta'pewarachi inamuachiopua tiame. ³³Wa'a ikisaapua Paoroa, Siiraapua tiame, papakoriapua waikao eeranariachiopua wepitiai. Waikao Paoroa, neeroi maaniachi i'toka paatorepua pu'kao, yooma pu'ka ta'perachi ohjoemeopua tiame, yoomahka paatorepua pu'kaoi, ahpo Eesusichi paparawao te'ta pukachi paparama ahpo tetewipuawichio. ³⁴Wa'a ikitiao perekarichi moromaa, eenechi ahpo ta'pechi i'tokao ko'koterepua. Apoeopua waikao, yooma i'ka ta'perachi ahjamaopua, tísia peenia erakorepua Riosichi, Riosio apochi u'pariopa Eesusichi paparaniameopua.

³⁵Piariopua ka'kateweri ti'tijoea, ahpo yoorewa inatiame uhjurarapua moromaa, Paaroo Siiraopua tiame puuyanapuachio.

³⁶Perekarichi moromaa, chaanerepua Paaroo:

—Aamo puhjenure tiame neea, ka'kateweri ti'tijoeo. Puuyasa naaju ehpeo, kaawe eratoka.

³⁷Nape Paoroa ahpo ma'chipanurawa uhjuratiameo, chaanerepua pu'kao:

—¿Achinikai noriwi kateweri ti'tijoea, taamo noriwi puhjenarepua, ahpo ki kaawe noonowiria ichipunariapa? ¿Ki yooma tetewachi wepitia teemea, rooma ti'tijoe kai, noriwi taamo puhjenureniame teemea, ke'chu taamo katewenioiopua pehji? Aapoe e'enanuremitiapua pu'kao, taamoo puuyanamiao.

³⁸Waikao uhjuratiamea, wa'a chaachaparepua ka'katewerio. Pu'ka inamukapua ka'kateweria, rooma ti'tijoe kai te'tereriopua pu'kao, ki teesa majaka inamurepua. ³⁹Waikao ka'kateweria wa'a e'enakao, ahpo cheriwenurerepua Paaroo Siiraopua tiame, ahpo ki kaawe noonowiriawichio. Waikao puhjesapa pu'kao, wa'a muuwari mochiwachi puuyanuresache toarepua waikao. ⁴⁰Puuyanatiaapa perekarichiopua, Riiria ta'perachi e'enatiapua waikao. Neipao, wa'ao kaawe neesetonuresaapa Eesusichi paparama, uumatotiapua wa'a mochiwachiopua.

Tesaronika weeru noonoitame ti'tijorie

17 Taamo siimpachi siimpaiopua, Aanjiporiame uumatotiapua Aporoniame tiame, Paoro ahjama Siira ahjamaopua tiame. Wa'a nokisikaopua Tesaronika ajasiapua, i'isaeri napawikari weeriachi.

²Paoroa wa'api ihsiamekapaopua napawikarichi multiapua wa'ao. Wa'a napawikarichio, paika resipuniame taawechi eejenatiapua wa'ao, oowe erapatekaopua wa'a ti'tijoeopua ooweru tiame, pu'ka Riosi Iyoterichi chiiapua. ³Kaawe nayewetiapua wa'ao, i'ka weeechio Riosio, aata uhjuramio tuuriopua pu'kao, aata Riosie Utiamef. Ma'chiamer chaanetiapua pu'kao pu'kachi simiyameo, puuu Riosie Utiamea, tísia aiwamerikopua pu'kao, ahkasi mukiwachisi. Nape puuu eenechi oijenamerikopua paika taawe teetoachio; wa'a chanitiamekopua Riosieo, Ehkoriame Iyoterichio. Paoroa ma'chiamer tuuyekapua tiameo:

—Ihji Riosie Utiame no'o aamo nayewiaa, Eesusi tewaniamepua, puuupua Riosie Weratiamea.

⁴Waikao ookapi isaeri ti'tijoea ooweru tiamea, Paoro chiia pichikekapaopua, Eesusichi paparakapua; muuwaeme riekó ti'tijoei tiame Riosichi paparamepa wa'asi, wa'a ikisa, muuwaeme ooweruo weruma te'tereka mochikame tiaméa, Paoro ahjama e'enekapakua, wa'a ikisa Siira tewaniamea tiame. ⁵Nape wahjachi i'isaeri ki Eesusichi paparamera, wa'inaka tetewarepua, Paoro ahjama enepaniameo. Waikao pu i'isaeri nenekakamea, tahpitika na'ara nokaka pu'seriamer, noonotekapua waikao, weeru chaachapamichio Paoro na'arekao. Puuu tahpitika chaachapasikao, ahkasi Aasoni ta'perachi ajasiapua, wa'ao weeru noonowikapua, Paoro i'yakaopua Siira tiame. I'ka tewisaapua, ya'yawichichi upanuretiame eneriaipua panisutokao, yooma muuwaeme tetewachi. ⁶Nape ki tewakapa Paoro Siiraopua tiameo, Aasonikamera chapisa i'tokapua, panisutoka ahkasi yoorewa yawichichio, muuwaeme tetewachi. Wa'ao chaachapakapua wenejikao:

—Puuu ooka ti'tijoe i'wa ohjoame Paoro tewaniamea Siira tewaniame tiamea, yoomachi weeechi nokisiamekapu wewekapusikaopua ti'tijoeio, i'wa e'enkame puuu ehpeo. ⁷Ihji Aasonia, ahpo ta'pechi che'repatiamekapua pu'kao. Ihji ti'tijoea, Seresa yawichitua, puipaniamekapua pu'kao, piirechi yawichi kahtiameko tuuka, Eesusi tewaniame.

⁸Nape wa'a yoorewa ya'yawichia ti'tijoei tetewikamea tiame, kichiweka inamuriapua pu'ka panisutokame wenejika chaachapario.

⁹Waikao ya'yawichia Aasonio, Riosichi poponiwaopua tiameo, toomiche koparosa toariapua pu'kao.

f 17:3 Ihji Riosie Utiame, Riosie Weratiame chaniwame puuu, riekó naewachio.

Paoroa Siiraa tiame, Weerea mochiwachi

¹⁰Waikao Aasoni toitiopua aariopa, waikachu tukaoopa, Eesusichi paparame poponiwaeo, teemea Paoroa Siiraa tiameo, ikanati Weerea mochiwachi uhjuratiapua. Weerea ajasitioopua, i'isaeri napawikarichi e'enatiapua. ¹¹Ihji i'isaeri Weerea ohjoemea, epeche kaaweruma iikaeme eneriapua, ki Tesaronika mochikamechitia. Ihji Weerea ti'tijoea oowerua tiame, kaawe e'raka uukapua Riosi kaaweruma tuuyewario. Senepi taaweche i'yawiame eneriapua Ehkoriaami Iyoterichi chiiiao, Paoro masitiao, nane'renariapapua pichiwa chiiiao. ¹²Eesusichi simiyame Paoro masitiao, muuwaeme isaeri ti'tijoe pichikekapua ooweru tiameo, ki ookapi ri'rieko tiame oowéruma; ookapi puuu Paoro masitia pichikiamea, weruma tiame te'tereka mochikamekapua, ti'tijoea ooweru tiame. ¹³Nape Tesaronika mochikame i'isaeria, Paoro Weerea mochiwachi Eesusichi simiyame masiteka ihsiamé inamukapao, Weerea e'enariapua tiameo, weeru chaachapatemiapua Paoro na'arekao, wa'a Weerea ohjoeme ti'tijoeripua. ¹⁴Nape Weerea mochikame Riosichi poponiwaa, ikanati ke'chu weeru noonowinioipua, Paoroa pa'wechitu uhjuratiapua Aatenami; nape Siiraa Timoteoa tiame, Weerea itipikapua pehjio. ¹⁵Paoro i'tosiamé ahjamao, Aatena muuwari mochiwachisi ajasitiapua. Ehjepami taawechiami taamo i'tosiamé Weerea e'enasapa eenechio, Siirao Timoteoopua tiameo, yaapiti Aatena e'enanureriapua Paoro kahtiachi.

Paoro, Aatena te'ta muuwarichi ihsiria

¹⁶Aatena mochinioio, Siira puuyekaopua Timoteoopua tiame, Paoroa ki nu'uti tesiwa erepakapua wa'a muuwarichi ohjoemeo, wa'ao pochikame weeripua ri'riosi netetiameopua, yooma ihta ri'riosiopua. ¹⁷Waikao ahpo i'toa Eesusichi simiyame nayewemiaopua wa'ao, i'isaeri napawikarichio o'inekapua, taamo i'toa Riosichi simiyameopua. Wa'a napawikarichio i'isaeri ti'tijoea ki i'isaeria ti'tijoea tiame, Riosichi paparame eneriapua paparao, nape ki nane'riame eneriapua pehjio, Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewariopua. Wa'api wa'a muuwarichioipua naasipao, senepi eejenapamekaipua tiameo, ti'tijoea wa'ami enapameopua, Eesusichi simiyame naewemiaopua. ¹⁸Wa'a e'enakapua wahjachi ti'tijoea, inatari pepenitame, aatia tiiachipaopua taamo ahjao ahpo penitame; wahjachi ti'tijoea tiame, achini tiiachipa i'ka weechi taamo mochiko, ahpo penitame; yooma ihta itapiti wa'atiame simiyamechi, pu'seriamé nayewaka. Ookapi puuu Paoro chiiiao, chaachapakapua:

—¿Ihtana chanika chiiame ihji tijoea kiisi inatame chiiame, oowera kihta chiiiai oowera pu'seriamé nayewaka?

Nape aata puuu chaachapakapua:

—Iina, nape seesenu ri'riosi nayewameka chiamepua.

Wa'a chaachapakapua Eesusi nayewaniame inamukapao, aata mukukaipua, eenechi ahjakame. ¹⁹Waikao puuuu, Aareopako tewaniachi taamo i'tokapua, aapoe nanapawirachi. Wa'a siimpanioio taamo chaachapasiapua:

—Taamo masitemitia eemea pu'kaoui, taamo masitejerani teemeai, pu'ka weemera simiyame aamo i'toao. ²⁰Sewina tiamekate puuuu taamo machiyao, pukaepa te'ta kaawe taamo nane'retejerani teemea.

²¹Yooma Aatena ti'tjoeria, seesenu wa'a mochikame tiamea, pu'kache weemera simiyameche itapiti i'yacheka pu'seriame eneriapua.

²²Napawika nanayewaniachio Paoroa, naasipa weripaka nayewekapua:

—Eeme Aatena ti'tjoeri, kii ookápi itapitichi paparamepua, tetewikame neea aamoo, yooma itapitichi ri'riosi netetiamechi paparamekoopua, oowe e'riamekoopua. I'wa muuwarichi te'ta ohjoniachio, muuwaeme ajakame tetewikania ri'riosi netetiame, tepawetiachiami ajakame, ri'riosi te'tee netetiame. ²³Nape piiripi tepawechi iyotetiachio, chiamekapua: “Ihji Riosia, ki machiwamepua pehjo.”

Paoroa Aatena enasaa, Riosi ki machiwame tepaweketiame ne'nena. (17:23)

Wéé, i'ka Riosi ki machiwamechi simiyameo, aamo nayewemania. Puuu Riosi aamo ki machiyaa pehjo, Aata puuuu ki nu'uti tisiwa ki ahsepame tiame utewarieme puuuu, puuuu eee iintókame: ²⁴Puuu apoe iintokamepua i'ka wehjoari netekao, yooma ahjachi iintuameopua tiameo. Apoekamerapua yomatiamé wehjoari Te'ta Nuurari Tiiameraa, yomatiamé tewekaopua aampa tiamepua tiame tísia

ahpo utewario; puuuu, ki weechi tiopachiami ahka ohjoemepua, ti'tjoeri neteriachio. ²⁵Apoe te'ta taamo Noono Paamiraa, ki aatae neesetoniamepua, apoekamerakapua taamo neesetoamea, apoekamerakapua taamo ahjari ki'yamea, apoepua tiameo, taamo iwiya ki'yamea, ihtaopua tiameo, taamo nakika mochikao.

²⁶Ihji Riosia, apoe iintokame tijoe netekao, pukeri o'icharichio piiripi wa'api tijoe netekoio, ki ookapi ti'tjoeri mehtasirepua, ahkasi yomatiamé weechi pochiyachisi. Ihji wa'api Riosia pukeri yawichituwa yahchakao, piiripi yawichituwa o'inekaipua ahkasi

yomatiamé wehjoarichio yawichituwa enepaterepua, ahkasi yomatiamé wehjoarichi yawichituwa mehtarepua, ahpo yawichituwa weerariaopua piirechi werasikaopua. Apoe iintokamepua tiameo, ahkasi yooma pipiripi yawichiwa asiyachi suuwerao. ²⁷Nape te'ta ihji Riosi inataka iintoriaa, yomatiamé i'ka wehjoarichi mochikame yawichituwa, apochi e'enamichio iintokame, apochi e'enaka paparamichio iintokamepua, ihta ti'tijoerikoipua. Riosia, a'chitiaoi teeka apochi e'enajerare puuuu, imasukaoi ahpo i'yasikao ki mamachiriamechitiao. Puuu Riosi teipuamea, kiisi tehki tiaitepua teipuawichioo, tewinariamewichioopua pu'kao, Riosio tamochio, kiisi mehka kahtoi tiopa tamochio, aaatachioi. ²⁸Riosio kiisi mehka kahtioti neeea, ahkasi taamo wa'api iwiyaoui, apoe wa'apikopapua taamo ahjao, apoe ihsiamekopapua pu'ka iwiwa taamo ahjari ki'yakao, ahkasi taamo iikachioi apoe ihsiamepua taamo ahjatekao, yooma weerewachi taamo noononiamé ahjatewaoipua. Aaata aamo ehkoriai i'yoteriai, eee chaachapariaipua tiameo: “Teemea Riosi tetejimarikaitepua.” ²⁹Wa'a teeso teemea wa'a tiachipao, Riosie wa'api ti'tijoeritetutetiamekapao, Riosio ka'te ki aaata ki ahjamee tijoe enepatetiameko, erakomete teemea, ki i'ka itapitie ki ahjamee netetiamechitia, riosirewaeniamechitiao: o'roe netetiamchitiao, sisiokieo, tehteeo, ihtaioie itapiti ri'riosirewa, ti'tijoerie neteniamé. ³⁰Ihji wa'api Riosi ki aamo machiriaa, aamo ti'tijoe ooweru tiame ki ahpochi paparaka mochikoipua ahkasi wahka ihtoriachisi ehpesiamio, kihta kokosari iintokamepua ti'tijoeri pehji, yomatiamé ti'tijoeri puuyetoka yasitoapaopua, apochi paparapuawichioopua ki ka'karuma ahpo nokayao toaka, aapoe neteka ri'riosi ahjachi paparaopua tiamé. ³¹Nape ki ka'karuma yooraka mochinariameopua, yahchakame puuuu aaataeo, ti'tijoerio, ihta taawechi katewepuameo. Puuu aaata ti'tijoeri katewemeru Riosi uuriaa, mukukoi eenechi oijenateka maçhitarepua aatanakoo.

³²Waikao ookapi puuu keepuamea, pu'ka mukukai eenechi ahjaniamé inamukapaopua, na'areka a'achekapua Paaroo. Nape wahjachi keepunariameaipua chaachapakapua Paaroo:

—Pu'kao, meeriamahka keepunariame teemea.

³³Wa'a chaachapasoopua, puuyatiapua wa'ao. ³⁴Nape wahjachi Paorochitia inatamea, pichikerepua pu'kao. Piiripi puuuu Rionisio tewaniamekapua, Aareopako tewaniamechi pirenaturichi tijoe, piirea oowitiamekapua, Ramarisi tewaniame, ookapi wahjachi aaata tiame.

Paoroa Koorintio mochiwachi ihsiria

18 Neipa i'kao Paoroa, Aatena machenasaapua, Koorintio e'enatiapua waikao. ²Waikao wa'ao, wa'a natepatiapua aaata Aakira tewaniame isaeri tijoe, puuuu, Poonto weeechi eenakame

eneriapua, pukeri eenakame. Puuu uupiraa, Pirisira tewaniamekapua, ahjama eenakame tiame. Ihjia Iitaria weeechi ohjoekaio e'enaakame eneriapua, yooma i'isaeri puuyachanioipua wa'ao. Ihjia, Rooma muuwari mochiwarichio, puuyakame eneriapua wa'ao, Kaurio yawichie, puuyanuretiapa wa'ao. Paoroa piie taaweo, Aakira pehterachi siminarekapua ne'nemia. ³Ihji Aakiraa, wisasokari neteka tekipanamekopaopua Paorochitiao, wa'a itipitiapua ookapi taawe. ⁴Waikao wa'a mochikao, senepi sawarachi resipuniame taawechio, wa'a napawikarichi eejenapatiapua, wa'a masitemiaopua Riosi tuuyewario, i'isaeri ti'tijoerio ki i'isaeri ti'tijoerioipua tiame.

⁵Siirao Timoteoopua tiame, Maseronia o'inia e'enasoopua Paoroa, masitekache teetotiapua waikao, i'isaeri ti'tijoerio, Eesusi te'tako tuukaopua, Riosie Weratiameo, aapoeo, puuyeka mochitoriaopua enamichioo. ⁶Nape oowe erapateniamea masitekao, Paoroa na'areka ki nahketiapa ahpo masitiao, ahpo wakirao pechichikaopua, chaanekapua pu'kao:

—Aamoe nane'renapua a'chi ikisaa, Riosie aamo kokosatiao, ka'chi teerema neeea. Ehpeo neeea ohso kaawe, seesenu ti'tijoechi siimania masitemiaopua, ki i'isaeri ti'tijoechi.

⁷Wa'a cheesoopua Paoroo, wa'a puuyasaapa napawikarichio, Tiisio Uhto tewaniame ta'perachi e'enatiapua, puuu Eesusi Paamirachi paparama eneriapua tiame, wa'api napawikarichi chokichi ohjoeme. ⁸Piirechi Eesusichi paparama tiame, Kirihpo tewaniame wa'api napawikarichi paamiratuamea, yooma ahpo ta'pechi mochikame tiame, Eesusichi paparakupua tiameo. Muuwaeme wahjachi Koorintio ohjoemea tiame, Paoro Eesusichi simiyame chiia pichikekopao, papatotiapua pu'kaopua waikao. ⁹Piie tukawarichio apoe Eesusi Paamiraa, chaaneriapua Paoroo kochirewachio:

—Paoroo, muuu ka'te seeweka simitemitiapua no'o naewakao, ka'te teewemitiaoi aamo teetoao. ¹⁰Aamo ahjama ihshai teetomeri neeea, aamo na'ara yoranioopua, anachaka aamo teetomichioipua. I'wa muuwarichi no'o mochitiaa, ki ookapikaitepua noochi paparameripua pehjo.

¹¹Pu'ka nane'reriopa Paoroo Koorintioo, piie paamupari aampa naasipasi itipitiapua wa'ao, Riosi ka'karuma tuuyewari masitekaopua.

¹²Nape pu'ka taawechiami taamo mochikoio, Karioni yawichikoi Aakaya weeechio, puuu i'isaeri ti'tijoeri ki Eesusichi paparakamea, ahpo pirenaturiapua Paoro nekamucheka wenejimichio. Waikao pukaeo, Paoroa chapisa i'totiapua Karioni yawichichio, peereira karichi katewemia. ¹³Karioni yawichio, chaachapakapua wenejikapua Paoroo:

—Ihji tijoea, seenu nokiwame masitiamekapu puuua, ki taamo Riosichi paparachitia nokaya.

¹⁴Nape Karioni yawichia, Paorochi simiyame ahpo wa'a chaaneniapao, chaanekapua i'isaeri ti'tijoeo:

—Nee, tisiwa tiame enesoopua pu'ka Paoro wenejiaopua noochio, aaata meripuame tiame enesoo, aamo keepumii neeea. ¹⁵Nape ki wa'a tiamekopua aamo chaachapao, nape oowera aamo nokiwa tiamekopua pu'kao, aamoe katewepuapua pu'kao, kihtawichio pakimetenia wa'ao.

¹⁶Wa'a cheesaapua, ma'chi puuyanapakua pu'kao, wa'a peereira karichio. ¹⁷Nape puuu wenejiamea, Sohtenikamera chapisikapua waikao, piiripi tijoe wa'api napawikarichi paamiratuame, pu'kao Eesusichi paparopa tiameo. Waikaopua wa'api yawichi tetewachio, tísia wepipakapua pu'kao, pu'ka yawichio tísia nokitioo katewetaoipu, erakoka. Nape yawichi Karionia, wa'a noonokoipua pu'kao ahpo tetewachi, oowera tetewikapua pu'kao.

Antiokía enasa Paoroa, eenechi o'inenapua ahpo paisa simiyame oira

¹⁸Neipa i'ka wenejitiaopua Paoroa, muuwaeme taawe itipitiapua Koorintioo. Pu'ka neipami wa'a mochisaapua Paoroa, pu'ka Koorintio tiopachi poponiwao, u'matomio tuusaapua wa'asi, Siiria weeechi uumpatiapua waikao pawekakerachi, Pirisiria yeetoka, Aakira tiame. Nape Seenkera tewaniachi asisaapua pawekakera chuchupachi, ke'chu eenechi uumatonioiopua pawekakerachio, ahpo kuupa sikitekapua waikao, pu'ka kuupao Riosio, ahkasi itapiti Riosiwichio iintosapa tehpunamio tuuriamekapua. ¹⁹Seenkera puuyasa Eejasio asisaapua Paoroa, na'pa toisaapua waikao, Aakirao Pirisiriao wa'api uupiraopua tiame, wa'a napawikarichi e'natiapua waikao. Wa'a napawikarichi i'isaeri nanapawiachio, Paoroa wa'a nayewaka ku'itapio. ²⁰Aapoeo taamo itipinuriaipua pehjo, nape Paoroa ka'chi iika itipimio tuukapua. ²¹Nape u'matoaiopua wa'ao, cheekapua pu'kao:

—Riosi erasoo, eenechi enamane aamo ne'nemia.

Wa'a cheesoo Paoro, u'matotiapua waikao Eejasio, Sesarea paonamia siimpatiapua waikao, pawekakerachi. ²²Sesarea asisaapa pawekakera chuchupachio, wa'a tetekisaapa, Eerusarenite mo'moenatiapua waikao, Paoro ahjama. Wa'a Eerusareni e'enasapa, yooma teepotetiapua wa'ao Eesusichi paparameo. Eerusareni o'iniao, eenechi Antiokía tetekitiapua waikao. ²³Wa'a Antiokíao, ookapi taawe mochisaapa, eenechi puuyatiapua wa'ao, eenechi yomachi ohjomia taamo ohjoriachi, yooma pipiripi mochiwachiami wa'amio, Kaarasia weewachio, Rijia weeechio tiame.

Yooma wa'a ohjokao, epeche ku'ipasitiapua masitekao, pewatiame te'teremichiopua Eesusichio, ahpo paparao.

Aaporoa Eejasio nayewatunapua

²⁴Wa'a taamo teetoioipua Paoro ahjamao, pu'ka taawechemio, aaata eenariaipua Eejasioo, Aaporo tewaniame, Arejantia muuwari mochiwachi tijoetukame, puuu isaeri tijoe enerepua. Puuu tijoea, tísia yekiyame enerepua nayewakao, ki teesa penipakame Riosi nayewaopua Ehkoriai Iyoterichio. ²⁵Tísia machiyame eneriaipua Riosichi poeoo; tísia weemuame eneriaipua Eesusichi simiyame nayewakao, nape oowera neeroie paatoniamече machiyai, Waani Paatori yooraria, kihta nane'rekamekaipua Eesusie paatoniamеo, Eesusie ahpo Riosiwariе paatoniamеo. ²⁶Aaporoa Eejasioo, kihta seeweka nayewame enerepua wa'a napawikarichio. Nape Pirisiriaa Aakira tiamea, tapanarami Eejasio itipikame wa'a taamo u'matopoio, Aaporo keepusaapua nayewao, ahpo ta'pechi paajuterepua, epeche kaawe ma'chiamе tuuyepuawichio, ki ahpo nane'riaopua pehjo, Eesusie paatoniamеchi simiyameopua, ahpo Riosiwari tamochi yasipatekaopua, taamo ahjama inisimichioopua. ²⁷Aaporoa Eejasio kajusaapa masitekao, Aakaya weechi siminarepasoopua paonamina, wa'a Riosichi poponiwaa, kaawe iintarepua tiame. Waikaopua wa'a Aakaya Eesusichi poponiwaopua, iyosi iyotesa uhjurerepua pu'kao, Aaporo, pu'kao kaawe uuka asipumichioopua ahpo mochikachio. Waikao, Aaporoa Koorintio muuwari mochiwachi asisaapa Aakaya weechio, wa'a Eesusichi paparamеo, tísia ku'iparepua pu'kao, epeche pepenipatekaopua Eesusichi simiyameo, yooma pu'ka Eesusichi oowe e'repakameopua, Riosi cheriwepuawichioopua pu'kao. ²⁸Aaporoa, tísia utewaeme ihsikame eneriaipua wa'ao, pu'ka Aakaya mochikame i'isaeri ti'tijoechiopua, Eesusiko chaanesika te'ta Riosie Weratiameopua. Pu'ka wa'a chiiameo, Ehkoriai Iyoterichi ne'netoka masitesirepua pu'kao, te'ta pichiwa chiiamekoo pu'ka wa'a tiameo, yooma inamuachi. Wa'a inisika masitetiaapa, ka'chi iika ka'itame erakorepua.

Paoroa Eejasio ihsiria

19 Aaporo Koorintio ihsioio, Paoro ahjama nokisinioio tepaniami kaawiekachiami uumatokao, Eejasio tetekitiapua. Wa'a ajasitioopua, wa'a mochiriapua ookapi Riosichi paparamе.

²Pu'kao Paoroa iinatukekapua:

—¿Nane'riamekai eemeapa amochi eenariopua Riosi Riosiwario, Riosichi aamo paparariachisi o'iniaopua?

Aapoeo chaachapakapua:

—Kiisioi inamuamekai teemea Riosi Riosiwariichi simiyameo.

³Waikao Paoroa eenechi iinatuokekapua:

—¿Aachin chaanetia eeme paatoaio?

Aapoeo chaachapakapua:

—Waani paatoachitia paatotiamekata teemea, aaata Waani Arirea weeechi paatoriachitia.

⁴Wa'a chaachapasoopua, Paoroa chaanekapua waikao:

—Nane'riamenia pu'kao, Waania neeroieche paatoriamekopua ti'tijoerio, nape Waania cheekamepua tiameo: “Neipa no'o eenamechi paparakamea, yooma ihta tatakori cheriwepuamepua Riosieo.” Puuu neipa Waani eenakamea, apoe Eesusi puuuu, Riosie Weratiame, ehpe taamo nane'reka mochitoapua. Puuu Apoe Eesusia, puuu wa'apikaitepua Waani aamo paatoio, aamo iikachi yasipakamepu Riosiwarira.

⁵Waikaopu Paoro tuuyeniamea, chaachapakapua:

—¿Naakonakosa, wa'a tiame puuuu naaju? Wa'a teesoo,

¿Waanie taamo paatotioopua neerochio taamo ki ka'karuma nokiwa toinarekao, Riosia taamo iikachi yachapaterepua ahpo Riosiwario? —chaachapakapua waikao.

⁶Waikao aapoeo, Paoro ahjamao Riosi cheriwema

kianarepakopaopua ahpo weemera simiyame nane'rekapao, waikao Paoroa ahjachi seekarepakao, Riosi cheriwema ki'yakapua pu'kawichioo. Waikaopua Riosio apochi yahchariopa Riosi Riosiwario, tísia kaawe erakokaopua, ahpo naerachi kaawe e'rekapua Riosio. ⁷Puuu ti'tijoe kaawe erakoka naewakamea, oosa mariki aampa ookahka ti'tijoekapua.

⁸Wa'a Eejesioo, paika meeche nokitiapua Paoro ahjamao,

Paoro i'isaeri napawikarichi masitioio. Wa'a napawikarichio, kihta seeweka nayewatuka Paoroa, Riosi ye'kariwachi simiyameopua, utewaeme oowe erapatioiopua ti'tijoeo ooweruopua tiameo. ⁹Nape Paoroa wahjachio, kiisi pichikenariopua ahpo masitiao, pu'ka Riosi Kaaweruma Pooerachi simiyameo, wa'atia toisa puuyatiapua wa'a napawikarichio. Nape Eesusichi paparakameo, pirenachi i'totiapua waikao, Tiirano tewaniame masitkarichi; wa'a simitetiapua waikao masitekao. Wa'a nokitiapua waikao, utewaeme masitekaopua senepi taawechi. ¹⁰Wa'a Eejesio masitekao, ooka paamupari ahsieme nokitiapua wa'ao. Wa'a Paoro masiteriaa Eesusichi simiyamea, kai waapisi nane'reretiapua wa'amio, ahkasi yomachi Aasia weeechiamisi; wa'ami mochikameai, muuwaeme wa'a e'enakapua Paoro keepumiaopua Eesusichi simiyame masitia. Puuu wa'a e'enakamea, i'isaeri ti'tijoerikapua, ri'rieko ti'tijoeri tiamé. ¹¹Riosiai ki teesa teetoapua Paorochio, itapiti ki maaenari inisikaopua, tísia peenia tiame ki maaenari inisikaopua. ¹²Tísia Riosi utewarieme e'repakapua Paoro, ahkasi ti'tijoeria ahpo wisasoriwaoi upapakao,

Paoro wisasoriwachi ihchepatesao, ahpo kokoriame iinueka sautemia i'topakapua, na'arari tijoeturi pakitekameoi, pukae ma'chípamia.

¹³Ookapi i'isaeri seesenu wa'ami ohjoameai, ahpo puuyachame teewameopua na'arari tijoeturio, wa'achi noonoimo o'rariaipua, Eesusi teewarachi te'yaka puuyanamo o'rakaopua na'arario, eee chaachapaka te'yariaipua:

—Eesusi teewarachi aamo te'yaninia Paoro nayewamechi. Yaapiti machedasamua pu'ka tijoecho.

¹⁴Puuu wa'a nokayamea oowisani ti'tijoe Eesewa tatanara eneriaipua, ne'neseriosio te'ta paamiratuamera. ¹⁵Nape pu'kao wa'a noonoimo o'roiopua Eesusi teewarachio, puuu na'arari tijoecho kahtiamea, chaanerepua pu'kao:

—¿Aatanana eemea wa'a no'o chaanemiao? Eesusikamera machiyamenia, Paorooopua tiame, nape eemeo, kiisi machiyamenia.

¹⁶Wa'a cheeka puuu na'arari tijoecho ahjachi kahtiamea, nasiwasiterepua pu'kao, oowisani ti'tijoecho. Waikao, puuu oowisani ti'tijoea yooma eeranatetiame ujumarepua, ki wakiraeka poiyame.

¹⁷I'ka wa'a tiame inamukapa yomachi Eejesio mochikamea, i'isaeria ri'rieko ti'tijoeri tiamea, tísia majarepua. Wa'a iika Eesusi utewari iyoriwaa, ki ku'wichisi mehtarepua yomachi wa'amio.

¹⁸Waikaopu muuwaeme tatakoriamea, Paoroichi e'enakapua, Riosichi tuumia ahpo tatakoriario, wa'a iika Eesusichi paparakapua.

¹⁹Waikaopu riaorósiwa nokayamea, yooma u'pariapua ahpo ki ka'karuma nokiwa iyotapeopua, pu'kao puuuu, yooma na'ichi ihpapaka kosokapua, yooma taamo tetewachi. Yooma wa'a iyotaperi kositiame natekaraa, ahkasi ooka weerewa aampa oosa mariki miiri taawechi yowiwame eneriapua.

²⁰Wa'a ikisika epeche weeresi teetoapu Eesusichi paparaniamea.

²¹Neipa i'kao Paoroa, Maseronia weechi siimpuapo

*Yooma tetewachi kosonapua,
na'arari masitia iyotaperio. (19:19)*

erapakapua, Riosi Riosiwarié i'toniapa wa'ao, wa'a o'iniáo Aakaya weechi, Aakaya weechi o'iniáo, ahkasi Eerusareni. Paoroa eepi chachaniaipua: “Eerusareni asisaania, siimachenia weruma Rooma mochiwachio.” ²² Wa'a siimo erapasaapa Paoroa Maseronia weechio, pahcha uhjurakapua ooka ahpo ku'yameopua, Timoteoopua, Erahtoopua tiame. Nape teemea pehjió, wa'api Eejasio itipikapua ookapi taawe.

Weeru chaachapari Eejasio weruma mochiwachi

²³ Pu'ka taawechemio Eejasio muuwarichio, ki teesa noonowikapua wa'ao, Riosichi Kaaweruma Pooe, na'naritokamechiopua. ²⁴ Ihji weruma noonowitekamea, Reemetio tewaniamekapua, Atemisa riosiewareniamé tiopara tataparasio, nu'nunti tiopa neteka tekipanameo, teekora. Ki ookapi yowiyamekapua, Atemisaka tiame riosiewaeniameeo, ki ookapi netekao, tekipanakiameapua tiamé. ²⁵ Ihji Reemetioa, yooma na'poasapa ahpo tekipanatiameo, ahpo tekipanatiamechitia itapiti neteka nokayame na'poasaopua tiameo, chaanekapua ahpo tekipanatiao ahpo na'poariaopua tiame:

—Eeme ti'tijoe, yooma i'ka itapiti tehkichi tekipanamea, nane'reka mochiwi eemea, i'ka tehkieche yowika taamo ahjaka mochitoamekopua. I'ka tehki kiteresoopua, kiteremeri teemea taamo tísia paarasateka mochitoao. ²⁶ Ihji Paoroa cheeka oiyamepua, ihji ri'riosichi taamo paparao kihta nateyamekopa puuuu, kiisi ahjame ri'riosi netetiamekapa puuuu. Wa'a cheeka oika i'wao, ki ookapi toiterepua wa'asi taamoe ri'riosiwa netetiachi paparameo, wa'a cheeka oikamepua ahkasi Aasia weechiamioi, ahkasi yomatiamé wa'aoi. ²⁷ Wa'a inisiopa i'ka tijoeo, taamo tehkiwaa teere wichitoamepua, taamoo nehjaka yowiyao. Wa'a cheeka oiwamea, ki teesa na'itu tiamepua taamo tehkiwawichioo. Simitesoopua i'ka wa'a cheesikao, taamo tehkiwao wekameripua wa'asio. Wa'a ikitioo, puuu Atemisa riosirewaai kiisi iyoripuamepua wa'asio waikao; ihji Atemisa tiopara peenia tiiáai, wekameripua pu'sereniamé tiame, aata wa'a Atemisa tiopachi muuwaeme enapaniaméeo, Atemisa riosichitia paparaniaméai wa'asi.

²⁸ Waikaopu i'ka inamukamea, tísia nekakoka Paorochio, weeru chaachapakapua:

—iAtemisa Eejasio riosia, ki nu'uti riosi puuuua!

²⁹ Waikao wa'a chaachapasikaopua ki kuita rooroikao, ooka Paoro ahjama ohjoame chapikapua, Maseronia e'enakame ti'tijoe: piiripia Aakayo tewaniame, piirea Arihtako tewaniame; pu'ka chapisaopua te'ta nanapawiniachisi panisutoka i'tokapua. ³⁰ Paoroa nane'resapao, pejana nayewamo o'rakaipua wa'a eenakao, nape Eesusichi

paparame ahjama mochikamea ki toakapua siimichioo. ³¹Ookapi wa'a Eejasio yoorewa neesetoamea, Paoro kaawe e'riamea tiame, utewa chaanenureka uhjureriapua Paoroo, ki pakimichiopua wa'a napawitiachio. ³²Wa'a napawiniachio, yooma wewekaka nayewaka puuuu. Ookapi puuuu piiripi itapiti chaachapakapua, wahjachia, piirechi itapiti. Kiiya yoomarika wa'a e'enakamea, kiisi nane'rierai aatia tiiachipa, wa'a napawirioio wa'a e'enariapua tiame. ³³Nape ookapi Eesusichi paparame i'isaeri ti'tijoea, Arejanto tewaniame kaawe tuuyewaopua, itaneriaipua Paoro ahjama ohjoameopua, nehpuamichiopua wa'a muuwari napawikamechiopua. Wa'a yoratiapa puuuu, sekae teeweteriaipua muuwario nayewemiapa, ³⁴nape muuwaria, machika isaeri tijoekopa pu'kao, ki toitiapua nehpuamichioo. Waikao puuu wa'a napawikamea, ahkasi ooka keenako ahka siinakokapua, eee chaachapaka:

—¡Atemisa Eejasio riosia, ki nu'uti riosi puuuuuu!

³⁵Waikao wa'api muuwari yawichi iyoteriraa, ahkasi teewetiai te'tewesoopua pu'ka muuwario, chaanekapua pu'kao:

—Ti'tijoei Eejasio ohjoeme, ¿ki nane'reniamekosa eemea, teemekamerakopua Atemisa riosi tiopara inatiamerakoo, pu'ka tewekachi o'inia wichikameopua Atemisaka tiameopua tehté?

³⁶Aaataai ki ka'itame tiopua i'kao, ihchi mochipuapua ohso kaawe, kihta noonopuapua kihta kaawe inatasaopua pehjo. ³⁷Wa'a tiiachio, kihta iintokamewicho upatiame ihji ti'tijoea, kihta ichikokamepua Atemisa tioparachio, kihtaoui a'chitiame nayewakamepua Atemisa taamo riosirewaoi. ³⁸Puuu Reemetio tijoea, itapiti ki kaawe nokariame iinuesaapua aaatachiopua, peereichi u'paka katewemete puuuu. ³⁹Nape aaata tísia ki kaawe nokitiame katewenariamea, te'ta weruma kateweniachi, i'tomete puuuu. ⁴⁰Ihji eee ikitiame tamochio, taamo maaporichi teerepamaoipua taamoo. Seenekachioi teemea teemekamera kokosapuamepua, te'ta rooma yawichio, kihta iinuekapa teemea taamo nehpuapaka chaachapamiao.

⁴¹Wa'a chaanesapa ihji Eejasio yawichi iyoteria, nonorapukapua waikao.

Paoro Maseroniami oiwa, Reesia weechiami tiame

20 Neipa weeru noonoitame teewetioopua, Paoroa ahpo kahtiachi paaesapaopua Eesusichi paparameo, kaawe tuuyesapa pu'kao, Maseroniami siimpatiapua waikao. ²Yooma ohjosaapa Maseronia weechiami mochiwachio, yooma wa'ami mochikame Eesusichi paparameo, oisa erapatetiapua Eesusichio. Wa'a ikisaapua, Keeresia weechi e'enatiapua, ³wa'ao, paika meeche mochitiapua wa'ao. Wa'a o'iniiao Siiria weechi siimpapoi, pawekakerachi moenoi ahpo chapipuame aaata i'isaerie

nane'rekapao, ki pawekakerachi siimpatiapua wa'ao. Waikao Paoroa Maseronia weechiami nonorapo orapakapua, ohso kaawe. ⁴Wa'amio taamo ahjama siimpakapua, Sopate tewaniame tijoe Piiru taanara, Werewe mochiwachi tijoe. Wahjachi taamo ahjama siimpamea, Tesaronika ohjoemekapua, piiripi puua, Arihtako tewaniame, piirea Seeunto tewaniame. Wa'achi ihtoapua tiame, Kaayo tewaniame, puua Erewe mochiwachi tijoekapua; piirechi taamo ahjama ihtoapua tiame, Timoteo tewaniame. Wa'achi taamo ahjamao, naati ihtoapua tiameo: Tikiko tewaniame, Torojimo tewaniame tiame, puuu na'paa, Aasia weechi ti'tijoekapua. ⁵Yooma ihjia Iiripo ajasitioopua, pahcha uumatosapua wehchio, Toroa tewaniachio taamo puuyeriapua. ⁶Teemea Paoro ahjamao, Iiripo itipika teemea, Paani Ki Rewaruraeme Koi'wa pahko u'matosooa, uumatonariapa. Waikao pu'ka pahko u'matosooa, pawekakerachi mo'moenasaapua, mariki taawechi paonatiapua, pahcha uumpakame mochikachiopua, Toroa tewaniachiopua; wa'ao, oowisani taawe mochitiapua.

Toroa tewaniachi ohjotiamé

⁷Ehjepamio, pahcha simiyachi oowisani taaweo, Apoe Paamira Eesusi Aari Ko'karia, yoramia napawitiapua wa'ao. Paoroa pu'ka kooame ko'kotioiopua, wa'a poponiwa masitesikapua, Eesusichi paparame. Wa'a masitiai Paoroa, pu'ka meere u'matomiapa puua, ki ku'itapisi masitesika Paoroa, ahkasi naasipa tukaomi teetoio, itapiti ikitiapua. ⁸Wa'a taamo napawiriachio, kaaria paika raampachikapa wa'a yooreminao. Wa'a yooreminao, weeru uutapachikapua wa'ao, weeka ajakachi tahjera. ⁹Piiripi temari Eutiko tewaniamea, kahtiapua kaari machineporachio, Paoro keepuka. Paoroo ki ku'itapi ihsiopa wa'ao masitekao, ihji temaria, ki waapisi kochipakaopua wa'ao, tenawika wichikapua wehchisi, wa'a paika kaari raampachi o'iniaopua. Teere wichisoo, aaata yahchaka ne'niamea pu'kao, “mukukamepua wa'asi”, chaachapakapua. ¹⁰Waikao Paoroa tekikao, chukipaka koomipakao wichikameo, wa'a keepuame Riosichi paparakameo, chaanekapua:

—Ka'te majako eemea.
Ahjaitepua pehjo.

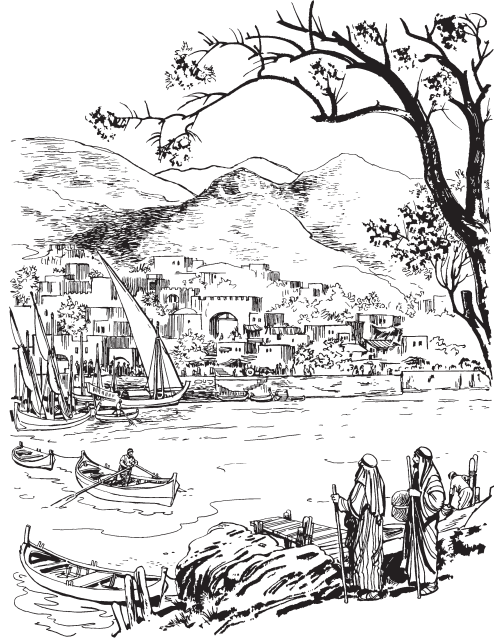

Eutikoa kaari machineporachi kahtiaio, tísia kochipakaopua tenawina. (20:9)

¹¹ Waikao Paoroa werisipusaopua pu'kao, eenechi moenasoopua, ko'kotiapua waikao. Wa'a ko'kosepatioopa Paoroa, eenechi simitekapua masitekao, ahkasi ma'chirepachisi. Ma'chirepasooa, puuyatiapua wa'ao. ¹² Puuu temari wichikame i'toamea ta'perachio, ki nu'uti kaawe erakosiapua eenechi ahjariopua pu'kao.

Toroa o'inia Miireto uumpatiame

¹³ Paoroa weechiami u'matomerikapa puua, pahcha taamo uhjurakapua Aasoni mochiwachi, wa'a ahpo puuyenuresapa taamoo. ¹⁴ Aasoni mochiwachi taamo natepasaapa teemea Paoro ahjamao, Mitireneami siimpatiapua waikao, Paoro ahjama pawekakerachi mo'moenasao. ¹⁵ Mitirene o'inia umatosaapa, pu'ka meereo, Kiio tewaniachi ma'chiachiami e'enaka teemea. Wa'ami u'matosaapa teemea, yooma tukawari pawesimika teemea pehji; ahkasi meere ma'chirepasooa teemea, Saamo tewaniachi ajasitiapua. Wa'a o'inia yooma taawe pawesimikao, Miireto ajasitiapua waikao. ¹⁶ Paoro ki asinarekapua Eejasio, ki tehpe eenepanariapapua wa'ao Asia weechio, yaapi asinariapa Eerusarenio, ke'chu Semejenato pahko asioio, ka'chi ikitioopua poosiminiachio.

*Paoroa Aasoni tewaniachi
puuyena, ahpo moenamerechi
pawekakera. (20:14)*

Paoro nayewaria, Eejasio pa'pamuratuamewichio

¹⁷ Miireto o'inia Paoroa, Eejasio tiopachi aata uhjurakapua, wa'a pa'pamuratuameo ahpo kahtiachi e'enamichio. ¹⁸ Pu'ka pa'pamuratuameo ahpo kahtiachi e'enasoopua, Paoroa o'inekapa chaanekaopua pu'kao:

—Nee, nane'riame eemea achini teerio no'oo amochio, no'oo pukeri eenariachisi Eejasio mochiwachio, Asia weechio. ¹⁹ Neeea aamo tesiwe e'riapao, tísia o'kewaka yasitokamenia, ihtaio a'chi no'o ikiyaopua, aataeoi ki ka'karuma i'isaeri no'o merinarewaoi.

²⁰Nape neea merinareniaio, kiisi toaka simitekamenia aamowichio Riosichi kaawe enemiao, yooma tetewachi masitekaopua, yooma ti'tiopachiamio, ahkai aamo ta'pechiamioopua tiame. ²¹Pu'ka i'isaeri ti'tijoerio, ki i'isaeri ti'tijoerioopua tiameo, yooma tuuyekamenia aachin teeka e'enamichioopua Riosichio, ahpo tatakoriario toinarekao, Riosichi e'enaka ahpo tuumichioopua, yooma aataaiopua, Riosichi itamichioopua ahpo tatakoriwa cheriwepuwachioopua, Eesusichi paparaka. ²²Ehpeonia Riosi Riosiwarioe, Eerusareni simijereniamenia, ki nane'reriamenia itapitiwichiojoarepua, aatiaoi no'o teeremeriopua wa'ao. ²³Neea naatiche nane'riamepua, Riosi Riosiwarioe nane'reteniapao, ahkai oiyaio tísia aiwamerikopua, karichi no'o yachatioopua. ²⁴Nape tísia aiwaio neea, ka'chi tiamechitia tetewamenia pu'kao; no'o ahjarioi ki te'ta nateyame tetewamenia, noochio te'ta nateyameraa, naatiche puuuu: no'o Paamira Eesusi tehkiwachiche, no'o teetoa ahkasi no'o kajumiachisioopua, Eesusie no'o kiaretiaopua, yomachi nayewatumichioopua i'ka Riosi taamo te'ta nakiwarichi simiyame.

²⁵'Ehpeo eemea kaawe inamumitiapua i'kao: Aataai no'o oiriachi tetewikamea, i'ka Riosichi simiyame ye'kari nayewatukao, ki oosa aampa no'o tetewimeripua wa'asi. ²⁶Neea te'ta ma'chitanariamepua no'oo, ahkai yomachimi no'o oiriameopua Riosichi simiyame nayewatukáo. Aata ki Riosie newipatepuame itipikame enesoopua, kihta no'o toiterio tuuyewari eramania noochio. ²⁷Yooma ti'tijoeri tuuyekame neeepa no'o oiriachiamio, yooma ihta Riosi no'o tuuyeriaopua tuuyepuaichioo, ahsepari no'oe chanitiame puuuupa wa'asi. ²⁸Wa'a tiichipao, yooma eeme pa'pamiratuame neesetori ajawatiameo Riosiwarioe, kaawe aamo neesetoka mochitojeraninia, yooma Riosichi te'tereka mochitoameopua, Eesusichi paparaka. ²⁹Neea kaawe nane'riamepua eemechio, no'oo ki aamo ahjama kahtioopa, saoorichitia amochi e'enerikopua aamo po'wachitia ko'konarekao, yooma aamo Eesusi te'terameopua, ahkai aamo napawitiamechioopua, tiopachioi ki tiopachioi, ahkasioi yomatiamioi aamoo, kajuyachisi aamo toinaretepakaopua, Eesusichi paparao. ³⁰Eemechio, amochi wa'api puuyamitepua, aamo se'wi ikitenariameopua, Eesusichi simiyame masiteniameopua, ahpo masitiakamera na'naritopuwachioopua. ³¹Pukaepa eemea, kaawe aamo inateka mochitopuapua pu'kao; no'o masiteriakamera na'naritopuapua, no'o

Sapooria po'wa puhku ko'konare. (20:29)

senepi taawechi masiteria, ahkasi paika paamuparisi simiyame, aamo tesiwa e'riapa masiteka, o'kewasika aiwai.

³² Ehpeo no'o Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, Riosi neesetorachi aamo toaninia, pu'ka neesetorae epeche aamo teetomichiopua Riosichio, Riosio, ahpo katewiachi taawechio, aamo reesisemichiopua pu'kao, ahpo piipateria mochiwachi mochipuawichiopua. ³³ Neeea Riosiwichio no'o ihsiriao, kihta toomichi ihsikamenia, kihta wisasorioi no'o kiapuaichioo. ³⁴ Nane'riame eemea no'oo, no'o sekae tekipanaka tewisikamekopua, itapiti no'o nakiyawichioo, no'o ahjama nokisiamе ko'kotepuaichiopua tiame. ³⁵ Senepi wa'api cheeka masitekamenia ti'tijoerio, tekipanaka ku'ipo tuuka, aaata tesiwa te'tereka mochikameo, itapiti nakiwewachiopua. Taamo Paamira Eesusia, wa'a tiame taamo tuuyamepua: “Epeche ta'iria itipiniamepua Riosichio, aaata kaawe e'raka kiasaa, ki aaatae ahpo kianiachitia.”

³⁶ Neipa i'ka cheesaapa Paoroa, chopokorieka weripaka, Riosichi nayewekapua, yooma taamo ahjama. ³⁷ Wa'a ikisaopua, yoomahka yuuwesikao, yoomahka naarakoka ahpo koorepatiapua. ³⁸ Paoro ki oosa tetewimiapao, itipikamea tísia yuuwesikapua wa'ao, wa'a ikisao, ahjama siimpatiapua pawekakera chuchukuachisi.

Eerusareni simiwa Paoro

21 Wa'a poanatusaapa pu'ka Riosichi poponiwa pa'pamurachio, pawekakerachi mo'moenaka teemea, wa'a o'inia waikao, seene siimpaka teemea Kooso mochiwachi pawenasipa. Wa'a o'inia pu'ka meereo, Roore tewaniachi ajasitiapua pawenasi weechi, wa'a Roore o'iniao waikao, Patara tewaniachi e'enaka teemea pawekakera chuchupachi. ² Wa'a Patara tewaniachio, tewaka teeme piiripi pawekakera, Eensia weechi simiyame, paonamina pa'wechi. Pukachi mo'moenasao, pukachi siimpaka teeme wa'apoo. ³ Wa'a pa'wechi nokisiaiopua, Chipire weechi pawenasipa, tetewisika u'matotiapua, Chipire weee pawenasipao, owemina toaka. Wa'a teetokao teemea, Siiria weechi ajasitiapua Tiirro mochiwachi, wa'ao pawekakera chuchupachi pa'wesuwe. Wa'a tetekipuapo tuuopa itapiti i'toniameo, wa'a tetekika teemea waikao. ⁴ Wa'a Tiirro tetekisisaapa teemea, wa'a tewaka teemea taamo i'yatosia Eesusichi paparameo. Waikao wa'a itipika teeme pu'ka ahjamao, oowisani taawe. Aapoeopua Paoroo, Riosiwarie ne'netetiapaopua, ki kaawe tiame siimerikopua Eerusarenio, ki taamo siminurakapua wa'ao. ⁵ Neipao, oowisani taawe u'matosoopa, poponiwa mochikachi puuyanioio, muuwaeme taamo ahjama e'nakapua pa'wesuwechio. Puuu pa'wechisi taamo ahjama e'enakamea, muuwaemekapua, ooweru, kukuchi tiame. Wa'a pa'wesuwe chokoporieka ajapakao, Riosichi

paparatiapua. ⁶Waikao ahpo koorepaka kaawe teetonuretiapa teemea, teemeai wa'achi chaanesaopua, pawekakerachi mo'moenaka teemea. Waikaopua wa'a taamo toisao, nonorakapua ahpo pe'petechiamio.

⁷Waikao Tiio o'inia puuyasao Paoro ahjamao, Toremáira tewaniachi e'enatiapua waikao. Wa'a teepotesaapua poponiwao, piie taawe itipitiapua wa'ao. ⁸Pu'ka meereo wa'a puuyasaapa, Sesarea ajasitiapua. Wa'a Sesareao Paoroa, Eeripe ta'perachi e'natiapua waikao. Puuu Eeripea, Riosi tuuyewari nayewatoamekapua, piiripi puuu oowisani ajawatiamie, kooame naachutamichioo. Wa'a mochitiapua waikao ahjama, ookapi taawe. ⁹Ihji Eeripea, naao maaraeme eneriapua ki nenewiame pehji. Yooma naao ihjia, Riosi nayewatuame eneriapua. ¹⁰Wa'a taamo mochikoio, wa'a eenaka piiripi tijoe, Uurea weechitepa eenakamekapua, Akausi tewaniame Riosi nayewatura. ¹¹Puuua tamochi eenakao, Paoro wahsipurara uusaopua, ahpo tonochi seeka ahjama purisaopua, cheekapua:

—Ihji wahsipura teekoraa, wa'a yooraka purisa chapipuumepua Eerusarenio, i'isaeri ti'tijoeo, ki i'isaeri ti'tijoechi kiapuumepua chapisao. Wa'a no'o chaanekame Riosi Riosiwaria.

¹²Wa'a tiame inamukapa teemea pu'ka Akausi chiiiao, i'wa Sesarea Eesusichi paparamea tiame, utewaeme yoorakai teemea Paoroo, ki siimpapuawichio Eerusareniteo. ¹³Nape Paoroa ohsotia taamo chaanekapua:

—Ka'te no'o wa'ine eemea naarakokao, no'o wa'a siimichioo. ¿Ki nane'riame eemea wa'a chaachapakao, epeche tísia no'o yuuwesitioo, aamoo epeche tesiwa e'repakao? Neeea ka'chi e'raninia Apoe Eesusiwichioo, puritiaio, ahkasi meritiaiopua wa'a Eerusarenio.

¹⁴Ka'chi yoramekopa pu'kao, sewina erapamichio chaaneniao, wa'atia toitiapua waikao chaanesa:

—Riosichi itama teemea aamowichioo, Apoe e'raria iintomichiopua amochio.

¹⁵Wa'a chaachapasaapa, yooma ihtakosao, siimpatiapua waikao Eerusarenio. ¹⁶Ookapi tijoe Eesusichi paparame taamo ahjama siimpakapua, Sesarea ohjoeme. Ihji ti'tijoea Eerusarenio, Naasoni ta'perachi taamo i'tokapua, wa'a taamo cheecherepamichioopua. Ihji Naasoni tewaniamea, ki ku'witapi i'toame eneriapua Eesusichi parapakao, puuu Chipire ohjoekame tijoe.

Paoroo Saantiao ne'nemia eenaria

¹⁷Pu'ka meereo Eerusareni mochikame Riosichi poponiwaa, tísia kaawe erakokapua taamo e'nariopa. ¹⁸Pu'ka meereo Paoroa, taamo ahjama siinkapua Saantiao ne'nemia, wa'api Eerusarenio. Wa'a Saantiao kahtiachio, wa'a mochiriapua ookapi ti'tijoe, tiopachi pa'pamiratuame. ¹⁹Neipao Paoroa teepotesaapa pu'kao, yooma ihta

pipiripi tuuyekapua pu'kao, Riosi teetoriaopua apochio, yooma ahpo oiriachi ikitiameopua tiame, yooma Riosi tehkiwa ahpo iintoriaopua tiameo, ki i'isaeri ti'tijoechiopua. ²⁰Aapoea, yooma inamusaapa i'kao, Riosi iyorikapua, cheriwema ki'yakaopua, Riosio apochi iintoriawichioopua. Wa'a ikisaopua Saantiaoa, chaanekapua Paaroo:

—Eesusichi paparame i'isaeriaa, ki ookapi miiripua miiria, nape yooma ihjia pehjo, Eesusichi paparameai, Moisetaru nuurari nokisiwa na'naritoamepua. ²¹Nape puuu mi'miria aamo inamukame puuupa, wahka seesenu weechiami aamo masitiachio, aamo wa'inameko tuuo, pu'ka aamo masitia tatanarao, ki ahpo siichitepuwa nokaka mochitomichioopua. Wa'a cheekao muuua, pu'ka Moisetaru nuurario, sewinatamekata muuua, taamo ehkoria misi o'inia yooraka mochitoao, wa'a ihsikao muuua, kiisi iyoriamekatamua Moise nuurario. ²²¿Ihtana noonoika aamo nehpuata teeme, i'wa aamo eenario nane'reesoopua Eerusarenio? ²³I'ka aamo yorajerani teemea. I'wa mochikapu naao ti'tijoe itapiti ahpo iintomo tuuria tísia ku'itiame Riosieopua, wa'a i'isaeri tiopachio siimpamerikapu tiameo, Riosi tísia ahpo iintoriawichio itapiti oowewari i'yetomia. ²⁴Pu'ka naao yeetoka simipupua, pu'ka aamo oowewari Riosi kaawe eratewa kiamiao, Moise nuurari chiiachitia. Wa'a iintosaapa muuua, pu'ka naao ti'tijoe Riosi oowewariraoi amoe iintokepuapua tiameo, Riosiwichio ki'yakao wa'a neeseriosio, pu'ka naao ti'tijoe wichioopua, tísia kaawe iintoriopa Riosio. Wa'a aamo iintosoopua aamoo, Moisetaru nuurari yooramechitia aamo tetewimapua. ²⁵Nane'riame muuupa taamoo, pu'ka ki i'isaeri ti'tijoe Eesusichi paparakameo, kihta utewa chaachapakamekopua, siichitepuwa nokipuaoo. Nape i'kache ka'itari eee chiiame iyotesa uhjuriame teemea pu'ka i'isaeri ti'tijoei Eesusichi paparakameo: “Kihta suwepori nokaka mochitomiapua, ka'te ko'komitiapua ri'riosi oowewetiameoopua, ihtaoi sa'pa eeraemeopua, ihtaoi topepaka meritameoi.”

Paoro tiopachi chapiwa

²⁶Waikao Paoroa pu'ka meereo, i'isaeri tioparachi siimpapua waikao, pu'ka naao ti'tijoe i'tokao. Nape ke'chu muaiopua tiopachio, Paoroa yooma yoorapua pukeri o'ichachi nokiwameopua, Moisetaru nuurari chiiapua piipatepuameo, ahpo naao yeetoa ahjamao. Wa'a iintosaapa Paoroa yooremina pakirepua ahpo naao yeetoa ahjama, yooma wa'a tiopachi mochikame ahpo inamuameo chaanerepua: “Oowisani taawe toiyamepapua taamoo Riosi oowewari oowewapuawichioopua, taamo piipariwichio taamo cheriwema ki'yawa Riosio.”

²⁷Amori asiyoi pu'ka oowisani taawe puuyepuameo, ookapi i'isaeri ti'tijoe Aasia e'nakamea, wa'a tetewakapa Paaroo i'isaeri tiopachio, weeru

noonoiteriapua ti'tjoerio, Paoro chapipuawichioopua. ²⁸ Waikaopua ujumasikaopua Paorochio, weeru chaachapasiriapua siinakokao:

—¡I'isaeri ti'tjoe, taamo ku'isa eemea, chapipuapu ihji tijoeee! Ihjikapu tijoea, yomachi oika sewina tiame masitiame, pu'ka Moisetaru nuurari chiao, natepuka naewamekapua pu'kao, pu'ka ti'tjoe Moise nuurari yooreka mochikameo, ki yoorenuriapua pu'kao. Ehpeo ahkasi i'wa taamo napawikarichi eenakamepua, kiisi yooremia i'waoi, riego ti'tjoe u'pakao.

²⁹ Wa'a chaachapaka weeru noonoitekamea, pu'ka Paoro riego ahjama oiyame tetewikapaopua wa'a Eerusarenio, Eejasio eename tijoe, Torojimo tewaniame.

³⁰ Wa'a chaachapakaopua, u' masika panisutoka ma'chipasapua Paoro, yeeteparepua wa'a tiopachi ko'rera muirachi. Wa'a ikinioipua, ki ookapi isaeri ti'tjoeri ujumasirepua wa'ao ne'nemia, yomachi Eerusareni ohjoeme. ³¹ Amori merinioi Paoro, rooma kapitai tuuyeretiapua, yooma Eerusareni ti'tjoerio, tahpitika nokayo tuuka Paorochio. ³² Waikaopua kapitai, ikanati na'poasapa ahpo soontarowao, u' masika ne'neriapua wa'ao, piie sienta soontaro yeeka. Waikaopu Paoro wepayamea, wa'a nokisiame tetewikapa soontaroo, teewekapua wepakao. ³³ Waikaopu kapitai asisaapua, Paoro u'yesapaopua pu'kao, ooka kaarenae o'yenuretiapua. Wa'a iintosaapua kapitai, iinatukekapua pu'ka ti'tjoerio: “¿Aatanapu ihji tijoea naaju? ¿Ihtana iintokamepua naaju?” ³⁴ Ookapi ti'tjoeria, piiripi itapiti chaachapapua, wahjachi puuu ti'tjoeria sewina chaachapapua. Kapitai waikao, kihta nane'reporikopua wa'ao, ahpo soontarokarichi i'tonurekapua waikao. ³⁵ Pu'ka soontarokarichi ajasisaapa, wa'a mo'moenaio iherachipoteo, mookeka mo'moenatiapua Paoro, tahpitika nokayopa wepinareka ti'tjoerio, Paoro merinarekao. ³⁶ Puuu muuwari e'nakamea, pukamina nokisika siinakosiapua, chaachapasika:

—¡Merisaa, merisaa!

Paoroa ahpo nehpuka naewani

³⁷ Amori pachaniaipa soontaro karichio, Paoroa chaanekapua kapitai,

—No'o toimitiao pu'ka ahjama nayewemichioo.

Kapitai waikao, iinatukekapua Paoro:

—¿Riego nayewamekosamu naaju? ³⁸ ¿Ki muuukosapu naaju Eejito tijoe, tapanaramio naao miiri uusaopua nasiwamerio, wakiwechi simikame nasiwamia?

³⁹ Paoroa nehjiakapua pu'kao:

—Ka'i. Isaeri tijoe neea, Taraso muuwari mochiwachi tijoetukame, puuu mochiwaria, ki nu'uti tiame, Siirisia weeechi.

Nape no'o cheriwamitia muuuu, pu'ka ahjama nayewemichioo, kú'witapioi.

⁴⁰Reesietiapa Paoroa, werisika sekae ihchi mochinurakapua ti'tijoerio. I'ka ti'tijoeri te'tewesoopa Paoroa, o'inekapua waikao nayewekao, euro naerawachi, eee cheeka:

22 —Tehtémari poponí, pa'pámira tiaméé, no'o keepumitiapua ku'itapio pahchu, i'ka no'o nehpuwaka chanimiaopua.

²Euro naerachi nayewetiapa puuu muuwaria, epeche yúúweeme itipikapua waikao. Paoroa eee cheeka o'inekapua waikao:

³—Neeea, Isaeri tijoepua, Taraso tijoetukame Siirisia weechi; nape neeea, i'wa eenakamepua no'o penitapuawichioo, Amarieri tewaniame te'ta masitarie. Ki se'wika yasitokamekai neeeai, pu'ka taamo ehkoriaami yooraka mochitoriao. Ehpeoi Riosichio, tísia weemuamenia, eemechitia wa'achitia. ⁴Neeea pukerio na'ariameai neeea, Weemera Riosichi Pooe tewaniame na'naritoameo, ahkasioipua ko'inarekao. Pukaepa pe'pereso mo'wamekainia, ti'tijoeo ooweruopua tiameo. ⁵I'wa napawikarichi te'ta neeserosia, yooma i'wa pa'pamiratuameapua tiameo, pu'ka no'o ihsiriao, tísia nane'riamepua; aapoe wa'api noonoikame puuuu, pu'ka wa'a no'o iintomichio reesiseri ki'yakamekapa, Raamahko te'ta neeserosi i'yetomichioo, yooma pu'ka Riosi Weemera Pooechi te'teriamo, i'wa Eerusareni upapuawichiopua chapisa. Nee wa'api Raamahko simika upapakamenia pu'kao, i'wa pe'pereso karichi moapuawichiopua pu'kao, kokosapuawichioopua.

Paoroa ahpo Eesusichi paparama eneparia

(Eesusi Ajawaria Yooraria 9:1-19; 26:12-18)

⁶Nape wa'a simiaio neeea, amori asiyaipa Raamahkoo, kiiya oowetawe enetoiopa, senawato tisiwa utewaeme tajenakapua, te'pa tewekachio. Nape ihji tajayaa, epeche utewaeme tajayamekapua ki taaachitia, puuuu, yooma no'o norikame tahjepakapua. ⁷Neeea wa'a ikitiapao, wehchi wichikania. Waikao te'pa o'inia nayewachaniame inamukania, cheechaniame: “Sauroo, Sauroo, ¿achini iikai no'o na'ara yooraka oiyamemua?” ⁸Neeea nehjiakapua waikao: “¿Aatanamua Paamira?” Puuu ihkeparia, cheeka no'o nehjiakapua waikao: “Eesusi neeea Nasare tijoe, pukachi aamo nasiwa yasitoo.” ⁹No'o ahjama nokisiameai tetewakapua tajayameo, nape no'o nayeweniao, ki inamukapua. ¹⁰Waikaonia, iinatukekania no'o nayewechaniameo: “¿Ihtana no'o yorajeranimua Paamira?” Apoe Paamiraa no'o chaanekapua waikao: “Yaapiti werisisaa, Raamahko siimitia muuuu. Wa'a chaanepuamemua ihtana aamo yoramiao.” ¹¹Waikaonia ki ma'chiriame itipikapaopua pu'ka tajenakameo,

panitotiania waikao, no'o ahjama nokisiameeo, ahkasi Raamahko muuwari mochiwachisio.

¹²Wa'a Raamahkoo, Anania tewaniame yasariaipua tijoe.

Puuua, tísia e'waka kahtieme Moisetaru nuurariopua, yooma wa'a mochikame isaeri ti'tijoeo, tísia kaaweruma nayewaniameeo.

¹³Puuua wa'a eenakao, no'o chaanekapua yachapatekao: “Sauro no'o Riosichi pooniwa, ma'chiriame itipisa.” Wa'ache cheesoche, ma'chirepakania puichio, kawiyame tetewipakania waikao Anania tewaniameopua.

¹⁴Waikao Ananiaa no'o chaanekapua eee cheekao: “Puuu taamo ehkoriaami Riosiwara, ahpowichio itapiti yorakemichio aamo uukamepua.

Puuu Riosi aamo uukamea, Eesusi wa'api noonora puuuu, aamoo ahpo Taana te'ta machimichio, Apoe

Te'ta Kaaweruma tiameraopua, pu'ka ahpo Taana Eesusiopua, aamo chaanesia yorasimichio, te'ta e'wetoka Eesusiopua.

¹⁵Muuua, yooma aamo tetewaria Eesusichio, aamo chaaneriaopua tiameo, nayewamerimua pu'kao, yomatiam e aamo oiyachiamopua,

pichiwataka. ¹⁶Nape yaapiti naaju. Ihtana puuyenamua naaju Riosichi aamo tuumiao, yooma aamo Eesusichi na'ara ihsia toinarekao,

Riosiopua aamoo, cheriwemichio. Aamoo wa'a iintosoo aamo paatomania, aamoo Riosi cheeria pichiwataka; aamo Riosi tehkiwa yoramichio weeraka tiame, pu'ka aamo Riosie nuureretiaopua, ehpe

o'inia o'inemichio, weratiame itipimichio, wa'asi.”

Paoroa tuunapua achini teeka ahpo uhjuratiame ki i'isaeri ti'tijoechopua

¹⁷Waikao ikanati wa'a iintokania. Pukaepa i'wa Eerusareni enasaania, tiopachi eenakainia Riosi ahjama nayewamiao. Wa'a tiopachi no'o ihsioio, noochi eenakapua aata no'o nayewiam e,

¹⁸Eesusikapua ahpo no'o tetewitiame. Puuuu no'o chaanekapua: “Paoro, ikanati machenamitiamua i'wa Eerusareni, i'wa Eerusareni mochikamea, kiisi aamo pichikemeripua noochi simiyame aamo nayewioio.”

¹⁹Waikao chaanekania pu'kao: “Paamira, yomachi nane'reniamenia napawikarichiamio, aachin iintorio no'oo amochi paparakameo. Neeea amochi paparakameo, yooma wepaka chapika oikamenia pe'pereso toapuaichio, wepika.

²⁰Teiwa merinioio neeeai, wa'achitia kaawe iintakamenia tiame meripuawichio, wa'achi werikame neeeai, Teiwa me'yame wakirara inatekaopua tiameo.”

²¹Nape Apoe Eesusi Paamiraa, no'o chaanekapua: “Peyachi wa'a iintokai, ka'chi erapuapua pu'kao, neeeai yooma aamo cheriwekamenia wa'asi pu'kao, aamo ahjama teeremeri neeeai, ehpe

o'inia waanamio. Muuuu ihtakomitia ohso kaawe, no'oo kai waapi aamo uhjuramerikopua noochi simiyame nayewatumichio, seesenu ti'tijoechi ki i'isaeri ti'tijoechichi.”

Paoroa soontaro nuuramechi

²² Waikao Paoro keepuame ti'tijoeria, ahkasi “seesenu ti'tijorichi ki i'isaeri ti'tijoerichi” nayewatumio tuukopa Paaroo, kiisi keepunarekapua wa'asio. Waikao ti'tijoeria weeru siinakokao, chaachapakapua:

—¡Merisa pu'kao! ¡Merisaa! ¡Pu'kao ki oosa tetewinariame teemea i'wao! ¡Kiisi ahjame nakiyame puua!

*Muuwaeme ti'tijoeria siinakokao,
Paoroichi nekakona. (22:22)*

iyoriwa? ¿Wepipuamekosane rooma tijoekai, kihta kaawe ne'nesa no'o iintoria tuuwao?

²⁶ Waikao kapitaia, wa'a chiiame inamukapa Paaroo, te'te soontaro nuuramechi eenakao, chaaneriapua pu'kao:

—Naane e'reka muua i'ka tijoee, rooma tijoekaitepua.

²⁷ Waikao soontaro te'ta nuuramea, ikanati werisika Paoro weeriachi eenakao, iinatukeriapua pu'kao:

—¿Pichiwa rooma tijoekaita muua?

Waikao Paoroa cheeriapua pu'kao:

—Eje'e, wa'atepua.

²⁸ Kapitaia chaaneriapua waikao:

—¡Naakona! Nape tisia nateyamepu rooma eneniamea. Neeea ki ookapi natetekamenia rooma enepaniamewichioo.

Paoroa chaaneriapua waikao:

—Nape neea kihta natetekamepu pu'kawichoo, neea rooma naawakamekapa.

²⁹ Pu'kache inamukapa Paoro wepimeria, ikicha ajapariapua. Ahkasi kapitaiai nane'rekapa rooma tijoekopao, ki teesa

²³ Pu'kao simitiopa siinakokao, ahpo wisasoriwao si'panarepua nekakokao, we'eo tiame te'pa eekachi ihpapapopao, ²⁴ kapitaia waikao Paaroo, yooremina i'tonurekapua waikao karisontarochio. Wa'ao, iinatukeka wepiretiapua, aatia tiichipa siinakorio ti'tijoeriopua merinareka. ²⁵ Nape Paoroa, puritiaiopa wa'asi ahpo wepipuawichioo, chaaneriapua ahpo waapi weeriameopua soontaroo:

—¿Ki se'wi noonoimeri eeme, pu'ka rooma nuurari

majaweriapua kiiya ahpo iintomio, te'ta ki kaawe ahpo iintokame e'rakaopua kaarenae o'yekamekapaopua.

Paoroa te'ta weruma napawiriachi, i'isaeri

³⁰Waikao te'ta soontaro nuuramea, nane'renariapa pu'kao, aatia tiichipa i'isaeri ti'tijoe nekamucheniamero, pu'ka meereopua, yooma i'isaeri neeserosio, te'ta tuuyewariopua tiameo, napawinureriapua pu'kao. Waikao te'ta soontaro nuuramea, Paoro kaarena o'yerara puhjesapaopua, wa'a i'tonureriapua te'ta weruma napawitiachi. Waikao te'ta soontaro nuuramea, yooma napawiriopao, wa'a naasipa werapaka Paoro, iinatukekapua Paoro yooma napawikame inamuachio, eee cheeka:

—¿Ihtana chiiamemua aamo wenejiniameo?

23 Waikao Paoroa yooma wa'a te'ta napawitiachio, kaawe ne'nepasaopua pu'kao, chaanekapua pu'kao:

—I'isaeri poponiwa, neea Eesusichi no'o paparaso wa'anao, kihta ki kaawe no'o iintorio e'raka yaaatoamenia Riosichio, ahkasi ehpe taawechiamisi.

²Waikao Anania apoe te'ta i'isaeri neeserosi yawichia, wa'api Paoro chokichi ajakameo piiripio, chu'wachi wewenurekapua Paoro, seeka matakae. ³Waikao Paoroa chaanekapua te'ta neeserosi yawichio:

—¿Wa'a no'o yoratenamua aamo yoorewa inatetiae no'o wewetekao, ki Riosikamera ki iyorika ihsiaitemua no'o nanarichi wewetekao? ¿Ki tísia wa'achi iintotarepu tísia aamo wewekao?

⁴Waikao, waapi ajakamea, chaachapakapua Paoro:

—¿Wa'a teeka te'yani muuuu, isaeri ne'neserosio, te'ta paamiratuamerao?

⁵Paoroa wa'a chaanetiapao, chaanekapua pu'kao:

—¡Naakonakosapua! No'o poponiwa, no'o cheriwejerania pu'ka no'o cheeriao, ki nane'reriapa pu'kao, te'ta aamo neeserosi paamirakooipua. Nane'resaania, ki wa'a cheemiinia pu'kao, Moise Iyoteri chii chiiopa: “Ka'te na'ara chanimitiamua aamo yawichio, aataoi.”

⁶Waikao Paoroa nane'rekapao Saruseo ti'tijoe koo paikapi pu'kao, wahjachio parisero ti'tijoe koopapua tiameo, utewaeme nayewaka chaanekapua pu'kao, wa'a napawitiachio:

—Isaeri no'o poponiwa, parisero neea, parisero tetejimarachi eename neeai. No'o i'wa upatiamea, mukukai eenechi oijenaniamechi simiyame no'o pichikia, katewemiawichio upatiamenia.

⁷Wa'a cheekopa Paoro, apoe wa'api ahpo nayewaka chapisikapua, parisero ti'tijoea saruseo ti'tijoeapua tiame, ki

yooma napati pichikiamekapapua eenechi oijenaniameo. ⁸Saruseo ti'tijoea, ki pichikiame eneriapua mukukai oijenaniameo, Riosi ku'iwari iintuwaoi, Riosi Riosiwarioi, ihtaai na'arari tijoeturioi. Nape pa'parisero ti'tijoea yooma pu'kao, iintuameko erakoamekapua pu'kao. ⁹Wa'a tiichipao, yoomahka parisero ti'tijoea saruseo ti'tijoea tiamea, weeru ahpo chaachapakapua nekakokao. Waikao ookapi Moise nuurari ma'masitaria, parisero ti'tijoe chaachapachitia erakoamekapa puuua, ajapakao eee chaachapakapua yooma wa'a napawikameo, Paoro chiia nehpuapakao:

—Ihji tijoea kaawerumapua. Kihta ki kaaweruma chiame inamukame teemea pu'kao, i'wa napawitiachio. Puuu Riosie ahpo machejenetio tuuriaa, ka'chi tiame puuua, pichiwakooi puuua.

¹⁰Waikao te'ta soontaro nuuramea, ki nu'uti simiyamekopa nekakoniameo wa'ao, ki na'atapuraichiopua Paaroo, ahpo soontarowao ahpo karisontarochi i'tonurekapua pu'kao.

¹¹Wa'aoi pu'ka tukawarichioi, Apoe Paamiraa Eesusi, eenechi ahpo tetewiterepua Paaroo. Waikaopua chaaneriapua Paaroo:

—Ka'te tesiwa erapamua aamo ikiyao. I'wa Eerusareni aamo nayewariachitia no'oo, wa'achiche cheeka nayewapuapua, Rooma te'ta muuwarichiopua.

Paoro merimia ahpo kateweniame

¹²Ma'chirepasoopua meereo i'isaeri ti'tijoe nanaaramea, Paoro merimia ahpo kateweriapua waikao, kiisi ko'komio tuukaopua pehjo, iiweta ki me'yaapua Paaroo. ¹³Puuu wa'a chaachapakamea ti'tijoe, u'matoame ooka weerewa eneriapua.

¹⁴Waikao wa'a chaachapasaapua, neeserosi pa'pamuratuamechi e'enariapua, o'ochetiame tewaniame tu'tuyewachi tiame, pu'kao chaachapariapua:

—Ki teesa pichiwaka chaachapakame teemea, ki ko'komio tuukaopua, iiweta ki me'yaapua Paaroo. ¹⁵Pukaepa teemea kapitaio, wisikueka upajerani teemea Paaroo, epeche kaawe katewemio tuuka. Kapitaie upaninoipua Paaroo, wa'ami ahka puuyeka mochima teemea merimia, ke'chu asiyoiopua.

¹⁶Nape Paoro piinira taanaraa temari, pu'ka nane'rekapaopua, Paoro tuuyeriapua pu'ka noonowinariaopua, karisontarochi simika.

¹⁷Waikao Paoroa, paaesapa aata kapitaio, chaaneriapua pu'kao:

—I'ka temario, te'ta aamo paamiratuamechi i'tomitiapua, itapiti tuumerikapu puuua pu'kao.

¹⁸Waikao kapitaia pu'ka temariopua, te'ta soontaro nuurarichi u'pakaopua, chaaneriapua pu'kao:

—Puuu Paoro peereso kahtiamea, i'ka temari aamo u'yepanurakapua, itapiti aamo tuuyemichiopua.

*Paoro techiwaraa, Paoro merinarenio
tuuyena kapitaio. (23:18)*

¹⁹Waikao puuu te'ta
nuuraria soontaro,
sekachi chapika
poanachi i'toka temario,
iinatukeriapua pu'kao:

—¿Ihtana no'o
chaanemo o'raimua?

²⁰Waikao temaria
chaaneriapua pu'kao:

—Aaata isaeri

ti'tijoea, eenechi aamo wisiekueka itanemio tuukapua Paoroo, epeche kaawe katewemio tuukao, eenechi weruma napawitioopua. ²¹Nape ka'te pichikemitiapua pu'kao, oowera wa'a chaachapamekapu puuua, ohsotia puuua pooechi puuemio tuuyapua, ke'chu asiyo merimia. Puuu wa'a chaachapakamea, u'matoame ooka weerewakapua, kiisi ko'komio tuukapua nerojimiao, ki me'yaapua pehji Paoroo. Aamo e'wesoo, wa'a noonoimerikapu puuua.

²²Waikaopu te'ta soontaro nuuraria, pu'ka ahpo tuuriao, ki aaata tuuyenureriapua.

Eeri te'ta yawichichi uhjuraniame Paoro

²³Waikaopu te'ta soontaro nuuraria, ooka kapitai paesapaopua, pi'pie si'siento soontaro ye'kameopua pipiripi kapitaia, chaaneriapua pu'ka ka'kapitaio:

—Ooka siento soontaro wehchi nokisimeri na'poametiapua, paika weerewa aampa oosa mariki kawachi nokisimeri tiame, wa'a ikisa tiameo, ooka siento merijichera makoka nokisimeri. Pu'ka yooma na'poasao, Sesarea siimpapuapua, ehpe tukao tepetukao. ²⁴Paorooi kaawai kiasaopua ahjachi yasitomichioo, kaawe neesetopuapua pu'kao, aamo nokisiachi siimpachio, ahjakame asimichiohua Eeri yawichichio.

²⁵Puuua wa'a cheesaapua, iyosi iyotesa ki'yariapua kapitaio, eee chiiame:

²⁶“Nee Kaurio Riisia kuchitewaamea, aamo soontarua te'ta nuurameraa, aamo te'ta yooreniamie yawichio, i'ka iyotesa uhjurenane aamoo, aamo Eeri tewaniamehua yawichi. Ikachio, wa'a aamo uhjuriane tiameo, no'o tísia kaawe e'rewa teepotario. ²⁷Ihji Paoro wa'a i'toniamiea, i'isaeri ti'tijoea chapisitiamekapu i'wa Eerusarenio. Pu'kaonia, amori meriniopao, nehpuakania pu'kao no'o nuuria soontaroeo, i'kao neea nane'rekapao, rooma tijoekopua. ²⁸Neeea, te'ta kaawe nane'renariapa ihtatia ohjoare wenejiniamieo, napawinurekania te'ta i'isaeri pa'pamiratuameo, te'ta napawiniachio, wa'a napawitiachi chaachapamichiohua ihtanakoopua Paoro

iintoriao. ²⁹Nape Paoro wenejiniamea, ahpo wa'api i'isaeri nokiwa yoorewa eneriapua, ki rooma nuurewachitia; puuua, kihta meriwame asiyame eneriapua, kihta karichi yachaniameóipua. ³⁰Pukaepa neea, ookapi i'isaeri ti'tijoe meripume inamukapania pu'kao, wa'a aamo uhjurekania i'kao. Pu'ka Paoro wenejikameo, amochi e'enanurekania pu'kao, amochi e'enaka katewemichiapua, Paoroo te'ta itapiti ki kaawe iintokame enesoo. Pu'kache no'o aamo tuuya uhjuramenia.”

³¹Waikao soontarao, yooma ahpo nuuretiachitia neesetosiriapua Paoroo. Waikaopua Paoroa, pu'ka wa'api tukao i'toretiaipua. Wa'a mochiwachi i'totiachio, Aantipati tewaniachi eneriapua. ³²Puuu wehchi nokisiamea Paoro neesetokao, tukaoche neesetosapao, Eerusareni e'enariapua eenechio pu'ka meereo. Ma'chirepasoopua, kawachi nokisiameche, Sesareami uumparepua, Paoro i'tokao. ³³Sesarea ajasisaapua, Eeri yawichi kiasapaopua pu'ka iyoterio, wa'a towariapua Paoroo. ³⁴Waikao Eeria, pu'ka iyojura iyonasaapa, iinatukeriapua Paoroo, ihtana weechi tijoekopua Paoroo. Waikao Paoroa Siirisia weechi tijoeko tuusoopua, ³⁵chaaneria Eeriaa:

—Ehjepa aamo wenejiame e'enasoopa, aamo keepumane aamo nehpuwao.

Waikao neesetoka yachanurariapua Paoroo, Eerore yayasariachio ahpo ya'yawichitewa ne'nemia enasaa.

Paoroa Eeri yawichichi ahpo nehpuvani

24 Neipa mariki taawechio, Anania te'ta neeserosi paamiraa, Sesarea eenariapua, ookapi tuuyewari o'ochetiame tewaniame yeeka, naati u'pariapua tiame ahpo nehpuvamero, Teturo. Puuua Eeri yawichichi e'enariapua, Paoro wenejiwa chaachapamia. ²Waikao napawitiachi upatiopua Paoroo, Eeriaa wenejiameo, naewanurekapua. Waikao Teturo tewaniamea, o'inekapua cheekao:

—Muuu te'ta kaaweruma yawichíí, aamo iintowachi ta'iria mochikame teemea, aamokamera te'ta machiwachi epeche kaawe teetoame teemea, yooma taamo weechi ohjoemea. ³Aamo Eeri te'ta weruma yoorewa tiamerao, yooma aamo kaawe ihsiao, kaawe uuka tetewame teemea ahkai mochiwachiamio. ⁴Nape ki aamo tehpe eenepajerapao, aamo taamo kaawe e'rewesoo, taamo tesiwejerani teemea ku'witapi, taamo wenejia keepukaopua. ⁵Ihji tijoia, tísia kichiwa ihsiamekapu, ahkai ahpo pakiyachiamio i'isaeri ti'tijoerichio. Yooma weechi i'isaeri ti'tijoerichio, tísia nasiwatiapu puuua. Ihjikamerakapu te'ta masitaria, Nasare pirenaturichi masitiamea. ⁶Ki yooremo o'rariaipua taamo tiopachio, nape ke'chu ihta iintoiopua pu'kao, chapika teemea pu'kao. Teemea, taamo nuurarithia katewemo o'riapua, ⁷nape Eerusareni te'ta

soontaro nuuraria, puuua Riisia tewaniamea, utewachi taamo u'yesapao, amochi taamo e'enanurakapua katewemiao. Pukaepa i'wa e'enakame teemea, amochi katewemia i'ka taamo wenejiao. ⁸ Amoe iinatukesapua muuua, amoe nane'remapua pu'kao, pichiwakopapua, taamo chaachapao.

⁹ Wahjachi i'isaeri wa'a ajakamea, wa'achi chaachapakapua tiameo, Teturo chiia pichiwataka. ¹⁰ Waikao Eeri yawichia, sekae nayewenurekapua Paaroo, nayewamichiopua. Waikao Paoroa, o'inekapua waikao, ahpo nehpuwakaopua cheekao:

—Tísia kaawe e'raka cheemania no'o nehpuwao, aamoo ki ehpesi yawichituamekopua i'ka weechio, yooma nane'reka yasitoamekopua aamoo, yooma i'ka weechi ikiwameo. ¹¹ Muuua iinatukesaa, nane'remamua no'oo, ki tehpe simiyamekopua no'o Eerusareni eenariao, oosa mariki aampa ooka taawe i'toamekopua no'oo, Riosichi paparamia eenarioiopua Eerusarenio. ¹² Ki tetewitiamea aaata nekawiameo wa'amahkao, aaataoi weeru nokiteniameoi i'isaeri tiopachio, napawikarichioi, Eerusarenioi wa'amahkaoi. ¹³ Ihji no'o wenejiamea, ka'chi iika pichiwatamapua ahpo wenejiao, kiisi pichiwakopa chaachapao. ¹⁴ Nape no'o ehkoriaami Riosiwa yooreka yasitoaa, pichiwa puuua. Pu'ka wa'api Riosi Tijoe Tijoetukame masiteka yasitoame neeea, i'ka Weemera Riosichi Poee tewaniame, nape pu'kao no'o wenejiamea, ki kaaweruma masitewa teewanipua. Neeea yooma Ehkoriaami Iyotetiame pichikiamepua, Moisetaru iyoteria, Riosi na'nayewatura iyoteria tiame. ¹⁵ Neeea no'o wenejiamechitia, nane'reka yasitoamenia, eenechi taamo oijenatesoopua Riosio, wa'achitia napati taamo katewemerikopua, ka'karumao ki ka'karumaoi tiame. ¹⁶ Pukaepa neeea, tísia iyorika yasitoamepua Riosichio, kihta a'chi teerenariapa Riosichio, ti'tijoerioi tísia kaawe e'raka no'o tetewijerapa.

¹⁷ Neeea mehka oika, ookapi paamusapa eenechi eenakamenia, ku'iwa u'pakaopua Riosichi poponiwa tooremuamewichioopua, Riosiwichioo, itapiti oowewari u'yepaka tiame. ¹⁸ Pu'ka Riosi oowewa wa'a no'o toayoi tiopachio, wa'a no'o tewakapu ookapi i'isaeri ti'tijoeria Asia weechiana e'enakame, no'o Riosi oowewari toemia simirioiopua, no'o Riosi ahjama kateweriwichioo, i'isaeri ti'tijoeri nokiwarichitiaopua. Nape neeea wa'a tiopachio kihta na'ara ihsikame tetewitiamea, aaataoi no'o weeru nokiteriaioi, ti'tijoeriai wa'ao, kiteeriaipua weekao. ¹⁹ Puuukamera i'wa e'ename teeriaipua no'o wenejimiao, itapiti te'ta ki kaaweruma no'o iintokame enesoo. ²⁰ Nape ki e'nariopua pu'kao, ihji Eerusareni ti'tijoe i'wa e'enakamera, no'o wenejimeripua, aapoekamera Eerusareni te'ta weruma napawitiachio, te'ta itapiti ki kaawe no'o iintokame enesoo, aapoekame inamukamekapapua wa'a napawitiachio. ²¹ Nape wa'a

te'ta napawitiachio, kihta te'ta na'ara iintokame tewitiamenia, i'kache no'o cheekopa nenekakamepua wa'ao: "Eemea mukukai eenechi ahjaniamie no'o pichikiopa, no'o wenejiamepua."

²²Nape Eeria, kaawe nane'riamekapa pu'ka Weemera Poee masiteniamieo, wa'atia toimo orapariapua pehjiio. Pukaepa yooma wa'a napawikameo, chaaneriapua:

—Apoe yawichi Riisia enasopa, katewemania pu'ka aamo peereirao.

²³Waikao Eeriaa chaaneriapua ahpo kapitaio:

—I'toka i'kao waami yahchaka iinuemiachi, kaawe neesetopuapua pu'kao. Yooma wa'a ne'nemia enapameo reesisepuapua pu'kao, itapitie ku'inariameopua wa'a enapakao.

²⁴Paikapi taawechi neipao, wa'a eenare Eeria ahpo uupi Ruusira tewaniame ahjama, isaeri oowitiame. Paoro kahtiachi e'nasaapua, ahpo mochipariachi paaeriapua Paoroo, keepunariapapua pu'kao, achini teeka paparaniamie Eesusichio, Riosie Weratiamechio.

²⁵Waikao Paoroa chaaneriapua, te'ta kaawerumache yasitomerikopua, kiisi newitoteka ahpo ki kaawe yoranarewao, nape pu'ka aaata ki ka'karuma yoorakameo, kokosapuamekopua Riosieo, katewewa taawechio. Nape Eeria wa'a tiame inamukapao, seeweparepua. Wa'a erapakaopua, chaaneriapua Paoroo:

—Wa'asi, wa'asi, no'raka ehpeo aamo kahtiachio. Meeriamahka aamo keepumane eenechio.

²⁶Eeria weesa paeriaipua Paoroo, nape ki pichiwa keepunareka paaeriaipua, ohsokamera puuuu, Paoro toomiwarakamera inatariaipua, Paoro peereso kahtia, ma'chipawa nateteniamie.

²⁷Ooka paamupari u'matoiopua, piirechi yawichi weraretupua Eeri yawichituriachiopua, Poonsio Ehto tewaniame. Nape Eeria, ahpo yawichiwa toayaopua, ki ma'chipasa toariaipua Paoroo, kaawe itipinariapa i'isaeri ti'tijoechiopua, wenejiameo.

Paoroa Ehto peereirachi

25 Ehtoa Sesarea mochiwachi enasaapua, wa'a ahpo yawichituwa yasipamiachio, paika taawe yasisaapa wa'ao, Eerusareni moenariapua. ²Wa'a asisooopua i'isaeri ti'tijoea te'ta neeserosi pa'pamiratuamea wa'a tiopachio, wahjachi i'isaeri pa'pamiratuameapua tiameo, Ehto yawichichi e'enariapua Paoro wenejiwa nayewemia. ³Tesiwa chaachapaka itaneriaipua yawichio, Paoroo Eerusareni upajerakaopua eenechio, Ehtoo wa'a Eerusareni katewejerakaopua Paoroo. Nape aapoeo, oowera wa'a chaachariapua pooechi merinariapa. ⁴Nape Ehtoa wa'a chaanetiapao, chaaneriapua:

—Ka'i neeea pu'kao. Paoroo wa'api Sesarea peereso yasimeripua pehjiio, neeeaioopua tiameo, ku'we no'rameripua. ⁵Aaata pu'ka

katewenaria Paorochi simiyameo, no'o ahjama siimpapuapua, ookapi i'isaeri pa'pamiratuamea. Itapiti te'ta ki kaawe iintokame enesoo, Sesarea wenejipuapua.

⁶Ihji Ehtoa, osanao taawe oosa mariki ahka wa'a kahtiaio, no'rariapua eenechi Sesareao. Sesarea asisaapa pu'ka meereo, ahpo yawichituwachi yasipasaapua, ahpo kahtiachi upanurakapua Paaroo. ⁷Paoro upatioopa yawichi kahtiachio, puuu i'isaeri pa'pamuratuame Eerusareni e'enakamea, Ehto kahtiachi norikame ajapakaopua, weeka itapiti na'ara tiame wenejikapua Paaroo. Nape aaataai kihta ahpo wenejia pichiwa chaachapakapua Paaroo. ⁸Waikao Paoroa Ehto yawichichi ahpo nehpuwachio, cheekapua:

—Nee, Ehto yawichii. Yooma ihji ti'tijoe chaachapariaa, kiisi pichiwapua. Neeea kihta na'arakamepua pu'ka i'isaeri ti'tijoerio, pu'ka iyoriwachioi, pu'ka i'isaeri tioparachi iyoriwachioi, te'ta Seresa yawichichioi, ihtaoi rooma yoorewarichioi.

⁹Waikao Ehtoa, yooma neneku peereiniam e inamusaapua, kihta weruma a'chi tiamekoipua Paaroo, nape kaawe itipinariapa i'isaeri pa'pamuratuamechio, oowera iinatukekapua Paaroo:

—¿Eerusareni aamo uhjurajeranimua, wa'a aamo katewepuawichioo?

¹⁰Nape Paoroa wa'a chaanetiaapa, cheeka nehjiakapua:

—Ka'i. I'wa kahtiam e neeapa rooma peereirachi, te'ta yooma no'o katewepua tiiachikamera. Te'ta nane'riame muuuapa no'oo, kihta iintokamekoniam aaataoi i'isaeri ti'tijoechio. ¹¹Ki nu'unti na'ara iintokame enesania, meripua nakiyame enesaoiniam, kihta chanimiiniam meripuaio. Nape kihta na'ara iintokame eenesaane, aaataai ki reesisemetepua no'oo, nanaarame i'isaeri ti'tijoeri no'o i'tomichioo. Nape aamoo ka'chi iika kateweme teeresoo, te'ta Seresa weruma yawichichikamera no'o i'tojeraniam, wa'akamera no'o katewekepuawichioo.

¹²Waikao Ehtoa, ahpo tu'tuyewari ahjama nayewasaapua poanachio, eenechi enasaapua chaanekapua Paaroo:

—Wa'a tiame aamo itayopao, wa'a rooma yawichichi i'topuame muuuu, Seresa te'ta yawichi aamo katewemichioopua.

Ehto Aaripa nayewia, Paoro wenejiwachi simiyame

¹³I'ka chaachapatioi ookapi taawe i'toiopua, Aaripa epeche yawichiai, wa'achi eenakapua Sesarea ahpo uupi Werenise tewaniame yeeka. Ihji Aaripa yawichiam, Ehto yawichi yawichitumiam kaawe e'remiam e'enakame eneriaipua wa'ao. ¹⁴Ehtoa ookapi taawe itipikopa wa'ao, Paorochi simiyame nayeweriapua Aaripa yawichio. Ihjiam chaaneriapua pu'kao:

—I'wa kahtiapu piiripi tijoe Eeri toaria peereso. ¹⁵Eerusareni no'o oiyoio, wa'a isaeri tiopachiam neeserosi pa'pamiratuamea,

o'ochetiame tewaniame pirenaturi tiamea, no'o itanekaipua Paaroo, ahpo kiapuaichiopua puuuu, meripuawichioo. ¹⁶Nape neeea rooma ti'tijoerio, ki wa'a nokiwameko tuukania pu'kao, ki pirena ajawaka te'ta iintoria iinatukesapapua, ki pahcha katewesaopua ahpo nehpuapua wenejiwao. ¹⁷Pukaepa pu'ka taaweche noochi e'enasoopua Paoro wenejiameo, ikanati pu'ka meereopua, no'o yawichi yasirachi yasipasaapa, i'noranurakania waikao, pu'ka peeresoo. ¹⁸Nape puuu wenejiamea, aataai kihta te'ta tiame chaachapakapua Paaroo, no'oo te'ta weruma iintorio maaeriachitiao. ¹⁹Puuu pu'ka wenejiamea, aapoeche ahpo yooreka mochiwache eneriapua. Naatiche wenejikapua Paaroo, aatache Eesusi tewaniame, pu'kao mukukai eenechi ahjakameko tuuwame. ²⁰Neeea ka'chi ikime e'rapania pu'ka katewemiao, iinatukekania Paaroo, Eerusareni ahpo i'tojeraopua, wa'a ahpo katewepuawichioopua. ²¹Nape apoe Paaroo, ki Eerusareni ahpo katewenurekapua. Ohso kaawe te'ta yawichichi ahpo katewejekapua puuuu, Rooma kahtiame te'ta yawichichi. Pukaepa i'wa yachatoamekania pehjiio, ahkasi Rooma no'o uhjurachisi, te'ta weruma Aukuhto Seresa yawichichi.

²²Waikao Aaripa yawichia, chaaneriapua Ehtoo:

—Keepusa kaawe eramiinia pu'kao.

—Kaawepua —cheeriapua Ehtoa—. Meere aamo keeputemane wa'a teesoo —cheeriapua.

²³Pu'ka meereo Aaripaa, napawiniachi eenariapua ahpo uupima, Paoro keepumia. Te'ta weruma teetoka eenakapua ahpo so'sontarowa ahjama, te'ta weruma te'terewaeme wa'api mochikameai, ahjama muikapua tiame weeresi yoorekoo. Yooma tísia nateyame wakiraemekapua. Waikao wa'a napawitiachio Ehtoa, upanurakapua Paaroo. ²⁴Ehtoa waikao, cheeka nayewekapua napawitiachio:

—Aaripa yawichii, wahjachi tiame taamo ahjama napawikame, wa'a weerame eemea i'ka Paoro aamo tetewachio, Eerusareni e'ename pu'ka wenejiameo, pu'ka iintoria chaachapamia aamo keepumiao. No'oo puuu i'isaeria, no'o merinuriaipua pu'kao, ²⁵nape neeea, pu'ka wenejiwao ki meriwame asiopao, ki me'yakania. Nape apoe wa'api te'ta yawichichi ahpo katewenuropao, wa'a tiichipa wa'a uhuramo o'rania, te'ta Rooma Aukuhto yawichichi. ²⁶Nape kihta tewakapa neeea pu'kao, itapiti te'ta weruma na'ara iintorio, kihta iinuekane no'o te'ta yawichi chaanemiao, Rooma kahtiameopua. Pukaepa i'wa u'pakania napawitiachio, yoomahka iinatukepuachioopua, nape muuu te'takamera Aaripa yawichi. Wa'atiaio itapiti aamo tewikesoopua na'ara iintorio, pu'ka iyotesa uhjuramania waikao, te'ta weruma Rooma yawichichioopua. ²⁷Ki kaawe tiame maaenania, aata peresoo no'o uhjuraniao, kihta te'ta na'ara iintoria iyotesapua.

Paoroa nayewena Aaripa yawichi ahpo nehpurawa

26 Wa'a chaanetiaapa Aaripaa Ehto yawichieo, chaanekapua Paoro:

—Muuupechi aamo nehpuo.

Waikao Paoroa, sekae ihchitasaopua wa'a napawikameo, eee cheeka o'inekapua:

²—Muuu te'ta Aaripa yawichiii, tísia nateyame e'ramenia, ehpe aamo tetewachi no'o nehputiaopua, yooma ihta i'ka i'isaeri nanaaramee no'o wenejiwao. ³Neeea noochio epeche kaawe e'ramepua, aamo tetewachi no'o nehputiapao, epeche machiyamekopua i'isaerio, aachin tiamekopua pu'ka nokiwao, ihta taamo peereitaoipua tiame i'isaerio. Pukaepa no'o anachaka keepusaa, tísia kaawe enemiimua.

Paoro ihsika yasitoria, ke'chu Eesusichi paparaio

⁴Neeea i'isaeri ti'tijoeo, nu'utikai nane'reniamenia, achini teeka yasitoriaopua no'o weewachio, neipaoi no'o weripasoopua Eerusarenio, achini no'o teereriopua. ⁵Aapoeo nane'rekamekopua no'oo, te'ta parisero kopao, pu'ka parisero te'ta Moise nuurari iyorika mochitao, no'oo pu'kao te'ta iyorika yasitokamekoopua, pu'ka no'o ma'chitanariaa ma'chitamapua. ⁶Ehpeo i'wa no'o weraniame peereichio, no'o ehkoriami noonoriwa Riosiwara chi paparapa i'wa weraniamenia, pu'ka Riosiwara iintomo tuuriachi pichikiapa. Puuu Riosi iintomo tuuriaa, weemera ahjari taamo kiapumeepua, ahpo ahjama mochipuame, ki wahjamesi, nape pahchao taamo oijenatemeripua mukisoo. ⁷Naakonakoo, yawichi Aaripa! Ihji no'o wenejiamea, ki Riosi iintomo tuuria puuyeka mochitoameepua, nape yooma taamo oosa mariki aampa ooka tetejimarituriaa, Riosi te'ta iintomo tuuriakamera puuyeka mochitoameepua. Pu'kawichio iyorika mochitoameepua, ehkoriamisi o'inia, senepi taawechi kiisi toaka wa'api teetoka. Nape ihji no'o wenejiamea, kihta wa'a te'tiameepua. ⁸Waikao eemea no'o wenejiamea:

—¿Achini iikai eemea kiisi pichikiameepua Riosio, eenechi ahjatiamekopua mukukoio? —cheekapu Paoroa, ahpo wenejia ne'nepakao.

Paoroa Eesusichi paparame na'arario tuuna

⁹Nee, Aaripa yawichíí, neeeai pukeri simiyachio, kiisi pichikiamekaipua Eesusio Riosichi eenamekoopua. Pukaepa neee Eesusi Nasarenichi pichikiameo, na'ara yoramia naanariainia pu'kao, yooma ko'inareka. ¹⁰Wa'a iintokamenia Eerusarenio. Neeea Eerusarenio, muuwaeme Eesusichi paparameo, karichi

to'wakamenia, wa'a neeserosi pa'pamiratuame nuurarichio. I'ka Eesusichi paparama ko'iniameo, wa'achi e'rakamepua neeeai. ¹¹Kiisi seenepi simikame yomachi napawikarichi oika, utewaeme na'ara yoorakamenia pu'kao, toimichiopua pu'kao, ahpo Eesusichi paparao. Tísia nekamuchiameai neea pu'kao, wa'a tiipaonia pu'kao, ahkasi seesenu mochiwachiamioi naanaritokamenia pu'kao, kiisi ta'iria mochiteka.

Aachin teeka papararia Paaroo Eesusichi

(Eesusi Ajawaria Yooraria 9:1-19; 22:6-16)

¹²'Pu'ka eratoka simikamenia Raamahkoo, pu'ka i'isaeri tiopachi pa'pamiratuamee uhjuratiaio. ¹³Nape no'oo pooechi ihtoiopua, amori oowetawe enetoiopua, tewekachitepa o'inia no'o tahjepakame tetewakania, nape epeche utewaeme tajayame ki taaachitia, no'o norikamesio, yooma no'o ahjama nokisiamechio. ¹⁴Wa'a iikapa teemea, yooma wehchi ruhjikapua. Waikao te'pa o'inia, chechaniapua euro naerachio: “Sauroo, Sauroo, ¿achinikai noochi nasiwanimua? ¿Ki aamo wa'api na'atanimua wa'a ihsikao, oisi ahpo ichera chejiwa temuyamechitia?” ¹⁵Wa'a chaanetiapa neea, iinatukekania: “Paamira, ¿aatana muuu chiia?” — chaanekania waikao. Waikao no'o chaanekapua: “Eesusi neea aamo ahjama nasiwao. ¹⁶Werisísaa. Neea aamoo, no'o yorakeka yasitomichio aamo machejeniam neea, aamoo no'o nayewatuamera enemichiopua, yooma i'ka no'o aamo tetewiteriao, yooma ihtaiopua tiameo, no'o aamo tetewitemiaopua pehjiio. ¹⁷Nee Eesusia, ahkai no'o aamo uhjurachi, aamo ahjama ihsimania, i'isaeri ti'tijoechio, ki i'isaeri ti'tijoechioopua tiameo, aamo neesetoka. ¹⁸Yooma i'ka nayewejerania ti'tijoechio, nane'reka mochtomichiopua ahpo, ki kaawe nokaka mochtomekopua, pu'ka nane'resaapua, Riosi yooreka mochtomichiopua. Ehpeopua pehjiopua, ki ka'karuma nokaka mochtomepua tukaparichi nokiwame, ki mamachiriamechitia te'terewachi. Nape muuu Paoroa, muuu ihsimeripua puusira wahjonekaopua, ka'karuma nokiwachio. Wa'a iikame enesaapua waikao, ki Satanasikamera yooreka mochtomeripua, Riosikamera yooreka mochtomeripua waikao, ahjachi paparakao. Noochi paparama enepasoopua Riosia, cheriwemapua pu'ka tatakoriario. Waikao yooma ahpo piipateria tatakorio, ahpo Piipateria Mochitiachi, mochtemapua.” Wa'asa no'o chaanekapu Eesusia.

Paoro tewekachi tetewitiame e'wari

¹⁹'Wa'asa iikameka neea, Aaripa yawichi. Waikao o'inia, pu'ka Eesusi e'waka yasitoame neea, yooma pu'ka no'o chaaneretia yorasika, tewekachi o'inia no'o nayewetioio. ²⁰Pukeri

simiyachio, Raamahko mochiwachi nayewatukania pahchao, neipao Eerusareni mochiwachi, wa'a ikisa yomatiamie Uurea mochiwachiami. Yooma wa'ami oisaapa, ki i'isaeri ti'tijoechi oisikania, yooma wa'achi chaanekania tiameo, Riosichi e'enanurekapua pu'kao, ahpo cheriwewa itamichiopua tiameo, ahpo tatakoriwa cheriwepuawichioo. Yooma toinurekania pu'kao, ki ka'karuma yooraka mochikao, ohso kaawe ka'karumakamera yoranurekaopua pu'kao. Wa'a te'teresaapua, pichiwa Riosichi paparamechitia ahpo te'terepo tuukania, ti'tijoeopua pu'kao, yooma tetewipuawichiopua pu'kao, ahpo Riosichi ka'karuma eneparioopua. ²¹ Pukaepa neea Eerusareni tiopachio, Eesusichi simiyame naewamekapa, chapitiamenia merinarekao. ²² Nape ahkasi ehpeoi Riosie no'o neesetotiamekapaopua, wa'apitia simitiamenia, Eesusichi simiyame nayewatukaopua, yooma ti'tijoeuwichiochio, te'ta weeweruma tiamewichioo, ki weeweruma tiamewichiooiopua. Kiisi se'wika i'toame neea, pu'ka ehkoriai Riosi na'nayewatura chaachapariaopua, Moisetaru iyoteriaopua tiame, yooma pu'ka chaachapariaopua, ahka ihtoriachiopua pehjo, itapiti te'ta aiwameri ikipo tu'tuitiameopua Riosie Uutiameo, Meesia tewaniameopua. Puuu Meesiaa, Eesusi puuu, Nasare ohjoekame. ²³ Ihji Meesia Riosie Uutiamea, pu'ka ehkoriai chaachaparia ikirepua mukukao. Ihji Eesusiai apoe cheekamepua tiameo, apoekopua tuuka ehkoriai nayewatiameo, eenechi ahjamio tuutiameopua mukukaio, paika taawe simiyachiopua. Ehkoriaimio chaachapariaipua tiameo, ihji Eesusia itapiti tajayameka teeremerikopua, yooma ihta ti'tijoechiopua, yooma aaata tukapachi mochitoamewichioopua, yoomahka tatakoriwa cheriweka newipatepuaichiopua Riosieo, ihta ti'tijoechioopua, i'isaeri ti'tijoechio, ki i'isaeri ti'tijoechioopua tiameo.

Paoro Aaripa yawichi Eesusichi paparatendaria

²⁴ Wa'a cheeka ahpo nehpoioapa Paoroo, Ehtoa, sisinaka chaanekapua Paoroo:

—Paoróo, ¿ki rooroikamekosa muuuu? Muuuu, u'matoame aamo penitapao, rooroikamekoimua.

²⁵ Nape Paoroa nehjiakao chaanekapua:

—Ka'íí, te'ta yawichi Ehtóo. Kiisi rooroikamekaite neea. Kihta a'chi tiame neea. Te'ta pichiwa chiiamenia no'o chiiiao. ²⁶ Ihji Aaripa yawichiaa, kaawe machiyamepua i'ka itapiti no'o nehpuka chiiiao, pukaepa ahjachi e'raka nayewiamenia pu'kao. Ki wa'ami ahka noriwi ikikamepu no'o chiiiao, pukaepa nane'riamecheko e'ramenia Aaripa yawichio. ²⁷ Aaripa yawichii, ¿pichikiamemua pu'ka ehkoriai Riosi na'nayewatukame chaachaparia? Eje'e, nane'riamenia aamoo pichikiamekoo.

²⁸Waikao Aaripa yawichia cheekapua Paoroo:

—Kiiya no'o Eesusi Riosie Weratiamechi, paparamerapatiamemua.

²⁹Paoroo chaanekapua waikao:

—Kiiyaoi ahseparioi, noochitia te'ta Eesusi paparamerajeraninia, nape ki no'ochitia i'ka kaarenae o'yaeka; ki aamoche wa'a e'riamenia, yooma i'wa napawikame no'o keepuamechiopua tiamé.

³⁰Waikao Aaripa yawichia werisikaopua ahpo uupima Wereniseo, Ehto yawichi tiame, yooma na'pa ya'yawichi ahjama e'enakameopua tiame. ³¹Yooma puuua ajasika ma'chi uumpakapua, Paorochi simiyame ahpo katewemiaopua, aachin teeremiaopua pu'kao. Wa'ao puuua, ahpo chaachapariapua:

—Kihta iintokame ihji tijoea, meripuameoi ki ahsepamepua, karichi yachapuameoi ki ahsepamepua.

³²Waikao Aaripa yawichia chaaneriapua Ehtoo:

—Ihji tijoea toipuame eneriaipua, ki te'ta Seresa yawichichi itakame enesoo, ahpo katewepuameo.

Paoro te'ta Rooma weruma mochiwarichi uhjurawa

27 Waikao wa'a napawitiachio, Ehto yawichia Aaripa yawichia tiame, yooma katewesaapa taamo uhjurapua, Rooma i'totia teemea waikao Iitaria weeechi. Waikao Paoroo wa'a siinpaniachio, Uurio tewaniame kapitai soontarowae neesetotiapua, wahjachi pe'pereso i'toniam ahjama. Ihji Uurio tewaniamea, te'ta rooma yawichi kapitairakapua, piie sienta soontaro pirenaturi ye'kamekapua, Te'ta Weruma Yawichi Soontarowara tewaniame, puuua teewaeriaipua tiameo, Aukuhto pirenaturi. ²Sesarea o'inia, Aramiti upatia teemea, pawekakera chuchupachi. Wa'a o'iniao pawekakerachi mo'moenaka teemea, amori Aasia weeechi pawesimerichi, puuua simiyaio tetekiwachio chukipasimerichi. Taamo ahjamao simikapua tiameo, Arihtako Tesaronika ohjoeme, Maseronia weeechi. ³Wa'a ikisaa pu'ka meereo, Siironi tewaniachi chukipakapua pawekakeraa. Wa'ao Uurio kapitaia, kaawe uuka tetewikapua Paoroo, reesisekapua wa'ao, Paoro kaawe e'ria ne'nemichioopua, Paoro ku'inariameopua itapitio, reesisetiapua tiame. ⁴Siironi puuyasaapa teemea, Chipire pawenasipa weechiamina uumatokapua, Chipiree nehupasi eekao, tamomina ekayao. ⁵Wa'a o'inia pa'we simikao, Siirisia waapiami uumatotiapua Paajiria tiame, waikao Miira muuwari mochiwachi ajasitiapua, Riisia weeechi.

⁶Wa'a Miira mochiwachio Uurio kapitaia, wa'a tewekapaopua piiripi pawekakera Arejantia o'inia eenameo, Iitaria simiyamekopua pu'kao, wa'a mo'moenaputia teemea. Waikao pukachi uumatotiapua pawesikao. ⁷Pukachi pawesikaopua waikao, weeka taawe tehki

nokisikaopua muuwénatio, Kiiniro ma'chiachimi e'enatiapua. Eekao tamomina puuchiopa pehjiio, Saramoni ma'chiachimi e'enatiapua, ki ekayachiami. Wa'a nokisika Keretami e'enatiapua pawenasipa weeechi, pu'kao noorika ku'risikao. ⁸Wa'a Kereta tetuyachi muuenati nokisikaopua, Kakupa Pawekakera Chuchupaniachi tewaniachi, ajasitiapua waikao, waapi Raasea tewaniachikapua wa'ao.

⁹Wa'a nokisinioiopua tísia tehki nokisikaopua eekaeo, ki ku'itapi wekatetiamekapaapua, tuurawiai amori asiyachikopa wa'asio, tísia maapori teeremerikapa pa'wesimitiao. Waikao Paoroa, kaaweruma tuuyaipua pawekakera i'toameopua:

¹⁰—Pa'pamiratuame, maapori teetomeri tetewamenia, i'ka taamo siimpao. Maapori tiame tamochio, ki ahjapuameoi te'tiamepua, yooma taamo i'toaa'i pawekakerachio, wewekatepuamekopua tiame. Pukaepa i'wa itipitia kaawe eneriaipua pehjiio, ahkasi tuurawi u'matoachisiopua.

¹¹Nape soontaro kapitaia, pawekakera i'toamekamera e'wekapua, ki Paoro chiia. ¹²Ohso kaawe uumatopo erapakapapua wa'ao, ki kakupakopa wa'a itipipuameo pawekakera chuchupachio, ki kaawe teeremioopa te'ta tuuroi wa'a itipiniamewichioo, uumatotiapua wa'ao. Ihji kapitaia, Weenise ajasimo o'rakapua ohso kaawe, wa'a pawekakera chuchupachio epeche kakupakopua wa'ao tuurawi u'matoachisi itipiniaio, epeche kaawe nehpuwawichiokopua wa'ao, ahkai enakoi weruma eekao. Wa'a Weenise pawekakera chuchupachio, Kereta weeechi pa'we naasipakaapua.

Weruma yu'ki pa'wechi

¹³Waikao ke'chu puuyaniaio, tekiyana o'inia eejekoopua teesa, ikanati uumatiapua waikao Kereta chokichiami nokisika. ¹⁴Nape wa'a nokisinioio, senawato cherayachi kawiyanakia ki nu'uti eejekao, ki muuenati taamo takiputokekapua pawekakerao. ¹⁵Waikao teemea ka'chi iika ye'katoame tiiapa pawekakerao, taamo toaka teemea taamo takiputomichioopua eekao. ¹⁶Waikao teemea, Kaura tewaniachi pawenasipa, pukaminami uumatoka teemea, wa'a pukaminamio ki te'ta ekayachikopua. Wa'ami nokisiaio, newikakera panitoniamео, tehki nokaka moenaputiapua, tísia ekayopa. ¹⁷Moenapusaapa pu'kao, weruma pawekakerao, wiitarie wipirinaka puritiapua ki kahsimichioopua. Waikaopua ekajitora wisasorio, yooma tekiputiapua tiameo, setechi chaipuameo pawekakerao, siintoka uwatiame panisutotiaapua eekaeo. ¹⁸Pu'ka meere ma'chirepasoopua eekaa, epeche ki muuwenati taamo wewekopa pawekakerao, pa'weoi ki muuwenati noonotekopa pe'kokao, pawekakera mookecheraa, o'inetiapua waikao ihpapasikao. ¹⁹Paika taawechi wa'a teetoniaopua eekae i'towaeo, waikaopua, aapoe ahpo ahjae tekipana ihpapakapua

*Ki nu'uti ekaka yukuyopa,
yooma pa'wechi ihpapatia
pawekakerachi i'toniao. (27:18)*

waikao, yooma
pawekakerachi ahjæ
tekipananiameopua tiameo.
²⁰Wa'a neerochi nokisikao,
muuwaeme taawe ki
tetewitia taaa, so'poriai.
Epeche tahpitika iintokopa
eekao yu'kiopua tiame
tamochi motakao, ki taamo
ahjamio erakoai teemeapa.

²¹Tehpe wa'a
te'tetonioiopua tísia
chorowakao, Paoroa
taamo naasipa weripaka
chaachakapua, yooma
taamo inamuachio:

—Pa'pamira,

no'okamera e'weme teeriai eemea ke'chu puuyanioi Kereta weechio. Ki puuyasaa teeme wa'ao, ki wa'a ikimiai teemea, i'ka tísia maapori ikiwao, itapiti wewekateniameopua tiameo. ²²Nape tísia maapori tiame teetoiopua tamochio, ka'te yuuwesimitia. I'ka pawekakerao yooma pihtukooipua, ki wahjipamerikaite teemea, aaataai. ²³Pa'a tukaoo, Riosi ku'iwarié nayewetiame neeea, no'o Riosiwa iyorika kahtia. ²⁴Puuu Riosi ku'iwari no'o chokichi weripakao, no'o chaanekapua: “Ka'te mahjamua Paaroo, i'ka aamo maapori ikiyao, asimeriche muuua, te'ta Seresa yawichichiopua. Wahjachi aamo ahjama nokisiameai, aamo i'wa ihtopua ahjamao, newipameripua tiameo.” ²⁵Wa'a tiiachipa eemea ehpeo, oisa erakomitiapua, neeea tísia ahjachi e'ramenia no'o Riosichio, wa'ache iintoka itipimerikopua. ²⁶Naatichepa wekamerapua, ihji pawekakera wahka weechi pawenasipa chaika.

²⁷Kereta puuyatiachi o'iniao, oosa mariki aampa naao taawe nokisinioio ahkaoi i'toniai eekaeo, Aatiatiko pa'wechiami nokisia teemea. Naasipa tukaomi ahkaopua, pawekakerachi tekipanamea, waapi tetewiriapua itapiti we'eka tiame. ²⁸Waikao ihtetakapua neeroi weeruo. Wa'ao neeroia, piire weerewa oosa mariki aampa puhsani neneku matokasi, enekapua. Epeche waanami ihtetatiaapua eenechio, piire weerewa aampa oowisani nenekumi matokasi, eneriapua wa'ao. ²⁹Wa'a kehki ihtekakapa wa'ao, majawekapua waikao pu'ka pawekakerao, temosochiami ahka motochipuameo. Waikao, naao ihkonchura pawechaira ihpapatiaapua waikao pukaminatipoo, neerotere chaimichiopua pu'kao. Waikao wa'a noonoisaopua, Riosichi itakapua ku'we ma'chirepario. ³⁰Nape pu'ka pawekakera

chaiputioiopua wa'asi, pawekakerachi ku'kuyamea, newikakerachi ujumamo o'rariaipua pehjo. Puuuu, pawekakera tawemina ihpapamerichitia pawechairao, newikakerakamera na'sochariaipua ahjachi puuyanariapua weeechio. ³¹Waikao Paoroa, wa'a noonoimeri erapakaopua, yooma inamuachio, chaanekapua kapitaio:

—Ki aamo wa'inesoo i'ka ti'tijoe ujumanario, eemeai ki newipamapua waikao.

³²Waikao soontaroa kapitaie nuuretiapao, tehpunekapua newikakera o'yarao, neerochi uumpamichiopua pa'wechio.

³³Amori ma'chirepoiopua, Paoroa yoomahka ko'konurekapua pu'kao. Pu'kao chaanekapua:

—Oosa oowisani taawe i'tonapa teemea, ihtana taamo ikipuame puuyetokaopua, kiisi koaka. ³⁴Aamo utewa chaaninia ko'komichioo, utewaremichiopua aamoo aamo newipawichioo, i'waopua, aaataai ki wekamerikopua, piiripi kuuparaai.

³⁵Wa'a cheesaopua Paoroa, piiripi paani uusao, cheriwema kiasaopua Riosio, chi'wanasa ko'kakapua. ³⁶Waikao yooma oisa erapakao, ko'kosikapua waikao tiame. ³⁷Wa'a nokisiam pawekakerachio, ooka sienta paika weerewa oosa mariki aampa puhsanika teemea. ³⁸Neipa ahpo aiwachisi ko'kosaapa, neerochi ihpapatapu tiiriko i'toniamea, ki te'ta peteremichiopua pawekakerao.

Pawekakera piwitewitiame

³⁹Ma'chirepasooa pawekakerachi ku'kuyamea, ki machikapua pu'ka weeo. Nape sihkoraka tiichikopa wa'ao, wa'ami naasipao ki temosochika tiipa wa'ao, wa'asi i'toka chuchapamo orapakapua pawekakerao, wa'asi asitepo teeresoopua. ⁴⁰Waikao pu'ka pawekakera nerochairao, wa'api tehpusha toitiapua. Waikao, pawekakera ka'ketora tetekiputiapua ahjae suuwenapuawichiopua waá sihkochio. Waikao tiameo, eenechi na'sonetiapu pawekakera ekajitoraai, oowepote panisuka sa'ranatiapua. Waikao eekaa wa'a ikitiopao, muuenati ku'ika takijipaka, suwenapakapua wa'a sihkochio. ⁴¹Nape wa'ate ihtoaiopua taweminao, seete roomosachi chaikapua neeroteereo, wa'asio ki noonokapua. Wa'a iikopa pu'ka pawekakerao, pa'we pe'koniraa ki muuenati wepakao, yooma kabsichapua pukaminarao. ⁴²Waikao soontaro kapitairaa, wa'a ikiyopa pawekakerao, ki ka'keka ujumamichiopua pe'peresoo, ko'imo o'raipua pu'kao. ⁴³Nape pawekakera kapitaia Paoro newipatenariapaopua, ki reesisekapua ko'imichio. Wa'a ikisaapa nuurakapua, yooma pepeniamera ka'kekao, pahcha puuyamichiopua weeechio. ⁴⁴Wahjachi ki pepeniamoopua ka'kekao, taparasichi chuchutoka puuyanuretiapua ka'kekao, pawekakera chi'wapame uusaopua. Wa'a nokaka puuyatiapua pawekakerachio, ka'karuma e'enatiapua weeechio, wakiyachio.

**Paoraa Marata weechi
pawenasipa**

28 Wa'a weechi newipatiachio, Marata tewaniachiko tuuyetia teemea. ²Wa'a weechi ti'tijoeria, kaawe uuka taamo tetewikapua, kaawe yooraka. Wa'a e'lenatioio, tísia tuuropa wa'ao yukuyopao, yooma muuwaemewichio na'yeketia teemea, muuwaeme wekanami, taamo

tatapamichioopua. ³Paoraa, na'ichi toamia paikapi kuuu kairiaipua; nape pu'ka kuuu na'ichi toanioiopua, kuuuchi machenaka sayawea tataeo, Paoro sekachi ni'yepaka ki'kikapua. ⁴Waikao wa'a ti'tijoeria, sekachi chuchapakame tetewapa sayaweo, chaachapakapua ahpo:

—Ihji tijoea tijoe ko'yamekoipu seenekachi. Newikameaipua pa'wechio, Riosia ki ta'iria yahchamepua kokosakao, ahpo tísia tatakoririamekokoioopua.

*Paoraa tatapamia na'yai,
sayawe ki'kinia. (28:3)*

weruma tiaame tijoe wasawara, Puurio tewaniame. Puuuu, epeche weruma tiame eneriaipua wa'ao, wa'a Marata weechiopua pawenasipao. Puuuu tísia kaawe yooraka taamo tetewikapua, paika taawe simiyame taamo ku'ipaka. ⁸Puuu Puurio noonoraa, erawitari kokoreriaipua pu'ka taawechemio, che'eka. Paoraa wa'a tiame inamukapa Puurio noonorao, wa'a siimpatiapua waikao pu'ka ne'nemio. Paoraa wa'a ajasitioopua, pu'kao aampa seekarepakaopua, Riosichi itanekaopua pu'ka yachapario, yachapatekapua pu'kao.

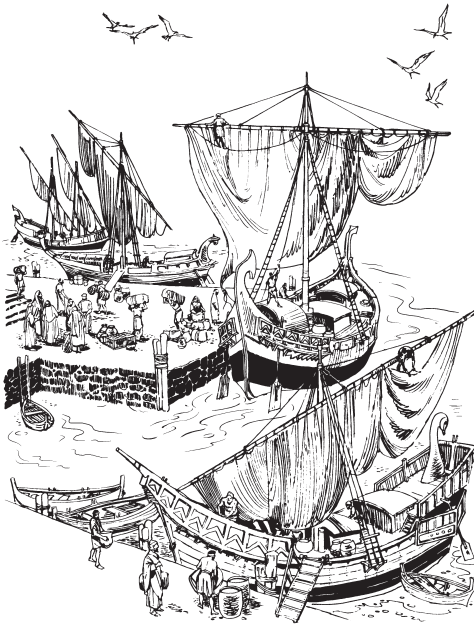
*Pawekakera setechi chaisoopa, pa'wechi
ka'keka newipani wakiyachio. (27:44)*

⁵Nape Paoraa na'ichi sasaweakaopua sayaweo, na'ichi ipakapua. Paoraa ka'chi iikapua sayawe ki'kitiaio. ⁶Puuu Paoro ki'kitiame tetewikamea, mukimeri puuyeka mochikaipua, tísia ahpo a'popakaopua. Nape tehpe puuyenioi ka'chi iikopa pu'kao, sewina erapakapua waikao, “aata riosikoipu naaju”, chaachapaka.

⁷Wa'a waapi i'ka Paoro ikiriachio, wa'a maniriaipua ookapi waasa, wa'a te'ta

⁹Waikao yoomachi wa'a weeechi ohjoemea, i'ka yachapateriame inamukapao, wahjachi kokoriameapua tiamea, wa'achi e'enariapua tiame, Paoro i'yasikaopua ahpo yachapatepuaichioo. ¹⁰Waikao taamo mochikoio, wa'api mochikamea taamo kaawe e'rekao, taamo pochiwekapua ahpo kaawe yoorarie, yooma taamo wa'a mochika nakisiaopua. Wa'asi taamo u'matomiachiohua neipamio, taamo ku'ika mo'moenapukapua tiameo, yooma itapiti taamo nakimiaopua pawesiniachio.

Paoroa Rooma muuwarichi asina

*Paoroa pawekakerachi mooenani,
Rooma muuwarichi siimpaka. (28:11)*

chuchupachi. Wa'a mochitiapua waikao paika taawe. ¹³Sirakusi puuyasaapua, Reejio tewaniachi e'enatiapua suwesika teetoka. Pu'ka meere, tekiyana ejesoopua, Reejio puuyasaapua, eekae panisutotiaapua teemea pawekakerao, piie taawechi ajasitiapua ahkasi Pooteori tewaniachi, pawekakera chuchupachio. ¹⁴Wa'a tewaka teemea ookapi Eesusichi paparame. Puuua waikao, ahpo ta'pechi taamo paajutepua, wa'a taamo checherepamichiohua oowisani taawe. Neipa Pooteori o'inia, wehchi poosimika

¹¹Uumatopuachi asisooapua, paika meechea i'tonioikapua wa'a Marata weeechi pawenasipao, uumatoka teemea waikao, piirechi pawekakerachiohua. Puuu pawekakeraa, wa'achi puuyekame eneriapua tiameo, tuurawi u'matooiohua pehji. Puuu pawekakeraa, Arejantia eenakamekapua tiiriko i'toame. Pu'ka pawekakera mootaminao, ooka wa'achi te'tiame ajawetiamekapua, ri'riosi netetiame. Puuu ooka ri'riosi netetiamea, ahpo poponiemeko tuuyetia teemea, piiripi puuua Kahtori tewaniame, piirea Poorusi tewaniamekapua^g. ¹²Wa'a puuyasaa, Sirakusi ajasitiapua waikao, pawekakera

g 28:11 Puuu ri'riosi netetiamea, pawekakerachi ohjoame, neesetomechitia tetewiniamekapua, ka'chi ikipuaichiohua maapori ikitiai.

teemea, ahkasi te'ta weruma Rooma muuwarichisiopua. ¹⁵Wa'a Rooma mochikame Riosichi poponiwaa, waapi taamo nokisiamе nane'rekapaopua, waapi Aapio pooechiami itapiti noonoipuaame naewaniachi karichio, wa'a taamo natepakapua ookapia, Rooma o'inia taamo natepameria; wahjachi Rooma neipa puuyakame taamo natepameria, pu'ka wa'api Aapio pooechiamio, Paikaná Nawajira tewaniachi waapi taamo natepakapua. Paoroa wa'a ahpo natepatiamе tetewapao, oisa erapakapua. Waikao Paoroa kaawe e'rakao, cheriwema ki'yakapua taamo Noono Riosio. ¹⁶Wa'a uumatosaa, ahkasi Rooma ajasitiapua waikao, te'ta muuwarichi. Wa'ao Paoroa, te'ta weruma Rooma muuwarichi ajasisaopua, piineri ohjoremichio reesisetia Paoroa, piiripi soontaro neesetoeka.

Paoroa i'isaeri ti'tijoe pa'pamiratuame nayewena Rooma muuwarichi

¹⁷Paoroa paika taawe wa'a kahtiaio, i'isaeri pa'pamiratuame paaenurekapua, ahpo kahtiachi napawimichio. I'kao ahpo kahtiachi napawisoopa, eee cheeka chaanekapua pu'kao:

—Poponiwa, i'wa aamo paaenurekania, itapiti Eerusareni no'o ikiria naewanariapa, pu'kawichio i'wa upatiapa peeresoo. Neeea, i'ka nane'rejeraninia, neea ahkai no'o oiriachiamio, kihta ki kaawe ihsikamenia i'isaeri ti'tijoechio, ihtaoi taamo ehkoriaami o'inia nokaka mochitoniamеoi. Nape Eerusareni i'isaeri pa'pamiratuamea, rooma ya'yawichichi no'o nehjakapua wenejikao. ¹⁸Puuu ya'yawichi rooma yawichituachi ihchiamea, utewaame no'o iinatukekai, kihta tewakapa noochio, mukiwame asiyame wenejiwao, no'oopua waikao, no'o toinariaipua. ¹⁹Nape puuu no'o wenejiame i'isaeri pa'pamiratuamea, ki nahkekapua pu'kao no'o toimichioo, ohsotia no'o merinurekapua. Pukaepa i'wa te'ta yawichichi itakania no'o upapuaichioo, no'o katewepuawichioo, kihta iinuekainia no'o iintoria wenejipuawichioo. Nape wa'a chaachapatiainia merinarekao, kihta nekamuchiamenia pu'kao, aataoi no'o tetejimari i'isaeripua. ²⁰Pu'kawichio i'wa aamo paaekamenia, aamo tuuyenariapa aatia tiiachipa i'wa no'o kahtiaopua kaarenaekao. I'wa eee teeka no'o kahtiaa, naati tiiachiwichopua: Riosi taamo uhjuremo tuuria taamo puuyeka mochitoawichiopua, aata taamo tatakori cho'weka newipatemeriwichioo, Riosie Apoe uhjurepo tuutiameopua. I'wa kahtiamenia kaarenaekaopua o'yetiamе tiame, pu'ka aata taamo newipatemerii eenariame nayewatuka oiyamekapa.

²¹Aapoeo chaachapakapua waikao:

—Teemea, Rooma mochikame i'isaeri pa'pamiratuamea, kihta wenejiwa i'tochetiamе u'yepaniamе teemea pehjo, aataeoi Eerusareni mochikame te'ta pa'pamiratuameo. I'wa enapameai, aataai ki aamo wenejiamepua, itapiti ki kaawe aamo iintorio tuukao. ²²Nape

kaawe taamo naewejerani teemea, pu'ka weemera Eesusichi simiyame paparaniamapua, muuwaeme ti'tijoerio ki kaawerumako tuuya.

²³Waikaopu i'isaeri pa'pamiratuame napawikamea, piie taawe yahchakapua eenechi napawipuachio. Pu'ka napawipuachi asisoo, muuwaeme napawikapua wa'ao, Paoro checherepachio. Paoroa napawikopao, piari o'inia ahkasi ariwachisi naewekapua pu'kao, weemera simiyamechiopua Riosi pooechiopua, Riosi ye'karichi tiameopua. Pu'kao aapoeo machiyamekopua Moisetaru Iyoteriopua, wahjachi Ehkoriaami Riosi na'nayewatura Iyoteriaopua tiameo, pu'ka Iyoteri chiiae Paoroa, oowe eratemo o'rakapua pu'kao, pu'ka aapoe chaachapaopua aaata enamerikoo, Eesusiko tuukaopua pu'kao. Puuukopua tiameo, taamo kokosapuame newipatemeria, ki kaawe taamo nokariawichioopua. ²⁴Waikao ookapi puuua, —i'Naakona! ¿Puuukaitepua? —chaachapakapua—. ¿Puuukaitepua wa'a teesoo Eesusi enamio tuutiamea?

Nape wahjachia wa'a tiame inamukaio, ki wa'achi erapakapua. ²⁵Ki yooma wa'achi erakopa Paoroa, chaanekapua pu'kao, ke'chu no'rapoio:

—Pichiwa machenakame Riosi cheeriaa, Ehkoriaami Isaia Iyoterichio, ahpo chiia taamo noonori chaanemichio uhjurarioiopua. Riosia Isaiiao chaaneriaipua ahpo Riosiwario, eee tiame:

²⁶Wa'a siimitia pu'ka mochiwachi, pu'kao chaanemia:
Eemea keepuaio, ki nakiyamepua.

Eemea, ma'chiam pichiwa tetewameaipua, ki wa'a eranariamepua.

²⁷Ihji ti'tijoeria wa'a te'tiamepua, peewame iikaemekapa;
ihji ti'tijoeri nahkaraa, peewamepua pichiwarei ahpo inamumiao,
te'ta pichiwareiwichioo, kupiyamepua puusiraa;
ki pahteka tetewinariamepua, ahpo puusieo,
ki pahteka inamunariamepua, nahkaeo,
ki pahtenariamepua ahpo iikachio.

Wa'a te'tiapaopua, ki noochi e'enanariamepua ahpo sautepuawichioopua tatakorio.

²⁸Neeea aamo tuuyenarenia, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, seesenu ti'tijoeri tuuyepuamekopua tiameo, ki i'isaeri ti'tijoerichi. Puuuape no'o keepumapua, i'ka Eesusichi simiyame ka'karuma tuuyewariopua, puuua wa'a ikisaapua Eesusichi paparamapua.

²⁹I'ka cheesaapa Paoroa, wa'asi kajukapua pu'ka napawitiameo. Waikao puuua wa'a napawikamea no'rapaio, Paoro nayewaria Eesusichi simiyame, ahpo chaachapasiriapua, pooechio.

³⁰Paoroa pu'ka napawitiachi u'matosoopua pehji, ooka paamupari yasakapua wa'ao pehji, Rooma weruma muuwari mochiwachioopua. Wa'a yasakaopua, yooma ahpo kahtiachi

enapameo, kaawe e'raka asipukapua pu'kao. ³¹Yooma pu'ka ahpo kaawe e'raka asipuao, ta'iria masitekapua pu'kao, Riosi ye'kariwachi simiyameopua naawesari, Eesusi Riosie Weratiamechiopua, apoe taamo Paamirachi simiyameopua tiame. Aaataai ti'tijoeai, kihta a'chi chaachapakapua ihtaai itapitio.

I'ka no'o iyotiao, wa'asi kajunania, Eesusi ajawaria nokariao. Cheriwema wa'asi.